

עזרה להאמין בעצמך

25

מכירת חצייובל מיוחדת

גמרות עם הגהות בעצם כתב ידו של הגאון מווילנא
ופריטים נדירים נוספים

קדם Kedem
בית מכירות פומביות בע"מ

מכירה 25 Auction

**גמרות עם הגהות בעצם כתב ידו של הגאון מווילנא
ופריטים נדירים נוספים**

**Gemarat with Handwritten Glosses by The Vilna Gaon
and other rare and unique items**

כתיבה
אלי שטרן, שי מנדלוביץ'

אדמיניסטרציה
אוריאל סידור

צילום
רן ארדה

עיצוב
ליאור כהן

לוחות והדפסה
מפעלי דפוס כתר, ירושלים

יולי 2012

Writing
Eli Stern, Shay Mendelovich

Administration
Uriel Cidor

Photography
Ran Erde

Design
Lior Cohen

Prepress and Print
Keterpress Entrprises, Jerusalem

July 2012

**Gemarat with Handwritten Glosses by The Vilna Gaon
and other rare and unique items**

**גמרות עם הגהות בעצם כתב ידו של הגאון מווילנא
ופריטים נדירים נוספים**

מכירה 25 Auction

**The auction and the Viewing will be held at our office at
"Hechal Shlomo" building - 58 King George st. Jerusalem**

Tuesday, 03.07.2012 at 19:00

**התצוגה והמכירה תתקיימנה במשרדנו, בניין "היכל שלמה"
רחוב המלך ג'ורג' 58, ירושלים**

יום שלישי 03.07.2012, י"ג תמוז תשע"ב, 19:00

Viewing Beforehand on

Sunday 01.07.12 12:00 - 20:00
Monday 02.07.12 12:00 - 20:00

ימי תצוגה

יום א' 01.07.12 י"א תמוז 12:00 - 20:00
יום ב' 02.07.12 י"ב תמוז 12:00 - 20:00

The volume of Gemarat with glosses of the Vilna Gaon will be displayed
for viewing in our office **on the above noted dates only.**
It is possible to schedule viewings on other dates with advance notice.

כרך הגמרות עם הגהותיו של הגאון מווילנא יוצג במשרדנו במועדים המצוינים לעיל בלבד.
ניתן לקבוע תצוגה במועד אחר, בתיאום מראש.

Phones during viewing

972-77-5140223
972-2-9669863

טלפונים בזמן התצוגה

077-5140223
02-9669863

Phone during auction

972-54-2865654

טלפון בזמן המכירה

054-2865654

ניתן להשתתף במכירה בזמן-אמת באמצעות האינטרנט, באתר: www.artfact.com for online bidding

---

Kedem קדם
בית מכירות פומביות בע"מ

www.kedem-auctions.com Kedem.ltd@gmail.com fax: 077-5140167 פקס: tel: 077-5140223 טלפון:

וְכָל עֵצָא צְדִיקִים יִחְלְצוּ וְכָל
וְשִׁבְעִית הַיָּמִים הַזֵּה
וְכָל עֵצָא - לֹא עֵשָׂה הָיָה לוֹ יִתְנַבֵּא

וְכָל עֵצָא - וְכָל עֵצָא הָיָה לוֹ יִתְנַבֵּא
וְכָל עֵצָא - וְכָל עֵצָא הָיָה לוֹ יִתְנַבֵּא

עַתָּה לְמִטּוֹת וְעַתָּה לְדִפְרִי
וְעַתָּה לְשִׁלּוֹם
עַתָּה לְשִׁלּוֹם וְעַתָּה לְשִׁלּוֹם
בְּיָמֵינוּ עֲשֵׂה יִפְהַ

מִכָּל עֵצָא וְכָל עֵצָא חֲלֹק
וְעַתָּה לְשִׁלּוֹם וְעַתָּה לְשִׁלּוֹם
כָּל יָרֵעַת דָּוִד וְכָל יָרֵעַת
אֲדָמָה וְכָל עֵצָא וְכָל עֵצָא

1. מפה רקומה לפסח ולחגים - גרמניה, 1778-1779

מפה רקומה לפסח ולחגים. גרמניה, תקל"ט [1778-1779].

מפת בד גדולה עם עטורים רקומים המתארים סצנות מקראיות, סמלים ומנהגים הקשורים בחגי שלוש הרגלים ובראש השנה, מוטיבים בהשראת משניות מפרקי אבות וקטעי-תפלה. המפה מייצגת את מנהגיה של יהדות גרמניה, להשתמש בפרטי-בד מפוארים בטקסים המיוחדים של השנה היהודית. מפה נדירה אשר גודלה, מצב שימורה ועושר עיטוריה מקנים לה חשיבות יתרה. לפרטים נוספים, ראה להלן במאמרו של פרופ' שלום צבר.

162X137 ס"מ; מסגרת ברוחב 3.5 ס"מ. מצב בינוני. כתמים כהים. קרעים ונזקים. חלק מהעיטורים הרקומים פגומים.

פתיחה: \$8000

מפה רקומה מיוחדת לפסח ולחגים - גרמניה, 1778-1779

בקרב יהדות גרמניה נהגו להכין במאות הקודמות טקסטילים מפוארים לשימוש ביתי בטקסים המיוחדים של השנה היהודית - בעיקר ובייחוד לחג הפסח. כבר בהגדות של פסח מימי הביניים, כגון ההגדה המאוירת המוקדמת ביותר שהגיעה לידינו, הגדת ראשי הציפורים (דרום גרמניה, 1300 לערך - מוזיאון ישראל, ירושלים) ישנה מיניאטורה של שולחן הסדר ועליו פרושה מפה מעוטרת. במיניאטורה אחרת בהגדה זו נראה אחד ממשתתפי הסדר מעביר נטלה בין המסובים ועל גבו תלויה "מגבת סדר" צרה ומוארכת, ועליה, ככל הנראה, דגמי רקמה. מסורת ייצור טקסטילים מעין אלה המשיכה בין יהודי גרמניה עד לעת החדשה. מגבות סדר צרות ומוארכות שנשאו את השם ההיברידי סדרצוהעל (Sederzwehl) - ידועות מאוספים שונים, ועליהן רקומים טקסטים ועיטורים חינוכיים הקשורים בפסח בפולקלור של יהודי גרמניה.

מפות שלמות רקומות נדירות הרבה יותר. המפה המוצגת כאן היא בין הבודדות ששרדו ובעלת כמה ייחודים - הן בשל גודלה, מצב שימורה המעולה יחסית, ובעיקר בשל עושר העיטורים המיוחד ויוצא הדופן על גבי סוג פריט זה. מבחר זה מעיד על ידע רב במסורת ובאיקונוגרפיה היהודית. בין הנושאים נבחין בסצנות מקראיות, מוטיבים סמליים לחגי ישראל, וטקסט הקידוש לחג הפסח. התמונות רקומות בשני צירים: רוחבי - לרוחב המסגרת העליונה, ואנכי - מלמעלה למטה לאורך הציר המרכזי. משני צדדי של הציר המרכזי מופיעים שני טורי טקסט ובהם כל מלות הקידוש (חלקן מקוצרות) לליל פסח, ובסיומן אף ברכת "שהחיינו". מלבושי הדמויות, פרטי הארכיטקטורה, וההווי העולה מהסצנות מעידים, בלי ספק, על גרמניה של המחצית השנייה של המאה ה-18. הכתובת בין צמד האריות ובה כנראה התאריך, 1778-1779 (להלן), מאמתת אל נכון השערה זו.

להלן פירוט נושאי העיטור, לפי סדר הופעתם -

א. מסגרת עליונה (מימין לשמאל):

1. צמד צבאים הרלדיים בשתי הפינות העליונות. הצבי או האיילה מסמלים באיקונוגרפיה של יהודי גרמניה את עם ישראל (למשל בביטויים האלגוריים המקראיים "הצבי ישראל", או "איילת אהבים"). אך כאן יתכן שהורקמים התכוונו למכלול בעלי החיים מתוך האמרה הידועה של ר' יהודה בן תימא במשנה פרקי אבות (ה, כ): "הווי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמיים". ואכן שני צמדי חיות נוספים - נשר דו ראשי וצמד אריות, אך לא נמרים, מופיעים לאורך הציר המרכזי (ראו להלן).
2. "נִישָׁאָהוּ בְּמוֹט בְּשִׁנָּים" (במדבר יג, כג) - שתי דמויות גברים המזוהות כ"כלב" (ימין) ו"הושע" (שמאל) נראות אווזות אשכול ענבים, על-פי הסיפור המקראי של המרגלים. בהקשר של הסצנות לשלושה רגלים על גבי המפה, יש לראות סצנה זו כמקדימה לכניסה לארץ ולחגיגת החגים החקלאיים במועדם בה.
3. אהרן ומשה (שמותיהם רקומים) משני צדדי של מבנה כיפתי מפואר, כנראה בית המקדש. אהרן מימין לבוש ככהן הגדול עפ"י המתואר במקורות - מעיל, חושן, ציץ, וכן הלאה, בעוד משה משמאל אוזן

בלוחות ומראשו בוקעות קרני אור. תיאור הדמויות מוכר ואופייני (בעיקר בשערי ספרים), אך הצרף עם בית המקדש יוצא דופן בהקשר זה.

4. "משה קבל לוח[ות]" - מתן תורה על הר סיני. דמותו הקטנה של משה נראית עומדת בראש הר סיני התלול, אווזו בלוחות בידיו. מעליו משולש שממנו בוקעים קרני אור - סמל לנוכחות האל. המוטות הבוקעים מהמשולש הם כנראה השופרות שקולם נשמע בזמן מתן תורה (שמות יט, טז-יט).

5. "בַּחֲג הַסּוּפּוֹת תִּעָשֶׂה לָךְ" (דברים טז, יג) - דמות גבר אווזו בשמאלו לולב מוארך, הדס וערבה, ובימינו אתרוג. לפניו קערה מעוטרת, מלאה, כנראה, בפרות החג.

6. "שבועות" - סצנה הווי נאה ובה נראה יהודי בלבוש טיפוסי אווזו בספר תורה פרוש לרווחה ("הגבהה"). על יריעת הקלף הפתוחה ניתן לקרוא בבירור את הפסוק הנאמר בזמן ההגבהה בבית הכנסת "וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (דברים ד, מד). סצנה דומה מופיעה לרוב בווימפלים הגרמניים. ההקשר לשבועות הוא כמובן חג מתן תורה.

ב. הציר המרכזי (מלמעלה למטה):

1. "קדש ורחץ כרפס יחץ מגיד רחצה מוציא מצה מרור כורך שולחן עורך צ[פון] ב[רך]" - סימני הסדר כתובים בעיגול גדול שמעליו כתר גדול אותו אווזים שני כרובים עירומים. משני צידי הכתר המלים "כתר תורה". במרכז המדליון מופיעה סצנה מפתיעה - אדם וחווה משני צדדי של עץ הדעת, כאשר הנחש מפתה את האישה. מקורה של סצנת הפיתוי הוא באמנות הנוצרית ("החטא הקדמון"), אך היא מופיעה רבות גם באיקונוגרפיה היהודית. בהקשר של פסח ראוי לציין את תכיפות הופעתה על מגבות הסדר (ראו לעיל), ואף על קערות סדר מפיטור מגרמניה. הפופולאריות של סצנה זו בהקשר לפסח דווקא, לא נתבררה לגמרי במחקר.

2. מתחת למדליון אדם וחווה מופיע נשר הרלדי דו-ראשי. ראשי הנשרים מופנים כלפי חוץ ועל גופם המשותף מופיעות מלים שקריאתן קשה לזיהוי. בשורה הראשונה כנראה "וקל כנשר" - מתוך האמרה של ר' יהודה בן תימא בפרקי אבות (ראו לעיל). בשורה השנייה ניתן לפענח כנראה את האותיות ה' פ' צ' שמעל שתיים מהן סימני קיצור המשמעות לא ברורה.

3. "בעל עקדה" - מתחת למדליון בצד ימין מופיעה הסצנה של עקדת יצחק - מהנושאים הנפוצים ביותר באיקונוגרפיה היהודית, אך יש לציין כי מציאותה בהקשר זה יוצאת דופן. ניתן להבחין באברהם הלבוש בבגד בן התקופה אווזו ביד שמאל בציצת ראשו של יצחק הנער על המזבח, בעוד בימינו המאכלת המוארכת שגוונה שחור. המלאך המרחף מעליו עוזר את המאכלת בימינו ומצביע על האיל הניצב למטה משמאל. הסצנה מרמזת לחג ראש השנה (קרן האיל נקשרת לשופר ממנו תוקעים בחג).

4. "בַּחֲצוּצוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר" (תהלים צח, ו) - התמונה בתחתית צד שמאל של המדליון מתייחסת אף היא לראש השנה ומציגה סצנת הווי של תוקע בשופר במלבוש גרמני-יהודי אופייני של המאה ה-18 עומד לפני דמות רבנית יושבת בכסא ובידיו ספר פתוח - כנראה מציג את סדר התקיעות לפני התוקע.

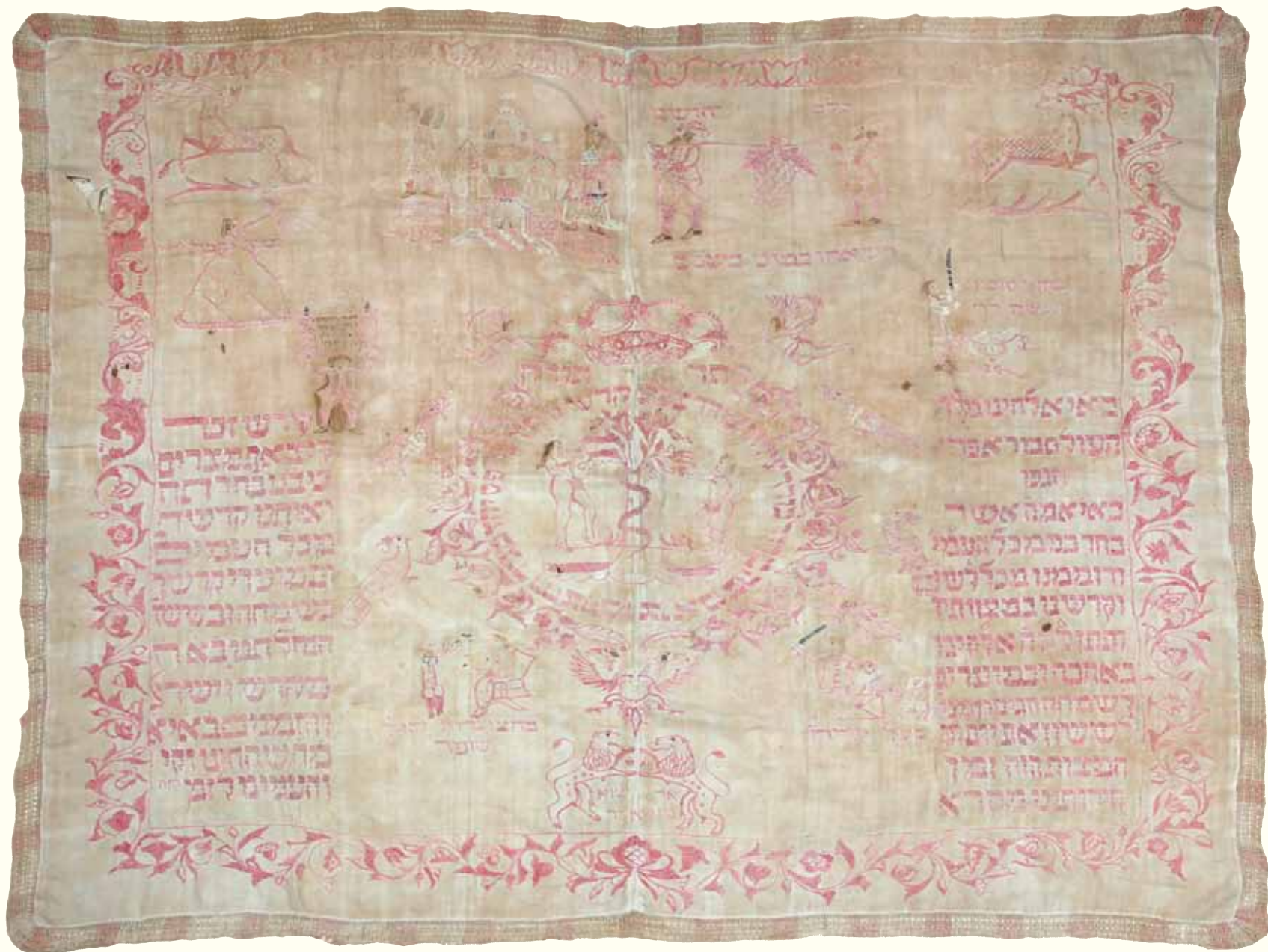
5. "אָרְיָהּ" שואג מִי לֹא יִרָא" (עפ"י עמוס ג, ח) - צמד אריות הרלדיים מונקים זה מול זה, לשונותיהם האדומות נשלפות זו מול זו. בין כפות רגליהם העליונות נמצאות ארבע אותיות עם סימני קיצור מעליהן: תקל"ט - ללא ספק התאריך לפרט קטן, המקביל לשנת 1778-1779.

לסיכום, זוהי מפה רקומה מיוחדת לפסח, עשירה בסצנות מקראיות, נושאים הקשורים לחגי שלושה רגלים וראש השנה. הסצנות, מלבושי הדמויות, וההווי משקפים את הווי החגים של יהודי גרמניה. התאריך המוקדם של המפה מוסיף לייחוד ולנדירות של פריט יודאיקה נאה זה.

פרופ' שלום צבר,

האוניברסיטה העברית, ירושלים.

thoroughly researched.

2. Below the Adam and Eve medallion appears a two-headed heraldic eagle. The eagles' heads face outwards and on their body appear some illegible words. The first line reads, probably, "Light as an eagle" – as in the phrase by Rabbi Yehuda Ben Teima in Pirkei Avot (see reference above). Three letters can be identified in the second line, the meaning of which is not clear.

3. "Ba'al Akeida" – Below the medallion, on the right, appears the scene of the Binding of Isaac – one of the most common subjects in Jewish iconography – however it has to be noted that its appearance in this context is quite unusual. Abraham is dressed in a garment of the period, holding in his left hand a tuft of hair of the boy Isaac on the altar, and in his right hand a black long sword. The angel hovering above is blocking the sword with his right hand and pointing at a deer to the left. The scene implies the holiday of Rosh HaShanah (the shofar made of deer horn).

4. "With trumpets and the sound of a Shofar" (Psalms 98:6) – The scene on the lower left part of the medallion also relates to Rosh HaShanah. It portrays a man, wearing a Jewish-German dress typical of the 18th century, blowing the Shofar in front of a rabbinical figure seated on a chair and holding an open book, which possibly presents the order of the blowing of the Shofar.

5. "The lion will roar, who will not fear" (Amos 3:8) – A pair of heraldic lions leap forth at each other, with their red tongues extended. Between their upper paws appear four letters – undoubtedly representing the Hebrew date, analogous to 1778-1779.

In summary, this is a magnificent embroidered Pesach tablecloth, richly decorated in biblical scenes that reference the three pilgrimage holidays and Rosh HaShanah. The scenes, the garments worn by the depicted figures and the customs shown in the multitude of decorations reflect the manner in which German Jews celebrated the Jewish Holidays. The early date on the tablecloth adds to its uniqueness and to the rarity of this fine Judaica item.

Prof. Shalom Sabar

The Hebrew University, Jerusalem

1. EMBROIDERED TABLECLOTH FOR PESACH AND THE HOLIDAYS – GERMANY, 1778-1779

Embroidered tablecloth for Pesach and the holidays. Germany, 1778-1779.

A large tablecloth with embroidered decorations portraying biblical scenes, symbols and customs related to the Shalosh Regalim (the three pilgrimages) and Rosh HaShanah, chapters of Pirkei Avot and prayers. The tablecloth is an example of the custom of German Jewry to use elaborate fabrics for special ceremonies celebrated during the Jewish Year. This is a rare tablecloth in respect to its size, condition and the abundance of decorations. For additional information, see Prof. Shalom Sabar's essay.

162X137 cm, in a 3.5 cm wide frame. Fair condition. Dark stains and tears. Damages to the embroidery.

Opening Price: **\$8000**

Embroidered tablecloth for Pesach and the Holidays, Germany 1778-1779

It was customary amongst German Jewry to prepare magnificent fabrics for domestic use during the special ceremonies of the Jewish year, mainly during Pesach. In Haggadot from the Middle Ages – like the earliest known illustrated Haggadah, the Bird-Heads Haggadah (South Germany, ca. 1300 – The Israel Museum, Jerusalem) – there is a miniature illustration of a Pesach table with a decorated tablecloth. In another miniature illustration in the same Haggadah, one of the Seder participants passes a hand-washing cup amongst the diners. On his back, a narrow and elongated “Seder Towel” can be seen with embroidered decorations. The tradition of creating such textiles continued amongst German Jewry until modern times. Long, narrow Seder Towels, called “Sederzwehl”, are known to exist in various collections. Some of these are embroidered with texts and attractive decorations related to Pesach and to German Jewish folklore.

Embroidered tablecloths are exceedingly rare. The tablecloth presented here is one of the few that has survived. Moreover, it is unique in its size, its relatively well-preserved condition and mainly for the abundance of special and unusual decorations it contains. The richness of the decorations demonstrates the close familiarity with Jewish tradition and iconography. Amongst the topics appearing in the decorations are biblical scenes, motifs that are symbolic of the Jewish holidays, and the Pesach Kiddush text. The scenes are embroidered along two axes: horizontal, along the upper frame, and vertical, from top to bottom along the central axis. On both sides of the central axis appear two columns of text, containing the entire Pesach Kiddush (some of the words are abbreviated), and ending with the “SheHecheyanu” benediction. The garments, architectural details and cultural patterns indicate beyond doubt that the tablecloth is German, from the second half of the 18th century. The inscription between the two lions, which includes, most probably, the date 1778-1779, verifies this assumption.

Following is a description of the various decorations, in order of their appearance:

A. Upper frame (from right to left):

1. Two heraldic deer in the two upper corners. In German Jewish iconography, deer or gazelles represent the People of Israel – as, for example, in the biblical expressions “HaZvi Israel” or “Ayelet Ahavim”. Possibly, in this case, the embroiderers referred to fauna in general, as in Rabbi Yehuda Ben Teima's famous saying: “Bold as a leopard, swift as an eagle, fast as a deer and brave as a lion, to do the will of your Father in Heaven” (Pirkei Avot, 5, 20). Two pairs of animals – a two-headed eagle and two lions, not leopards, appear along the central axis.

2. Two male figures identified as Caleb (right) and Joshua (left) holding a cluster of grapes, according to the biblical story of the visit of the spies to Canaan (“And two carried a stick”; Numbers, 13:23)–. In the context of the Shalosh Regalim scenes on the tablecloth, this scene serves as a prologue to the entry in to the land and to the celebration of the agricultural holidays.

3. Aaron and Moses (their names embroidered) on both sides of a domed building, probably the Temple. Aaron on the right is dressed in the attire of the High Priest, according to biblical sources (a coat, breastplate, miter, etc.), while Moses on the left holds the Tablets of the Law, with beams of light adorning his head. The portrayal of these two figures is well known and typical – mainly on book covers – but the visual composition together with the Temple, is exceptional in this context.

4. “Moses received the Tab[let]s” – Moses is given the Ten Commandments on Mount Sinai. The figure of Moses is standing on the slope of Mount Sinai, holding the Tablets in his arms. Above his head is a triangle from which emerge beams of light, a symbol of the presence of G-d. The rods emerging from the triangle symbolize, it seems, the Shofar, the sounds of which were heard during this occasion (Exodus 19:16-29).

5. “Sukkot” (Deuteronomy 16:13) – The figure of a man holding a Lulav, Hadas and Arava in his left hand and an Etrog in his right hand. In front of the figure, we see a decorated bowl, overflowing with holiday fruits.

6. “Shavu'ot” – A scene portraying a Jew in typical garments holding aloft a Torah book, widely spread (“Hagbaha”). On the open parchment sheet of the Torah one can clearly read the verse from Deuteronomy spoken in synagogue during the “Hagbaha” ceremony. A similar scene often appears on German Wimpels. The reference to Shavu'ot is, of course, to the holiday celebrating the event on which G-d gave the Torah to the People of Israel.

B. Central Axis (from top to bottom):

1. “Kadesh U-Rechatz, Karpas, ...” – The Seder symbols are inscribed in a large circle, above which appears a crown held by two nude cherubs. On both sides of the crown appear the words, “Keter Torah”. In the center of the medallion, we see an uncommon scene – Adam and Eve on both sides of the Tree of Knowledge, with the serpent tempting the woman. The origin of the temptation scene is in Christian art (“Original Sin”), but it also appears quite often in Jewish iconography. In reference to Pesach, we note the frequency of its appearance on Seder Towels (see above) and even on German pewter Seder Plates. The popularity of this scene with relation to Pesach has not been

2. לוחות פליז מעוטרים - המזרח התיכון

ששה לוחות מעוטרים, לתלייה על הקיר. המזרח התיכון [סוריה?], ראשית המאה ה-20. לוחות גדולים ומאסיביים עשויים פליז רקוע וחרוט, עם גב עץ. שימשו כקישוטים תלויים על קיר. ששת הלוחות מעוטרים בדוגמאות צמחים ופרחים, בכיתובים עבריים (ציטוטים מתהלים ומספר שמות) ובעיטורים שונים ומרשימים, כמפורט להלן:

1-2. שני לוחות עם עיטורי צמחים, פרחים ועצי תמר גדולים. על לוח אחד רוקע הכיתוב "צדיק כתמר יפרח" וסמלי השבטים ראובן, שמעון, לוי, יהודה, זבולון ויששכר; על השני "כארז בלבנון ישגה" וסמלי השבטים דן, גד, אשר, נפתלי, יוסף ובנימין [1]. 72.5X44 ס"מ כ"א.

3-4. שני לוחות עם עיטורי צמחים ופרחים. על לוח אחד רוקע הכיתוב "ואשא אתכם על כנפי" וצורת נשר מבית שמאלה; על השני "נשרים ואבא אתכם אלי" וצורת נשר מבית ימינה. 37.5X44 ס"מ כ"א.

5. לוח עם עיטורי צמחים ופרחים. במרכזו רקועה מנורה גדולה נתמכת על-ידי שני אריות ובראשו הכיתוב "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור". 72.4X44 ס"מ.

6. לוח עם עיטורי צמחים ופרחים. בראשו רוקע כתר גדול; במרכזו צורת ספר תורה בתיק מעוטר רימונים ונוסח עשרת הדברות. 72.5X44 ס"מ.

בשוליים העליונים של חלק מהלוחות נחרטו הנחיות לתלייתם, בערבית: "ימין למטה", "שמאל למטה" וכן אותיות A ו-B.

בצדם האחורי של שני הלוחות הקטנים ארבעה ברגים לתלייה; בארבעת הלוחות הגדולים הברגים חסרים וחלק מגב העץ פגום. מצב כללי טוב, מעט כיפופים ופגמים.

פתיחה: \$10,000

2. DECORATED BRASS PLAQUES – MIDDLE EAST

Six decorated brass plaques, meant for hanging on walls. Middle East [Syria?], early 20th century.

Large and solid plaques of hammered and engraved brass, placed on wooden backs, which were used for decoration as wall hangings. The six plaques are decorated with floral and vegetal motifs, Hebrew texts (citations from the Book of Exodus and Psalms) and various impressive decorations, as follows:

1-2. A pair of plaques with vegetal, floral and palm tree decorations. On one plaque appears the text, “The Righteous will flourish like a palm tree” and the emblems of the tribes of Reuven, Shimon, Levy, Yehudah, Zevulun, and Issachar. The second plaque carries the text, “Will grow like the cedar in Lebanon” and the emblems of the tribes of Dan, Gad, Asher, Naftali, Yossef, and Binyamin. 72.5X44 cm. each.

3-4. A pair of plaques with floral and vegetal decorations, one with the text, “I shall carry you on the wings” with the image of an eagle facing left; and on the other, “of eagles and shall lead you to me” with the image of an eagle facing right. 37.5X44 cm each.

5. Plaque with floral and vegetal decorations. An image of a large Menorah supported by two lions appears in the center, and above the text, “You are the source of life and in your light we shall see light”. 72.4X44 cm.

6. Plaque with floral and vegetal decorations. The image of a large crown appears on the upper section, and in the center is an image of the Torah in a mantle, decorated with pomegranates and the Ten Commandments. 72.5X44 cm.

The upper borders of some of the plaques carry engraved instructions for hanging, in Arabic, such as “right down”, “left down” and the letters A and B.

On the reverse of the two smaller plaques are four screws for hanging; these screws are missing from the four large plaques and part of the wooden backs are damaged. Generally in good condition, with some bowing and damage.

Opening Price: **\$10,000**

3. KISEH ELIJAHU HANAVI – ORTHODOX CONGREGATION OF BÉKÉSCSABA, HUNGARY – INSCRIPTION FROM 1910

Kiseh Eliyahu HaNavi [The Chair of Elijah the Prophet]. Békéscsaba, Hungary, early 20th century.

Upholstered wooden chair with fabric upholstery. On its back, a stylish wooden plaque decorated with gilded borders and two metal ornaments bearing the caption, "Kiseh Eliyahu HaNavi in commemoration of the religious congregation of Békéscsaba, donated by Menachem Karaleck and his wife Mrs. Mascha, 1910".

The arms and side panels of the chair are upholstered in red velvet, and the seat and backrest are upholstered in dark red fabric. (The upholstery of the arms and side panels is original; the backrest and seat have been re-upholstered.) The chair stands on four tall (original) wooden legs.

The chair is particularly wide and seats two. Unlike many communities in which the custom was to designate one chair for the "Sandak" and a separate chair for Eliyahu HaNavi, this chair is wide, in accordance with the custom of the Safed congregation and other congregations, where the Sandak sits to the left of Eliyahu HaNavi on the same chair (in accordance with the Halachic ruling that a disciple is prohibited from sitting to the right of his rabbi).

The Jewish congregation of Békéscsaba dates back to the late 18th or early 19th century (the oldest tombstone in the local Jewish cemetery is dated 1810). In 1825, five Jews are known to have resided the city. In the 1840s, upon the revocation of the ban of movement of Jews, the city's Jewish population began to grow and by 1851 the number of Jews amounted to 110. The Békéscsaba congregation served as a communal center for all the Jews of the Békés District. Following the rift that occurred in the Hungarian congregations in 1869, the Békéscsaba congregation defined itself as Orthodox; however, in 1872 it became a "Status Quo" congregation. This change was not to the liking of the Orthodox Jews, who in response established a separate congregation, known as "Shomrei HaDat", in 1883. The first synagogue in Békéscsaba was built in 1850 and in 1894, the Orthodox-Hassidic community founded a separate synagogue of their own – and it is from this later synagogue that this Chair of Eliyahu HaNavi originated.

Height: 122 cm. Width: 110 cm. Depth: 61 cm. In generally good condition. Some of the paint and writing has faded and been damaged over the years.

Opening Price: **\$13,000**

3. כסא אליהו הנביא - הקהילה האורתודוקסית של בקשצ'אבה, הונגריה - הקדשה משנת תר"ע

כסא אליהו הנביא. בקשצ'אבה (Békéscsaba), הונגריה, ראשית המאה ה-20. כסא עשוי עץ ובד. בגבו לוח עץ מסוגן ומעוטר בשוליים מוזהבים ובשני עיטורים עשויים מתכת, עם כיתוב: "זה הכסא של אליהו ז"ל לזכרון עולם לקהל שומרי הדת בעקש טשאבא מאת הח' כ"ה מנחם קאראלעק נ"י עם זוגתו הח' מרת מאשא תחי' שנת תר"ע לפ"ק". מסעדי הכסא ודופנותיו מרופדים בד קטיפה אדום; המושב והמשענת מרופדים בד בצבע בורדו (הריפוד על הדופנות הנו הריפוד המקורי וריפוד המשענת והמושב הנו ריפוד מחודש). הכסא נצב על ארבע רגלי עץ גבוהות (מקוריות). הכסא רחב במיוחד ויש בו מקום לשניים. להבדיל מקהילות רבות שנהגו להכין כסא לסנדק וכסא נפרד לאליהו הנביא (מתוך הקפדה שלא לשבת על כסא-של-אליהו), כסא זה הוא על פי מנהג קהילת צפת וקהילות אחרות, לעשותו רחב, וכך יושב הסנדק לשמאלו של אליהו הנביא (על פי ההלכה שאסור לתלמיד לשבת לימין רבו), אך באותו כסא.

ראשית הקהילה היהודית של בקשצ'אבה בסוף המאה ה-18 או בראשית המאה ה-19 (המצבה העתיקה ביותר בבית העלמין היהודי היא משנת תק"ע 1810). בשנת 1825 דרו בעיר חמישה יהודים; בשנות ה-40 של המאה ה-19, עם הסרת המגבלות על תנועת היהודים, החל גידול באוכלוסיה ובשנת 1851 הגיע מספר היהודים בעיר ל-110 וקהילת בקשצ'אבה שימשה כמרכז קהילתי לכל יהודי מחוז בקש. לאחר הפילוג בקהילות הונגריה בשנת תרכ"ט (1869), הגדירה עצמה קהילת בקשצ'אבה כחרדית, אך בשנת תרל"ב (1872) הפכה לקהילת "סטטוס-קוו". הדבר לא היה לרצונם של החרדים, שהקימו בשנת תרמ"ג (1883) קהילה נפרדת ("שומרי הדת"). בית הכנסת הראשון של בקשצ'אבה נבנה בשנת תר"י (1850) ובשנת תרנ"ד (1894) בנו החרדים בית-כנסת נפרד. כסא אליהו זה שלפנינו, מקורו בבית הכנסת של הקהילה החרדית-חסידית שנוסד בתרנ"ד.

גובה: 122 ס"מ, רוחב: 110 ס"מ, עומק: 61 ס"מ. מצב כללי טוב. חלק מהצבע והכיתוב דהויים ופגומים.

פתיחה: **\$13,000**

"...כסא אליהו... המכין לכסא הלז בקדושה ובטהרה ומזמינו בפיו, יזכה להארת פניו [של אליהו הנביא], ואי איהו לא יחזי - מזליה שברקיע יחזי... [ואם הוא לא יראה - מזלו שברקיע יראה]".
(מעבר יבק, לרבי אהרן ברכיה ממודינה. מאמר ד, פרק ה).

4. PERSIAN "MIZRACH" CARPET WITH ILLUSTRATIONS OF THE HOLY PLACES – AFTER SHAUL HORNSTEIN OF VIENNA, EARLY 20TH CENTURY

"Mizrach" carpet made by Eliyahu Haim Levy. Kashan, (Persia), (early 20th century). A "Mizrach" carpet designed after a "Mizrach" by Rabbi Shaul Ben Pinchas Hornstein (the latter a lithograph in color published in Vienna in 1888 by Em. Joachim). Rabbi Shaul Hornstein was the author of "Givat Shaul" (Vienna 1883), a book about the geography and history of Eretz Israel settlements and holy sites from biblical days to modern times.

On the lower part of the carpet appears the inscription, "I researched and examined... here in Vienna, I... Shaul Hornstein... Creation of Eliyahu Haim Levy". This text merges the text of the Hornstein "Mizrach" from 1889 and the signature of the carpet artisan, who copied the Hornstein version word by word. The weaver also copied the inscription on the upper part of the Hornstein "Mizrach" marking the tally of years since the construction of the Temple and its destruction (equaling 1889).

The carpet, woven in vivid colors, includes graphic descriptions of sites, graves and towns in Eretz Israel. At the top we see the Tomb of the kings of the Kingdom of David and the Tomb of Rabbi Meir Ba'al HaNess; In the center, a large image of the Western Wall and Jerusalem, below which appear sites on the Mediterranean seashore ("Yam HaGadol"): "Zo Ir HaKodesh Yaffo", [the Tomb of] "Elisha the Prophet [on] Mount Carmel", "Ir HaKodesh Haifa" and "Zo Ir HaKodesh Zidon". Along the right margins appear images of the Tomb of Yossef HaTzadik, the Cave of the Machpelah, Rachel's Tomb, the Tomb of Shama'i HaZaken and the tombs of the Rambam and HaShla; on the left we see the Tomb of "Rabbi Yohanan [HaSandlar], the Tomb of Hoshe'a the Prophet, the Tomb of Rabbi Shimon Bar Yochay, the Tomb of the Prophet Samuel and the site of the Tiberias Hot Springs.

The carpet is not mentioned in "Jewish Carpets – A History and Guide" by Anton Felton (England: Antique Collectors' Club, 1977).

92.5X116 cm. Good condition. Non-original fringes. Minor damage at center, minor damages and tears at borders.

Opening Price: **\$14,000**

4. שטיח "מזרח" פרסי עם ציורי המקומות הקדושים - על-פי שאול הורנשטיין מוינה, ראשית המאה ה-20

שטיח "מזרח" מעשה ידי אליהו חיים לוי. קאשן (פרס), (ראשית המאה ה-20). שטיח על-פי "מזרח" מאת רבי שאול ב"ר פנחס הורנשטיין, שנדפס בדפוס ליטוגרפי צבעוני בווינה בשנת תרמ"ח (דפוס Em. Joachim). רבי שאול הורנשטיין - מחבר הספר "גבעת שאול" (וינה תרנ"ג), העוסק בגיאוגרפיה והיסטוריה של ערי ארץ ישראל ואתריה הקדושים מתקופת התנ"ך ועד ימינו.

בחלקו התחתון של השטיח מופיע הכיתוב: "אזנתי וחקרתי עמלתי ודרשתי עדי חקותי בעט ברזל עלי אבן שמיר פה ווינה רבתי אני הק' שאול באא"ר פנחס ז"ל הארנשטיין לפרט אתה תרחם ציון לפ"ק: מעשה אליהו חיים לוי" המושל בין נוסח ה"מזרח" משנת 1889 (תר"ח'ס' ציון לפ"ק) ובין חתימת יוצר השטיח, שהעתיק את הנוסח המודפס מילה במילה. יוצר השטיח העתיק אף את הכיתוב בראש ה"מזרח", המציין את מניין השנים לבניין בית המקדש הראשון ולחורבנו (ב' אלפים ושי"א שנים לחורבן = שנת 1889).

השטיח, הארוג בחוטים בעלי צבעים עזים, כולל תיאורים גרפיים של מגוון אתרים, קברים וערים בארץ ישראל: בראשו ציורי קבר מלכי בית דוד המלך וקבר רבי מאיר בעל הנס; במרכזו ציור גדול של הכותל המערבי ובתי העיר ירושלים, תחתיו ציורי אתרים על חוף הים התיכון ("ים הגדול"): "זו עיר הקודש יפו", [קבר] "אלישע הנביא [על] הר הכרמל", "עיר הקודש חיפה" ו"זו עיר הקודש צידון"; בשוליים הימניים מופיעים ציורי קבר יוסף הצדיק, מערת המכפלה, קבר רחל, קבר שמאי הזקן ואתר קברי הרמב"ם והשל"ה; בשוליים השמאליים קבר "ר' יוחנאן" [הסנדלר], קבר הושע הנביא, קבר רבי שמעון בר יוחאי, קבר שמואל הנביא ואתר "חמי טבריא".

השטיח אינו מופיע בספר Jewish Carpets – A History and Guide, by Anton Felton (Antique Collectors' Club, אנגליה, 1977).

92.5X116 ס"מ. מצב טוב. האניצים בשוליו אינם מקוריים. פגם קל במרכז, פגמים וקרעים קלים בשוליים.

פתיחה: **\$14,000**

5. PORTRAITS OF "HANODA BEYEHUDA" RABBI YEHEZKEL LANDAU AND HIS SON RABBI SHMUEL LANDAU – PRAGUE, MID 19TH CENTURY

1. Portrait of Rabbi Yehezkel Landau. Etching by M. Klauber. Prague, [ca. 1840]. The caption below the portrait reads, "Ezechiel Landau, Oberrabbiner bey der Israelitengemeinde in Prag – ... for forty years he led the Jewish congregation as a shepherd...". About 36X30 cm, framed to a size of 64.5X54.5 cm. Not examined out of the frame. Good condition. Some creases and stains. Minor tears at the borders, restored. Literature: Rubens, Alfred. A Jewish Iconography. London: The Jewish Museum, 1954. No. 2103.

2. Portrait of Rabbi Shmuel Landau. Lithographic print by M. Schmelkes. Prague, [mid 19th century]. The caption below the portrait reads, "Rabbi Samuel Landau, Erster Oberjurist und Religions Vorsteher zu Prag – the Gaon Rabbi Shmuel Segal Landau, known for his responsa and glosses in the Noda BeYehuda book...". About 39X29 cm, framed to a size of 64.5X54.5 cm. Not examined out of the frame. Fair-good condition. Tears and damages to right side, restored. Stains.

The Gaon Rabbi Yehezkel HaLevy (Segal) Landau (1713-1793), Prague's famous rabbi, was an influential authority in Halacha and a leading rabbinical figure. He was the author of the Responsa book "Noda BeYehuda", "Sefer Tziyun LeNefesh Chaya" and others. His son, the Gaon Rabbi Shmuel Landau (1740-1831), succeeded his father as rabbi of Prague, and was known as one of the leading religious figures of his generation. His Responsa and homiletics were printed in his father's books and in his own book "Shivat Zion".

Opening Price: **\$10,000**

5. דיוקנאות "הנודע ביהודה" רבי יחזקאל לנדא ובנו רבי שמואל לנדא – פראג, אמצע המאה ה-19

1. פורטרט של רבי יחזקאל לנדא, תחריט מאת M. Klauber. פראג, [1840 בקירוב]. תחת דיוקנו נדפס הכיתוב: "Ezechiel Landau, Oberrabbiner bey der Israelitengemeinde in Prag – חכמת אדם תאיר פניו, נודע ביהודא בטוב עניניו בתורה ובחכמה הרבה קניינו כבוד וגדולה, עטרו תפארת ימיו ושניו. ארבעים שנה היה רועה עדת ישרון ק"ק פראג ונהג בחכמה צאניו, ה"ה הרב הגאון המפורסם מו"ה יחזקאל סגל לנדא בזכרון צדיק ברכה הולך לפניו. חבריו ספרי נודע ביהודא ודורש לציון לדור ודור המה ציוניו". 36X30 ס"מ בקירוב, נתון במסגרת 64.5X54.5 ס"מ. לא נבדק מחוץ למסגרת. מצב טוב. מעט קמטים וכתמים. קרעים קלים בשוליים, משוקמים. A Jewish Iconography, Alfred Rubens. The Jewish Museum, London, 1954. מס' 2103.

2. פורטרט של רבי שמואל לנדא, בדפוס ליטוגרפי. הוצאת M. Schmelkes, פראג, [אמצע המאה ה-19]. תחת דיוקנו נדפס הכיתוב "Rabbi Samuel Landau, Erster Oberjurist und Religions Vorsteher zu Prag – צורת הרב הגאון הגדול המפורסם מו"ה שמואל סג"ל לנדא נ"י, שמו נודע בתשובותיו והגהותיו בספרי נודע ביהודא ודורש לציון וחכמתו תרון בחבורו תשובת שיבת ציון רועה נאמן לקהל עדתו עדת ישרון ק"ק פראג". 39X29 ס"מ בקירוב, נתון במסגרת 64.5X54.5 ס"מ. לא נבדק מחוץ למסגרת. מצב בינוני-טוב. קרעים ונזקים בצדו הימני, משוקמים. כתמים.

הגאון רבי יחזקאל הלוי (סג"ל) לנדא (תע"ד-תקנ"ג), רבה המפורסם של פראג, מגדולי הפוסקים ומנהיגי דורו. מחבר שו"ת נודע ביהודה, ספר ציון לנפש חיה (צל"ח), ועוד. בנו, הגאון רבי שמואל לנדא (ת"ק-תקצ"א), מילא את מקומו ברבנות פראג, ונודע אף הוא כאחד מגדולי דורו. תשובות ודרושים ממנו נדפסו בספרי אביו ובספרו "שיבת ציון".

פתיחה: **\$10,000**

6. ILLUSTRATED, LARGE FORMAT MEGILLAT ESTHER – CONTEMPORARY ARTISTIC JUDAICA

Megillat Esther, accurate Stam script, with illustrations. Acrylic, gold and ink on parchment. [Israel, 2008.]

The scroll consist of four large parchment sheets (height 44 cm) sewn together with tendons. The Stam script is accompanied by numerous color decorations and illustrations portraying scenes from the story of the Megillah. The text is in 16 columns; each two columns are separated by a decorated column and the margins are decorated with floral and vegetal motifs. On the lower section of eight of the columns appear illustrations. A particularly large drawing opens the Megillah. The final illustration portrays figures of six Jews in a synagogue. The artist's details (D.A. Epstein) appear in the illustration on the curtain covering the Holy Ark.

338X44 cm. Illustrations: 19X11 cm to 20X40 cm. Very good condition. In a fine fabric pouch placed in a remarkable wooden box, 63 cm high.

Opening Price: \$7500

6. מגלת אסתר מאוירת בפורמט גדול - יודאיקה אמנותית עכשווית

מגלת אסתר, כתיבת סת"ם מדויקת מלווה באיורים. צבעי אקריליק, זהב ודיו על קלף. [ארץ ישראל, תשס"ח 2008].

המגלה נכתבה על גבי ארבע יריעות קלף גדולות (גובה: 44 ס"מ) תפורות זו לזו בגידים. כתיבת סת"ם מלווה עיטורים ואיורים צבעוניים המתארים אפיזודות מסיפור המגילה. נוסח המגלה נכתב ב-16 עמודות. בין עמודה לעמודה מפרידים עמודים מעוטרים ובשוליים מופיעים עיטורי צמחים ופרחים. בתחתית שמונה מן העמודות מופיעים ציורים. בפתח המגלה ציור גדול במיוחד. בציור האחרון נראות דמויותיהם של ששה יהודים בבית הכנסת ועל הפרוכת המכסה את הארון מופיעים פרטי האמן (ד.א. אפשטין).

338X44 ס"מ. הציורים: 19X11 ס"מ ועד 20X40 ס"מ. מצב טוב מאוד. נתונה בנרתיק בד נאה ובקופסת עץ מרשימה בגובה 63 ס"מ.

פתיחה: \$7500

7. VALUABLE AND EXTENSIVE COLLECTION OF JEWISH EX-LIBRIS BOOKPLATES

An extensive, rare and valuable collection of approximately 1,280 Jewish Ex-Libris bookplates.

The collection includes numerous bookplates designed by leading Jewish artists, including Hermann Struck, Joseph Budko, Ephraim Moshe Lilien, Arthur Szyk, Zeev Raban, Meir Gur-Aryeh, Jacob Starck, Miron Sima and others. Some are original etchings and prints, signed in pencil by the artist; amongst them is an original sketch. The collection encompasses a wide variety of bookplates designed by the above-mentioned artists. Many feature iconic creations by the artists, which over the years have become recognized symbols of their respective oeuvres. Also present are numerous bookplates designed for famous people.

The main part of the collection consists of private bookplates, both Israeli and European, but it includes also dozens of Jewish institutional bookplates, including from research institutes, libraries and university collections.

The collection, arranged in three albums, belonged to a private collector who assembled the bookplates tirelessly, one by one, for many years, succeeding thus in creating a rare collection in respect to its scope, scarcity and quality. (Some of the bookplates appear in multiple copies.)

Opening Price: **\$10,000**

7. אוסף גדול וחשוב של תווי-ספר יהודיים

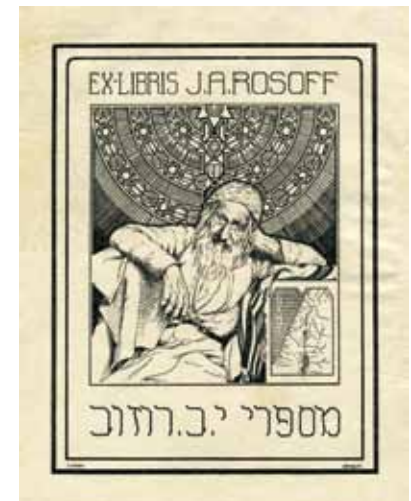
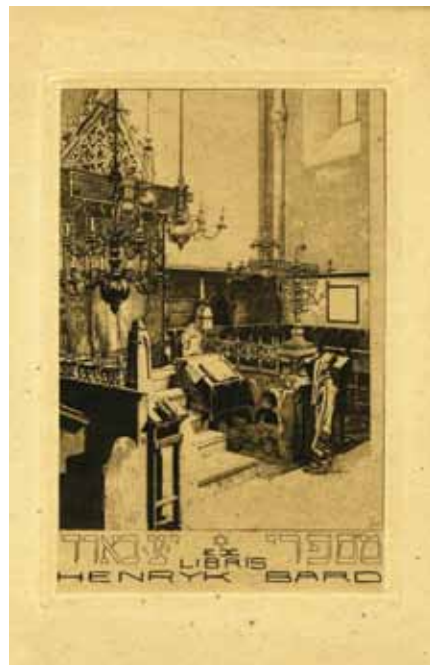
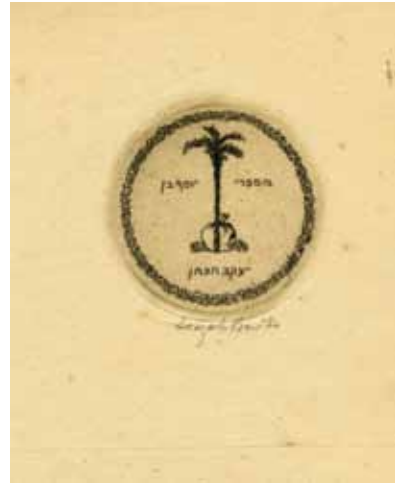
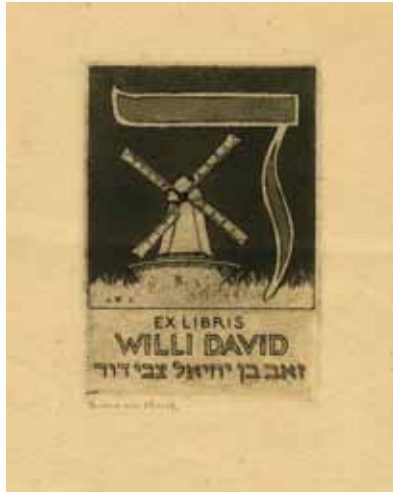
כ-1280 תווי-ספר. אוסף נדיר, חשוב ורחב-היקף של תווי-ספר יהודיים.

האוסף כולל תווי-ספר רבים שנעשו בידי האמנים הרמן שטרוק, יוסף בודקו, אפרים משה ליליאן, ארתור שיק, זאב רבן, מאיר גור-אריה, יעקב שטרוק, מירון סימה ואמנים רבים נוספים - חלקם תחריטים והדפסים מקוריים, חתומים בעפרון בחתימת האמן; ביניהם גם מתווה מקורי לתו-ספר. האוסף כולל מגוון רחב מאד של תווי-ספר בעיצוב האמנים הנ"ל, חלקם תווי-ספר המשלבים יצירות מונומנטאליות של האמנים, שהפכו ברבות השנים לסמלים מפורסמים, או תווי-ספר שעוצבו עבור אנשי-שם.

חלקו הארי של האוסף מוקדש לתווי-ספר פרטיים - ארצישראליים ואירופאים - אך מופיעים בו גם עשרות תווי-ספר מוסדיים, ובהם כאלה שהיו בשימוש מכוני-מחקר, ספריות ואוספים אוניברסיטאיים. אוסף נדיר בהיקפו ובאיכותו. האוסף, המסודר בשלשה אלבומים, הגיע מידי של אספן פרטי, אשר לקטם תו אל תו משך שנים רבות. חלק מהתווים מופיעים במספר עותקים.

פתיחה: **\$10,000**

8. אוסף תצלומים ממלחמת העצמאות - צלם מרגל של ה"הגנה" בקרב הכנופיות הערביות

ארבעים ושלשה תצלומים, שצולמו בידי ישראל נתח, צלם יהודי שפעל תחת מסווה בקרב הכנופיות הערביות במלחמת העצמאות, 1948.

ישראל נתח (בן-ייתח) נולד בעכו בשנת 1918 ונפטר ברמת-גן בשנת 2008. בהיותו בן שנתיים עברה משפחתו להתגורר בדמשק. בגיל 13 הצטרף לבן-דודו וסייע לו בהברחת יהודים סורים מדמשק לארץ מטעם הסוכנות היהודית. בשנת 1935 התגייס ל"הגנה". במהלך מלחמת העצמאות, בעזרת ידיד ערבי תושב יפו, שהיה מקורב לכיירי ארגון ה"הגנה", התחזה לצלם-עיתונות ערבי כשבאמתחתו תעודת-צלם ותעודת-זהות מזויפות, בהן כונה "איברהים-אבן-איברהים סייד". יחד עם ידידו, שהיה גם בן-דודו של עבד אל-קאדר אל-חוסייני, מנהיג הכנופיות והכוחות הערבים באזור ירושלים במלחמת העצמאות, תיעד את פעילות הכנופיות והעביר תצלומים ומידע חשובים ביותר ל"הגנה", בנוגע להיערכות הכוחות הערביים בתוך ירושלים, ובסביבותיה - בקסטל, בגוש עציון ובאזור הר חברון.

התצלומים שלפנינו מציגים את מלחמת העצמאות מזווית-צילום בלתי שגרתית ומהווים עדות לאחת מפרשיות הריגול המעניינות של המדינה שבדרך; חלקם תצלומים נדירים, שאינם נמנים על תמונות מלחמת העצמאות ה"רגילות". ביניהם: שני תצלומים של משאית משורינת עולה באש לאחר שהותקפה על-ידי כוחות ערביים בדרך מעטרת לירושלים [כנראה, אחד משני המשווריינים של "שיירת עטרות" שהותקפה ב-24 במרץ 1948 ו-14 מלחמיה נהרגו]; רחוב ביפו, חסום בחביות ובסלעים; תצלום מהלוחית של עבד אל-קאדר אל-חוסייני; מצעד-ראווה של לוחמיו של עבד אל-קאדר אל-חוסייני בכפר קאסטל (בראש הצועדים נראה אל-חוסייני, כשלרגליו מגפיים גבוהים); אל-חוסייני ולוחמיו במחנה מצפון לרמאללה, לפני העלייה לגוש עציון (ינואר 1948); אל-חוסייני ועוזריו מעיינים במפות (ביניהם, עוזרו קאסם רימאוו) בלוחית שומרי-ראש ולוחמים. התצלום צולם על הקסטל ביום 7 באפריל 1948 והוא התצלום האחרון של אל-חוסייני, שנהרג בקרב על הקסטל באותו לילה; לוחמים-מתנדבים של אל-חוסייני באיזור בית-שאן יוצאים לכיבוש הקסטל, אפריל 1948; פאוזי קאנאק'י, מפקד צבא ההצלה של הליגה הערבית (כוח מתנדבים ערבים, עיראקים, סורים ודרוזים, שהוקם בסוריה כדי לסייע לערביי ארץ ישראל במלחמתם ביישוב היהודי במלחמת העצמאות) מתדרך את לוחמיו בכפר עין אל-מנסי לפני ההתקפה על קיבוץ משמר העמק, אפריל 1948; גופות חיילי מחלקת ההר (ה"ה") מוטלות בשדה הקרב בין הכפרים הערביים ג'בע וצוריק, ינואר 1948 / הרגי קרבות גוש עציון; אימונים של כוחות מתנדבים ערביים בסביבות ירושלים (חלקם צילומים מבומים); פיצוץ בניין ה-Palestine Post בירושלים, פברואר 1948; פיצוץ מכונית תופת ברחוב בן-יהודה בירושלים, פברואר 1948. הפיגוע תוכנן בידי אל-חוסייני. שלשה בניינים ברחוב בן-יהודה נהרסו כתוצאה מהפיצוץ ו-58 בני-אדם נהרגו, ותצלומים נוספים (רבים מהם מתוארים בכתב יד בצדם האחורי).

סה"כ 43 תצלומים (שלושים ושניים תצלומים המציגים את אימוני הכנופיות הערביות, מנהיגיה ואירועים חשובים שצולמו מנקודת-מבט ערבית ואחד-עשר תצלומים המציגים אימונים של כוחות ה"הגנה"). אל התצלומים הנ"ל מצורפים גם עשרות תצלומים משפחתיים וקבוצתיים, גזירי-עתונים, כתבות על נתח ומכתבים מתקופות שונות, בהם מכתבים רבים שקיבל מאת חברי כנסת, שרים ואישי-ציבור, לאחר ששלח אליהם עותק מספרו "ישראל נתח - פטריט ישראל" (רמת-גן, 2005; בין הפריטים מכתב בכתב ידו של דוד בן-גוריון, תצלומים עם גולדה מאיר, ועוד). מן התצלומים ומן המכתבים עולה, כי נתח היה רוכב אופניים מצטיין ב"הפועל"; מן הכתבות ומן המכתבים המצורפים עולה, כי במשך שנים רבות שמר נתח את סיפורו בסוד, מתוך חשש לחיי אביו, שהתגורר בסוריה. לאחר שעלה אביו לארץ, פרסם נתח את סיפורו בקרב בני משפחתו, בעתונות, ובקרב לקוחות, שהגיעו לאכול בדוכן הפלאפל שלו ביפו.

גודל: 8X6.5 ס"מ עד 7.5X10 ס"מ. מצב בינוני-טוב. ברובם קרעים, קמטים וכתמים. שאריות דבק ודפי-קרטון שחורים בצדם האחורי.

פתיחה: \$5000

8. COLLECTION OF PHOTOGRAPHS FROM ISRAEL'S WAR OF INDEPENDENCE – THE "HAGANAH"'S SPY PHOTOGRAPHER AMIDST ARAB GANGS

Forty-three photographs taken by Israel Netach, a Jewish photographer who operated under disguise amidst Arab gangs during Israel's War of Independence, 1948. Israel Netach (Ben-Yitach) was born in Acre in 1918 and died in Ramat Gan in 2008. When he was two years old his family moved to Damascus. At the age of 13, he joined his cousin and the two collaborated on the smuggling of Syrian Jews from Damascus to Eretz Israel on behalf of the Jewish Agency. In 1953, he was recruited into the "Haganah". During the course of the Independence War, with the assistance of an Arab friend, a resident of Jaffa who was closely associated with senior members of the "Haganah", he disguised himself as an Arab photojournalist using a forged photographer's certificate and a forged identity card in the name of "Ibrahim Ibn Ibrahim Siyad". Together with his colleague, who was a cousin of Abd Al Qader Al-Husseini, leader of the Arab gangs and authorities in the Jerusalem region during the War of Independence, he documented the activity of the gangs and transferred photographs as well as extremely valuable intelligence information to the "Haganah" regarding the deployment of the Arab forces within Jerusalem and its surroundings – the Castel, Gush Etzion and area of Mt. Hebron.

Netach's photographs depict the War of Independence from an unconventional perspective and serve as evidence of one of the most intriguing espionage affairs of the State of Israel. Some are rare photographs, which are not included in the standard photographic evidence of the War of Independence.

The lot includes photographs showing the following events: An armored truck going up in flames after being attacked by Arab forces on its way from Atarot to Jerusalem (apparently, one of the two armored vehicles of the "Atarot Convoy", which was attacked on March 24, 1948 resulting in the death of 14 Jewish soldiers) (two photographs); a street in Jaffa, blockaded with barrels and stones; the funeral procession of Abd Al Qader Al-Husseini; a demonstration parade of members of Abd Al Qader Al-Husseini's gang in the Castel village (leading the marchers is Al-Husseini himself, wearing high boots); Al-Husseini and his fighters in an army base north of Ramallah, prior to the ascent to Gush Etzion (January 1948); Al-Husseini and his commanders studying maps (including his assistant Kasm Rimavi), escorted by bodyguards and warriors (this photograph was taken on the Castel on April 7, 1948 and is the last known photograph of Al-Husseini, who was killed on the Castel that same night); volunteer fighters of Al-Husseini in the area of Beit She'an on their way to conquer the Castel, April 1948; Fawzi Al-Qawuqji, commander of the Arab Liberation Army (a joint Arab, Iraqi, Syrian and Druze volunteer force established in Syria in order to aid the Arabs of Israel in their battles against the Jewish settlement during War of Independence) briefing his warriors in Al-Mansi village prior to the attack on Kibbutz Mishmar Ha'Emek, April 1948; corpses of soldiers of the famed Lamed Hey Convoy lying on the battlefield between the Arab villages of Jaba and Tzurif, January 1948; dead bodies of soldiers killed in the Gush Etzion battles; Arab volunteer forces training in Jerusalem area (some of these photographs were staged); the explosion

of the Palestine Post building in Jerusalem, February, 1948; a car bomb explosion on Ben Yehuda Street in Jerusalem, February 1948 (this terrorist attack, planned by Al-Husseini, caused the demolition of three buildings on Ben Yehuda Street and the death of 58 people); additional photographs. Many of the photographs are dated in handwriting on the reverse.

Total of forty-three photographs, thirty-two of which depict various aspect of Arab gangs (in training, leaders, and significant events), all taken from an Arab perspective, and eleven photographs showing the training of "Haganah" forces.

The collection includes also dozens of family and group photographs, newspaper excerpts, articles on Netach and personal letters from various periods, including many letters he received from various Knesset members, ministers and public figures to whom he had sent a copy of his book "Israel Netach – Israeli Patriot" (Ramat Gan, 2005). These items include a handwritten letter from David Ben Gurion, photographs with Golda Meir, and more. The documents teach us also that Netach was a talented cyclist in the HaPo'el sports organization.

From the articles and letters included in this lot it is apparent that for many years Netach kept his story secret, for fear of the life of his father, who continued to reside in Syria. After his father immigrated to Israel, Netach made his story public, via family members, in the press, and to his many clients, customers of his falafel stand in Jaffa.

Size: 8X6.5 cm. to 10X7.5 cm. Fair-good condition. Most are torn, creased and stained. Remnants of glue and black cardboard on the reverse (evidence of the photographs having been removed from an album).

Opening Price: \$5000

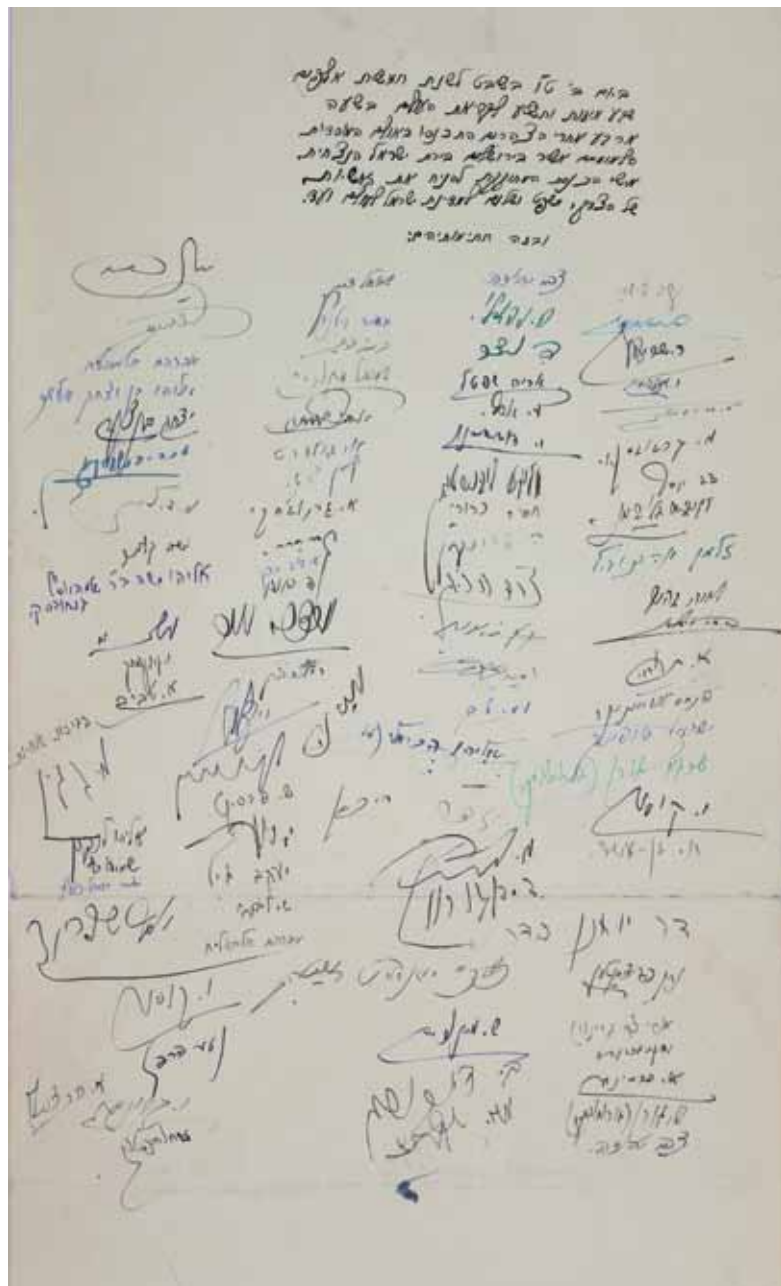
9. חתימות תשעים חברי האספה המכוננת והרבנים הראשיים במעמד ישיבת הכנסת הראשונה, 14 בפברואר 1949

גיליון נייר עם חתימותיהם של תשעים מחברי הכנסת הראשונה וחתימות הרבנים הראשיים, ממעמד ישיבתה הראשונה בבניין מוסדות הלאום, ירושלים, 14 בפברואר 1949, ט"ו בשבט תש"ט. ביום ט"ו בשבט תש"ט, 14 בפברואר 1949, בשעה 16:00, התכנסה האספה המכוננת למושב חגיגי, בו אושר "חוק המעבר", שקבע כי האסיפה המכוננת תהיה הכנסת הראשונה של מדינת ישראל. הטקס נפתח בהדלקת נרות-נשמה לזכר חללי השואה ומלחמת העצמאות; בישיבה, שנוהלה בידי חיים ויצמן והשתתפו בה הרמטכ"ל, אלופי צה"ל, הרבנים הראשיים, שופטים ונכבדים נוספים, קיבל לידיו יוסף שפרינצק את תפקיד יושב ראש הכנסת ולאחר-מכן נוהל טקס השבעה. בעיתון "דבר" בישרה הכותרת הראשית: "היום יפתח המושב הראשון של האסיפה המכוננת, מכל קצווי הארץ נוהרים המוני עם לירושלים. - עיר דוד חוגגת את המאורע ההיסטורי ברב פאר". לכבוד האירוע פרסם המשורר נתן אלתרמן בטורו, "הטור השביעי", את שירו "עם כְּנֶסֶת רֶאשׁוֹנָה", הפותח במלים: "שוב יהי יום-אָבִיב, יום תְּמוּרוֹת ופְּלִיאֹת. / בְּאוֹרֵי יִשְׁתַּלֵּב רֵיחַ מְנַתָּה. / וְצִיָּוִים, בְּדִלְגָם עַל גְּבֵי שְׁלֹלִיּוֹת, / יִלְכּוּ, / רַעֲי, / הַפְּרָלְמָנוּתָה". הגיליון שלפנינו הנו פריט יחיד מסוגו, בהיותו יזמה עצמאית ומקורית: זמן קצר לפני תחילת הישיבה, התיישבו שני נערים בפתח האולם וכידיהם גיליון נייר גדול, המזכיר בצורתו את מגילת העצמאות. בראש הגיליון נכתב בכתב-יד: "ביום ב' ט"ו בשבט לשנת חמשת אלפים שבע מאות ותשע לבריאת העולם, בשעה ארבע אחרי הצהרים, התכנסו באולם המוסדות הלאומיים אשר בירושלים, בירת ישראל לעולם ועד. ובה אישי הכנסת המחוקקת, להניח את האֲשִׁוּיֹת של הצדק, משפט ושלוש למדינת ישראל לעולם ועד. ובה חתימותיהם". מתוך ההתרגשות וההכרה בחשיבות המעמד ובגודל השעה, הצטופפו חברי האסיפה המכוננת בתור לחתימה על ה"מגילה", אך עם פתיחת האסיפה נאלצו להיכנס אל האולם; תשעים מחברי הכנסת הראשונה הספיקו לחתום תחת הטקסט הנ"ל בחתימות-ידם, מסודרות בארבעה טורים. בין חברי הכנסת החתומים: יצחק בן-צבי, דוד בן-גוריון, מנחם בגין (בתוספת ברכה "בברכת אחים"), זרח ורהפטיג, יוסף שפרינצק, מאיר וילנה, בן-ציון דינבורג [דינור], אורי צבי גרינברג, נתן פרידמן-ילין [ילין-מור], דב יוסף, זלמן אהרנוביץ [ארן], עדה פישמן [מימון], עקיבא גלובמן [גוברין], אריה בהיר, פנחס לוביאניקר [לבון], ד"ר יוחנן בדר, שרגא גורן [גורחובסקי], צבי יהודה [זלצמן], אליעזר ליבנשטיין [לבנה], השל פרומקין, חסיה דרורי, דוד הכהן, פליקס רוזנבליט [פנחס רוזן], שמואל מיקוניס, שמואל דיין, שושנה פרסיץ, אברהם הרצפלד, ורבים נוספים (מספר חברי-כנסת חתומים פעמיים). רבים מחברי הכנסת חותמים בשמות נעוריהם ה"לועזיים", בטרם קבעו שמות עבריים רשמיים; מספר חתימות בערבית. בשולי הגיליון, במהופך, נוספו חתימותיהם של הרבנים הראשיים הספרדי והאשכנזי, הרב בן-ציון מאיר חי עוזיאל והרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג וכן חתימות הרבנים הרב ראובן כ"ץ (רבה של פתח-תקווה), הרב איסר יהודה אונטרמן, הרב יעקב משה טולידאנו והרב יעקב העניך [חנוך] סנקביץ. מצורה: גיליון נייר בגודל זהה, ששימש כטיוטה: נכתב עליו הטקסט הנ"ל ("ביום ב' ט"ו בשבט...") ונוספו עליו חתימתו של מנחם בגין, בתוספת הקדשה "בברכת אחים ביום החג, ט"ו בשבט תש"ט" וחתימתו של אורי צבי גרינברג.

75.5X27.5 ס"מ. מצב טוב. מקופל לשניים. מעט כתמים, קרעים בשוליים.

למיטב ידיעתנו, פריט זה אין שני לו ומעולם לא נמכר במכירות פומביות פריט דומה.

פתיחה: \$10,000

9. SIGNATURES OF NINETY MEMBERS OF THE CONSTITUENT ASSEMBLY AND THE CHIEF RABBIS ON THE OCCASION OF THE FIRST KNESSET SESSION, FEBRUARY 14, 1949

A sheet of paper bearing the signatures of ninety of the members of the First Knesset, and the Chief Rabbis, signed on the occasion of the first session of the Knesset in the National Institutes Building, Jerusalem, February 14, 1949.

On Tu Bishvat, February 14, 1949, at 4:00pm, the Constituent Assembly held a festive assembly during which the "Transition Law" was adopted. This law stated that the Constituent Assembly would serve as the First Knesset of the State of Israel. The ceremony opened with the lighting of candles in memory of the Holocaust victims and the casualties of the War of Independence. The session was headed by Chaim Weizmann and attended by the IDF Chief of Staff, IDF Generals, the Chief Rabbis, judges and other dignitaries. Joseph Sprintzak was appointed Chairman of the Knesset after which the members swore allegiance. The headline of the Davar daily announced, "The first session of the Constituent Assembly opens today – people from all over the country are gathering in Jerusalem. The City of David is celebrating the historic event". In honor of the event, the poet Nathan Alterman published his poem "Im Knesset Rishona" in his column HaTur HaShvi'i.

The document presented here is a unique item, being an independent and original initiative: Prior to the session, two young men appeared at the entrance to the hall with a sheet of paper resembling the Declaration of Independence. The handwritten text at the top of the document read, "On Monday, Tu Bishvat, five thousand seven hundred and nine years to the creation of the universe, at 4pm, the members of the Constituent Assembly gathered in the National Institutes Hall in Jerusalem, the capital of eternal Israel, to lay the foundations of justice, law and peace for the State of Israel till the end of eternity. Herewith are their signatures". Full of excitement and in recognition of the moment's significance, the members of the Constituent Assembly stood in line to sign the "Scroll". When the session opened, the Knesset members had to enter the hall; by then ninety of them had signed their names to the document, in four columns.

Amongst the signatories: Yitzchak Ben-Zvi, David Ben-Gurion, Menachem Begin (with a greeting, "BeVirkat Achim"), Zerach Warhaftig, Joseph Sprintzak, Meir Vilner, Ben-Zion Dinaburg [Dinur], Uri Zvi Greenberg, Nathan Friedman-Yelin [Yelin-Mor], Dov Joseph, Zalman Aharonowitz [Aran], Ada Fishman [Mimon], Akiva Globman [Govrin], Aryeh Baheer, Pinchas Lubianiker [Lavon], Dr. Yochanan Bader, Shraga Goren (Gorochovsky), Zvi Yehudah [Zaltsman], Eliezer Liebenstein [Livneh], Heschel Frumkin, Hasia Drori, David HaCohen, Felix Rosenblitt [Pinchas Rosen], Shmuel Mikunis, Shmuel Dayan, Shoshana Persitz, Avraham Herzfeld, and many others (some signed twice). Many of the Knesset members signed their original, "pre-Hebraized" names (ie prior to their altering their original surnames to Hebrew ones). Several signatures are in Arabic.

At the borders of the leaf, upside down, appear the signatures of the Sephardic and the Ashkenazi Chief Rabbis, Rabbi Ben-Zion Meir Hai Uziel and Rabbi Yitzchak Isaac Halevy Herzog, as well as the signatures of Rabbi Reuven Katz (rabbi of Petach-

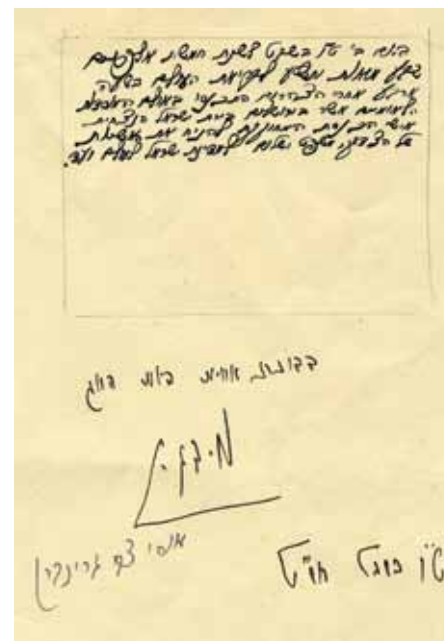
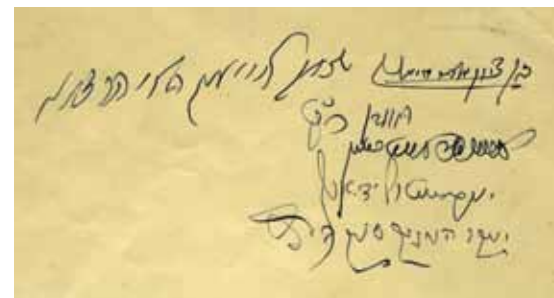
Tikva), Rabbi Isser Yehudah Untermann, Rabbi Ya'akov Moshe Toledano and Rabbi Ya'akov Henich [Hanoach] Sankevitch.

Included is a sheet of paper identical in size, which served as a draft, on which the above-mentioned text appears. This draft was signed by Menachem Begin – who added the dedication "BeVirkat Achim on this holiday, Tu Bishvat" – and Uri Zvi Greenberg.

75.5X27.5 cm. Good condition. Folded into two. Several stains, tears at borders.

To the best of our knowledge, this is a unique item and no similar item has ever been offered at auction.

Opening Price: **\$10,000**

10. לוח שנה - כתב-יד מאויר מיניאטורי - אנקונה, 1811 - נפוליאון בונפרטה

לוח שנה, כתב-יד על נייר, עם איורים צבעוניים. אנקונה, 1811. הצייר: יעקב ישראל מונטיפיורי.
בראש הלוח שער עם איור גלגל השנה. תחת שמו של כל חודש מופיעים מספרים שונים (המופיעים גם בדפי הלוח) ומספר הימים באותו חודש. במרכז הגלגל ראשי תיבות שמו של הצייר: IMF (Israel Montefiore), ובשוליים מקום ושנת הכתיבה: Ancona 1811.
12 דפים עם חודשי השנה הלועזיים, שם החודש באיטלקית בראש כל דף במסגרת מאוירת, בתחתית מספר הימים בכל חודש ובמרכז מספרים שונים אשר משמעותם לא ברורה (מספרים אחדים דומיננטיים יותר ומופיעים מספר רב של פעמים, לפעמים אף יותר מפעם אחת בעמוד).
בדף אחרון צויר סמלו של נפוליאון בונפרטה, במרכז מופיע שם הצייר Jacob Israel M. fiori, וכוכב אשר בתוכו מופיעה האות N.
הצייר, יעקב ישראל מונטיפיורי (נולד 1748) היה בן למשפחת מונטיפיורי אשר גרה בעיר אנקונה (היא הענף האיטלקי של משפחת השר הידוע משה מונטיפיורי). יהודי אנקונה חיו בגטו בתנאים קשים ובהשפלה, עד בואו של נפוליאון בשנת 1797, אז כבש צבאו את העיר וחומת הגטו הוסרה. בעיני רבים מהיהודים באותם ימים נתפס נפוליאון כגואל, בשל תרומתו לאמנציפציה של היהודים. עובדה זו הביאה ליצירה עממית יהודית שעסקה בנפוליאון. הדף האחרון בלוח זה מייצג את חלקו של הצייר מונטיפיורי בתופעה זו.
הכוכב המופיע באיור זה אינו מופיע בסמלו הרשמי של נפוליאון, אך הוא נועד לסמל את "כוכב נפוליאון".
בשנת 1811 הופיע בשמי אירופה כוכב שביט ענק, אשר נראה לעין במשך 260 ימים. תופעה זו באה לידי ביטוי בתחומי האמנות השונים, בכתיבה ובמדע, ואסטרונומים באירופה עסקו בחישובים הכרוכים בכוכב זה [ייתכן כי המספרים המופיעים בלוח קשורים בו?]. בשנה זו היה נפוליאון בגדולתו ולכן זכה כוכב שביט זה לכינוי "כוכב נפוליאון", ובו נקשר מזלו של נפוליאון בשמים.
לפנינו פריט נדיר שקשור לעניין זה ואולי אף מביא את חשבונותיו של מונטיפיורי בדבר "כוכב נפוליאון".
על-פי חוות דעת מקצועית, חשבון הזמנים של מונטיפיורי אינו מדויק ואינו מדעי וכנראה שהמספרים הינם סוג מסויים של צופן.

[14] דף, 9 ס"מ. מצב טוב, כתמים. כריכה מקורית, שחוקה מעט.

פתיחה: \$8000

ערב כיבושה של העיר אנקונה על ידי צבא נפוליאון, בשנת 1797, סבלו היהודים מהתנכלויות חוזרות ונשנות מצד תושבי העיר הנוצרים. המתרחשות בעיר גברה ואף נעשו מספר ניסיונות להעלות את הגטו היהודי באש ולפרוע ביהודים. כל זאת על רקע האשמות הנוצרים כי נאמנותם של היהודים נתונה לנפוליאון, אשר היה אז בעיצומו של מסע כיבושי באיטליה. בכרוניקה שכתב מחבר עלום-שם מיהודי אנקונה, מתוארת בהרחבה המתרחשות בין היהודים לאיטלקים בעיר סמוך לכיבוש הצרפתי, ומתוכה עולה ההערצה הגדולה לנפוליאון, שנתפס בעיני יהודי העיר כגואל ומשחרר שנשלח במיוחד להצילם:

"קודם שנתחיל לספר המאורעות... צריך לדעת כי צרפתים אוהבים היהודים אהבה גמורה. ראייה לזה, כי כל עיירות והארצות שכבשו תחת ידם, אם היו שם יהודים, מגדלים ומנשאים אותם ומכניעים זרע אדום... ועל כל, השר צבא הגדול שלהם הנקרא חלק טוב, רוצה לומר בונה פארטו (Bona-Parte)... הוא אוהב לבני ישראל יותר מדאי ושמעו הולך בכל הארץ... ומה שחשבו לעשות נגדנו הנוצרים הללו גלה הקב"ה לנאמן שר צבא זה... ומיד כשנגלה אליו דברים הרעים אלו חמתו בערה בו ואף על פי שלא היה בדעתו לבוא בעיר הזאת (אנקונה) אלא בשבוע הבא, קרא החיל שלו וזרזו את ביאתם, ואמר להם: למען ה', אל תאחרו ואל תעכבו, רוצו חושו אל תעמודו, לכו לאנקונה במרוצה להציל את בני ישראל אשר שמה יושבים בצרה גדולה, כי אני יודע כי בסכנה גדולה הם עומדים, כי הנוצרים קמו עליהם להרוג אותם, ואל תחושו לנפשכם ולא לשום דבר שבעולם כי אם להצלת ולתשועת בני אל חי הלא המה היהודים...". (הכרוניקה נדפסה אצל: ב. מבורך, נפוליאון ותקופתו, ירושלים תשכ"ח, עמ' 28-29).

On the eve of the conquest of the city of Ancona by Napoleon's army, in 1797, the Jews suffered recurrent abuses on the part of the city's Christian inhabitants. The tension in the city grew and there were some attempts to burn the Jewish Ghetto and to persecute the Jews. The reason was the accusations by local Christians that the Jews were loyal to Napoleon, who at the time was attempting to conquer Italy. An anonymous Jewish resident of Ancona wrote a detailed account of the tension between Jews and Christians in Ancona at the time of the French conquest. The admiration for Napoleon is obvious in this composition, since Napoleon seemed to the Jews as a redeemer and savior sent to rescue them.

"Before we start describing the events... it has to be said that the French love the Jews. As evidence, all the towns and countries conquered by the French, if there were Jews there, the Jews adored the French and above all their General who is named "Good Part", that is to say Bona-Parte... He loves the Jews... What the Christians meant to do against us G-d told this General, and as soon as he discovered this he became furious with rage and even though he intended to come to the city (Ancona) only next week, he speeded up his army into the city and told them: For G-d's sake, make haste into the city and save the Jews who are in distress and their lives are in danger as the Christians plan to kill them..." (An account printed by B. Mevorach, Napoleon and His Era, Jerusalem, 1968, pp.28-29.)

10. CALENDAR – MINIATURE ILLUSTRATED MANUSCRIPT – ANCONA, 1811 – NAPOLEON BONAPARTE

Calendar, manuscript on paper, with illustrations in color. Ancona, 1811. Painter: Iacob Israel Montefiore.

The title page with an illustration of the zodiac opens the calendar. Below the name of each month appear different digits (which appear also on the calendar's leaves) and the number of days in each month. In the center of the zodiac appear the painter's initials: IMF (Israel Montefiore). In the margins is written, "Ancona 1811".

The calendar contains twelve leaves with the Gregorian months of the year. The name of the month is written, in Italian, on the upper part of each leaf, within an illustrated frame. The lower part shows the number of days in each month as well as several digits (the meaning of the latter is unclear; some digits appear more frequently than others, sometimes even more than once on a leaf).

On the last leaf is the emblem of Napoleon Bonaparte, the center of which shows the painter's name: Iacob Israel M. fiori, and a star within which appears the letter "N". Iacob Israel Montefiore (b. 1748) was a descendant of the Montefiore family who lived in Ancona (the Italian branch of the family of the famous minister Moses Montefiore). The Jews of Ancona lived in a ghetto in appalling conditions until the arrival of Napoleon in 1797 and the subsequent conquest of the city, which led to the demolition of the ghetto walls. For the Jews of Ancona, Napoleon was a redeemer

because of his contribution to their emancipation. This resulted in the creation of widespread folk art connected to Napoleon. The last leaf of this calendar represents Iacob Israel Montefiore's part in this phenomenon.

The star seen in the final illustration is not part of Napoleon's official emblem but it is meant to symbolize "Napoleon's Star". In 1811, a huge comet that appeared in the skies above Europe was observed for 260 days. This unusual occurrence was reflected in different areas of art, literature and science of the period, and astronomers in Europe conducted numerous calculations related to the comet. [Perhaps the unknown digits in this calendar are related to this.]. Napoleon was at his prime in that year and this is the reason the comet was named "Napoleon's Star". In this manner, Napoleon's success was associated with the heavens. This rare item is possibly connected to the comet event and maybe it shows Montefiore's calculations regarding "Napoleon's Star". However according to a professional opinion, Montefiore's time calculations are neither accurate nor scientific, and therefore it is possible that the digits are some kind of code.

[14] leaves, 9 cm. Good condition, with some staining. Original binding, somewhat worn.

Opening Price: **\$8000**

11. LARGE COLLECTION OF ANCIENT PARCHMENT LEAVES

Large collection of parchment leaves. Includes especially ancient leaves [13th-14th? century].

Leaves from Taj Yemenite books from various periods, some very ancient. Includes pamphlets and passages from various books of the Bible, with upper vowelization. Listings of the Massorah added in the margins of some leaves. • Leaves from a Bible manuscript (sections from the Book of Ecclesiastes and the Book of Proverbs), written in two columns and ornamented with micrography in geometrical patterns. [Spain?]. • Six leaves from a Bible manuscript (sections of the Book of Leviticus and the Book of Numbers), written on two columns. Includes listings of the Massorah in the lower margins. [Spain?]. • Folded leaf of "Machbarot HaTijan" [Yemen], with graphic ornamentation of verses from the Book of Psalms.

Approx. 58 leaves. Size and condition varies.

Opening Price: **\$10,000**

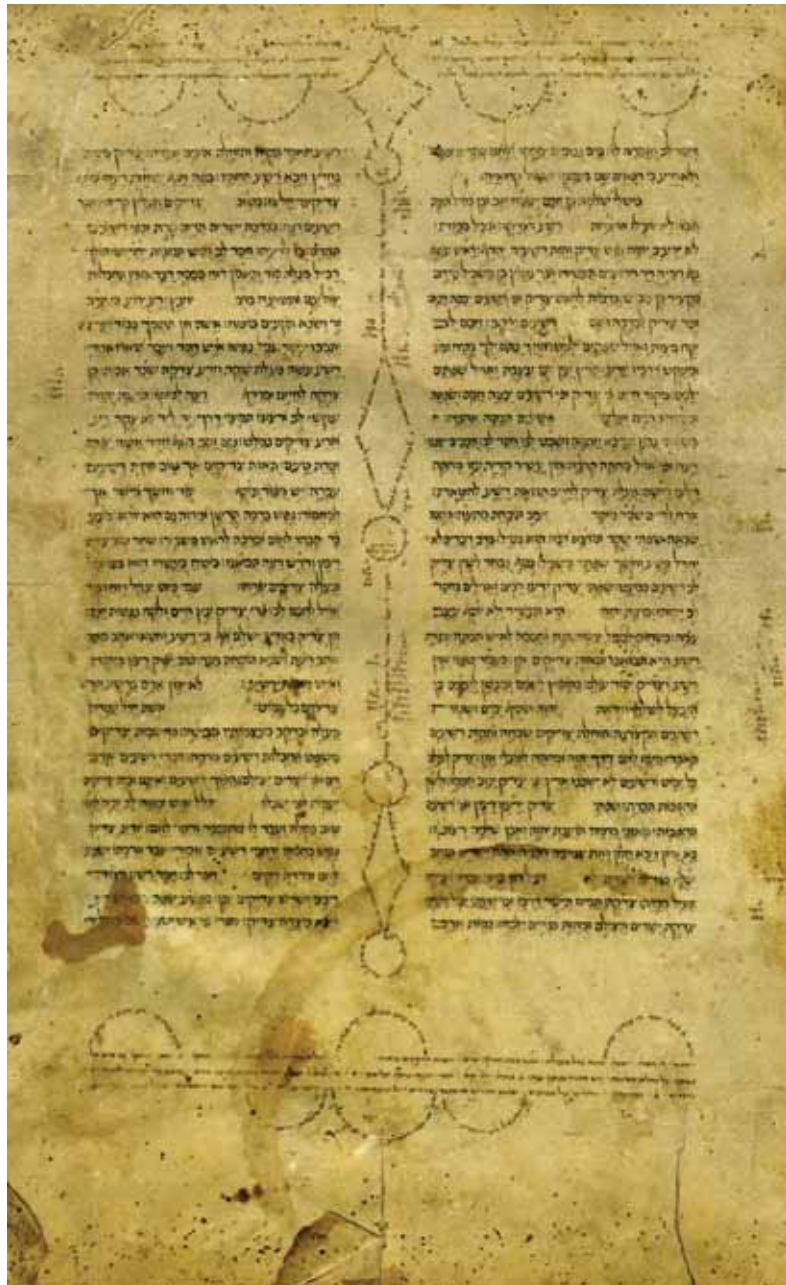
11. אוסף גדול של דפי קלף עתיקים

אוסף גדול של דפי קלף. ביניהם דפים עתיקים במיוחד (המאה ה-13/14?). דפים מספרי תאג' ימניים מתקופות שונות, חלקם עתיקים מאד. מכילים קונטרסים או קטעים מספרי התנ"ך השונים, עם ניקוד עליון. בשולי חלק מהם נוספו רשימות המסורה. • דפים מתנ"ך כת"י [קטעים מספר קהלת וספר משלי], כתובים בשני טורים ומעוטרים באמנות מיקרוגרפיה זעירה, בדגמים גיאומטריים. [ספרד?]. • ששה דפים מכת"י תנ"ך [קטעים מספר ויקרא ובמדבר], כתובים בשני טורים. עם רשימות המסורה בשוליים התחתונים. [ספרד?]. • דף מקופל מ"מחברות התיג'אן" [תימן], עם קישוט גרפי של פסוקי תהלים.

כ-53 דף. גודל ומצב משתנים.

פתיחה: **\$10,000**

12. DECORATED MANUSCRIPT ON PARCHMENT, ANNUAL SIDDUR – ITALY, 14TH-15TH CENTURY

Manuscript of a year-round Seder Tefilah. [Italy], [14th-15th century].

Brown ink on thin parchment leaves (made of embryo leather), Italian-Ashkenazi script in medium writing, with vowelization.

Includes prayers for weekdays and for Shabbat, according to the custom of Rome, with “Seder Hatavat Chalom”, “Kidush Levanah”, etc. Following these prayers appear additional sections related to the main prayers, and the “Amidah” prayers of all the other holidays: “Rosh Chodesh”, the three pilgrimage festivals, Rosh HaShanah and Yom Kippur, Hanukkah and Purim. Includes numerous important liturgies: “Kedushah LeRosh HaShanah” (“Unetana Tokef”), “Mi Kamocha” for Shabbat Zechor (“Adon Hasdecha” by Rabbi Yehuda HaLevy), “Reshut LeShabbat HaGadol”, Hosha’anot, etc. A version of “Kol Nedarim” was added to the Yom Kippur prayer.

A remarkable manuscript in artistic-calligraphic script typical of the period, with instructions in miniature letters (not vowelized). Enlarged opening words, some decorated with floral and vegetal motifs, others encircled by decorated frames. More decorations appear at the end of some of the chapters. Above the word “Keter” in “Kedoshah” of the Shabbat prayer is an illustration of a crown. Most of the pages consist of 18-19 lines. “Shirat HaYam” is written in the form of “tile over brick”, some sections (eg the Hosha’anot liturgies) are written in two columns. The “VeTodi’aynu” prayer is scripted in particularly large letters, for an unknown reason.

The “Aleynu LeShabe’ach” prayer contains the sentence, “For they worship vanity and emptiness, and pray to a god who cannot save”, which implies that this manuscript was not censored. No other version alterations have been examined.

A number of leaves are lacking at the beginning of the manuscript and thus it starts with the section “LeOlam yihiye adam yehreh shamayim” that precedes the “Shacharit” prayer.

Bound in an antique parchment binding.

[88] parchment leaves. 13-14 cm. Varying condition of the leaves, mostly good-fair. Stains and wear, blurred ink, tears to some leaves.

Opening Price: **\$35,000**

12. כתב-יד מעוטט על קלף, סדור לכל השנה - איטליה, המאה ה-14-15

כתב-יד, סדור תפילות לכל ימות השנה. [איטליה], [המאה ה-14-15].

דיו חומה על דפי קלף דקיקים (עשויים מעור שליל), כתב אשכנזי-איטלקי בכתיבה בינונית, עם ניקוד. מכיל את סדר תפילות ימי החול ושבט, לפי נוסח בני רומא, עם סדר הטבת חלום, קידוש לבנה ועוד. אחריהם נוספו קטעי התפילה העיקריים והתוספות בתפילת העמידה של שאר מועדי השנה: ראשי חודשים, שלושת הרגלים, ראש השנה ויום כיפור, חנוכה ופורים. כולל מספר פיוטים חשובים: “קדושה לראש שנה” [ונתנה תוקף קדושת היום]; פיוט “מי כמוכה” לשבת זכור [“אדון חסדך” לרבי יהודה הלוי]; “רשות לשבת הגדול” [מתחילה: “כך גזרו רבותינו סנהדרים (!) גאוני עולם”]; פיוטי הושענות ועוד. לתפילות יום כיפור נוסף נוסח “כל נדרים ואסורים...”, “וידוי של [רב נסים] גאון ליום הכיפורים”, ו“רשות לנשמת” [“שחי לאל יחידה החכמה” לרבי שלמה אבן גבירול].

כתב-יד מרשים במיוחד, בכתיבה קליגרפית-אמנותית אופיינית לתקופה, עם הוראות באותיות זעירות [לא מנוקדות]. כותרות ותיבות-פתיחה מוגדלות, חלקן מעוטטות בדגמי צמחים ופרחים, וסביב כמה מהן מסגרות מקושטות. עיטורים נוספים בסיום מספר קטעים. מעל המילה “כתר” ב“קדושה” של תפילת שבת אוייר כתר.

19-18 שורות ברוב העמודים. שירת הים כתובה ב“אריח על גבי לבנה”, מספר קטעים [כמו פיוטי ההושענות] נכתבו בשני טורים. תפלת “ותודיענו” נכתבה באותיות גדולות במיוחד, מסיבה לא ברורה. בתפילת “עלינו לשבח” נמצא המשפט “שהם משתחווים להבל וריק ומתפללים לאל לא יושיע” בשלמותו, ומכאן שכתב יד זה חמק מידיה של הצנזורה. לא נבדקו שינויי נוסח אחרים.

בראש כתב היד חסרים מספר דפים, והוא מתחיל באמצע הקטע “לעולם יהיה אדם ירא שמים...” שלפני תפילת שחרית.

כרוך בכריכת קלף עתיקה.

[88] דפי קלף. 13-14 ס"מ. מצב משתנה בין הדפים, טוב-בינוני. כתמים ובלאי, טשטוש דיו, קרעים במספר דפים.

פתיחה: **\$35,000**

五

ממלכת חוים בחסר מחיה מדיה בתחביוס דעיה סוסר
 נפלים ונפלא חוליס מחיר וממדיה ומקיים וממדיה
 רשטי עפ"י מי כמחיה בעל קבורות ומי חומה ר' מר
 ממדיה ממדיה מיממדיה ר' וטענה בקרוב וממדיה ממדיה
 ר' חיות מדיה ב"י ממדיה המדיה

בר

יהוה לך השמוע מעלה עם קבוצי מטה
יחד מלך קדושה לך יסלשן כמה טענות
והקדושה מלך זה ואמר קדוש קדוש

במה אהרם הן חספה לחללי מרום ושוטותי

עברו ראשי במשך שנה יעברו מומני

כי הרבית לפסוק ויפטר רמורח ואת פסעי מי ומה
 ויחמתי כגרי המיר כי סקר דרפתי מנעמתי ויחקה
 רחקה ממני ומהתי רע מטוב סקר מדבר ירח סלה
 מה וכו' והשבע לטקד ויחמך הן ריע' וב' וחס'
 הקולות תורת ששששש חילול' ותהיינה חטיות'
 ע' עיתמתי ועונתי ע' ויפרי' מהנה הס' יעלה
 ומשפט ויקס ב' כחש' ב' יענה' כי רב' משערת
 דחשי זרבותי ועבד' מוח' ומס' פסעי' כי הטנ'
 לב הנהל ומההנה בקלות רחש בעזות מינח בעיני
 רכות' וזונה ויחרי' מי' ויחש' עין מרחות נוח
 ב'חמי' פט' כחלמי' מן וכו' ויחמתי ויחבד' ויחן
 משמח' מוסר' ויחח' פה ויחפה' ויח' מל' בני' עונ' ב'
 מחמ' ולסוד' ויחבד' שפתי' את' מ' ויחן' לי' ה'ח'

והיה פירות וזרע וכל צרכי חיינו
 וכל צרכי חיינו וכל צרכי חיינו
 וכל צרכי חיינו וכל צרכי חיינו
 וכל צרכי חיינו וכל צרכי חיינו
 וכל צרכי חיינו וכל צרכי חיינו

והוא חרש עני רבניו ונאמר לו שיהיה חרש
וחרש כסוד ועליו רשעו וחרש עני רבניו
יהי לו חרש עני רבניו ונאמר לו שיהיה חרש
שד הפסוק שד חרש

13. MANUSCRIPT: ROME VERSION MACHZOR FOR YOM KIPPUR- ITALY, 1608 – LATTES FAMILY INSCRIPTIONS

Manuscript of the Machzor for Yom Kippur. [Italy], [1608].

A complete manuscript in fine, medium, Italian script, on heavy paper. Contains all the prayers and liturgies for Yom Kippur according to the custom amongst Italian congregations (comparable in its composition to the "Machzor Roma", however version variations have not been examined). The manuscript opens with an illustrated title page with a verse spelling out the year (1608). Using fine, miniature penmanship, the author added handwritten comments and instructions ("...I wrote it here... This is how they pray in the province...").

For several generations this manuscript belonged to the Lattes family, a famous Italian rabbinical family (the name is sometimes spelled Latis, D'Ltash or Di Lattes). On the blank leaves bound with the Machzor, numerous family members wrote dozens of notes about family births and deaths covering a period of 140 years, between 1609 and 1745. They also added some glosses to the Machzor.

The first such writer was Rabbi Shlomo Ben Hezkiya Avigdor the doctor, son-in-law of Rabbi Yehoshua Lattes of Cuneo. He started inscribing text in the year 1609 (a year after the Machzor was composed). Concerning one of the births he writes, "My wife gave birth to a boy... On Friday evening during "Arvit"...", about another he comments, "My sister-in-law could not come here...".

The documentation of births and deaths of other family members includes the following: Rabbi Moshe Eliya Ben Avigdor (whose inscriptions start in the year 1651), Rabbi Moshe Lattes (during the years 1660 to 1682), Rabbi Avraham Lattes (inscriptions during the period 1682 to 1697), and Rabbi Zemach David Ben Avraham Lattes (covering the years 1709 to 1714). Inscribing this information about the family's descendants provided abundant documentation about the Lattes family over the generations, together with additional related names and details about the period and the place. For example, Rabbi Avraham Lattes writes in 1714, "My wife gave birth to a boy and I named him Emmanuel Eliya... The Mohel was Yossef Sinai... And I was in prison...". To one of the pages two "Bakashot" were added regarding the two days of Rosh HaShanah "composed by Hezkiya Avigdor the doctor" (not listed in "Otzar HaShira VeHaPiyut" by Davidsohn). Various ownership signatures appear at the beginning of the manuscript, including "This is my Machzor Shmuel David Lattes" and "Israel Lattes di Torino", and the "Piyut" which is sung before "Kol Nidrei".

A long and fascinating text by Rabbi Shmuel David Lattes dated 1733 was written on the final leaves: "I, Shmuel David Lattes, tell and make public the miracle... When in 1707, on the first evening of Hanukkah, I was on a boat from Torino to Cassali and we were three Jews on the boat and about 42 gentiles and after around 24 hours the boat capsized and 40 gentiles and one Jew named Shimshon of Torino and another Jew Avraham Yona drowned.... And I brought a Torah to the synagogue and placed it in the ark...".

[7], [103], [11] leaves. Ca. 16 cm. Good quality paper. Good condition with some stains and wear. Bound in an ancient leather binding (embossed in Italian, "Abram Lattes"), slightly damaged.

Opening Price: **\$10,000**

13. כתב-יד, מחזור מנהג רומא ליום הכיפורים - איטליה, 1608 - רישומים משפחתיים של בני משפחת לאטשא

כתב-יד, מחזור ליום הכיפורים. [איטליה], [שס"ח 1608].
כתב-יד שלם, בכתיבה איטלקית-בינונית נאה, על נייר עבה. תפילות ופיוטי יום כיפור במלואם, כמנהג קהילות איטליה [מקביל במבנהו ל"מחזור רומא" - לא נבדקו שינויי נוסח], בראשו שער מאויר ובו פרט השנה: "כי ביום הזה יכפר עליכם" [=שס"ח 1608]. בכתב זעיר ונאה הוסיף הסופר הערות והוראות ["תפלה זו הביאה הכלבו... ומהר"י קארו הביאה בבית יוסף... ולכן כתבתיה פה, וכן נוהגים בפרווינצא לאומרה והבוחר יבחר..."]; "המנהג לומר בשחרית י"ג פעמים... לכוין למספר הידוע...".
מחזור כתב-יד זה עבר במשך כמה דורות אצל בני משפחת לאטשא [משפחת רבנים מפורסמת באיטליה; שם המשפחה נכתב לעתים: לאטיס, דלטאש, די-לאטאש]. בדפים הריקים שנכרכו עם המחזור הותירו בני המשפחה עשרות רבות של רישומי לידות ופטירות בתקופה של כ-140 שנה, בין השנים שס"ט-תק"ה, וכן הוסיפו מספר הגהות בדפי המחזור עצמו.

הכותב הראשון הוא רבי שלמה ב"ר חזקיה אביגדור הרופא, חתנו של רבי יהושע לאטשא מהעיר קוני (CUNEO), המתחיל את רישומיו בשנת שס"ט [שנה לאחר כתיבת המחזור]. באחת הלידות הוא כותב: "ילדה אשתי מב"ת [=מנשים באהל תבורך] בן זכר יפה... בכניסת שבת שכבר הקהל התפללו בק"ק סאויליאן תפלת ערבית... וזכיתי למולו בחיק האלוף ורופא ממהר"ר יצחק לאטשא גיס נר"ו והסנדקית צלעתי מרת שרה...", בלידה אחרת: "גיסית... לא היה ביכולתה לבא פה בוסקא".

תיעוד לידות ופטירות מבני משפחה נוספים: רבי משה אליה ב"ר אביגדור [רישומים החל משנת תי"א], רבי משה לאטשא [רישומים מהשנים ת"כ-תמ"ב], רבי אברהם לאטשא [רישומים מהשנים תמ"ב-תנ"ז], רבי צמח דוד ב"ר אברהם לאטשא [רישומים מהשנים תע"ד-תס"ט], ועוד. רישומי הצאצאים הם תיעוד עשיר של בני משפחת לאטשא לדורותיה, המכיל גם שמות ופרטים אחרים מחיי התקופה והמקום. כך למשל כותב רבי אברהם לאטשא בשנת תס"ט: "...ילדה אשתי מב"ת בן זכר תמים שלם... וקראתי שמו בישראל עמנואל אליה... המוהל ממהר"ר יוסף סיני נר"ו... ואני בעוונותי הייתי בבית האסורים מרדיפת בני קסאלי מונפיראטו".

באחד העמודים נוספו שתי "בקשות" לשני ימים של ראש השנה "חברם האלוף... כמהר"ר חזקיה אביגדור הרופא נ"ע" (מתחילות: "אלהים בחסדך גמול נא לעבדך, בחלות כבודך להקשיב אמרו...") ו"לשוכן מעונה אבקש תחנה, תהי נא טמונה חטאתי וצפונה..." - לא נרשמו ב"אוצר השירה והפיוט" של דוידזון).

בראש כתב היד חתימות בעלים: "זה המחזור שלי שמואל דוד לאטשא" ו"Israel Lattes di Torino", והעתקת הפיוט "יראים שלחוני לבקש מלפניך על עונם ומעלם" הנאמר לפני "כל נדרי".

בדפים האחרונים מופיעה רשימת עדות ארוכה ומרתקת מרבי שמואל דוד לאטשא משנת התצ"ג: "אני שמואל דוד לאטש מספר ומפרסם הנס... איך שבשנת תס"ז בליל ראשון של חנוכה הייתי בספינה שנסעתי מעיר טורינו לילך לעיר קסאלי והיינו שלשה יהודים באותה ספינה וכמו ארבעים ושנים גוים עמנו וסביב ל"כ שעות נשברה הספינה וטבעו כמו ארבעים גוים ויהודי א' ושמו שמשון ז"ל מעיר טורינו ושמו אברהם יונה ז"ל ברוך פודה ומציל... והגיעני ה' להיות חתן בראשית בגורל נפל לי בנעימים בשנת התצ"ב ועתה האלדים אנה לידי סופר אחד מהיר ונדבני לבי להכתיב בעדי ספר תורה וגם בשנה הזאת שנת התצ"ג נפל לי הגורל להיות חתן בראשית תאות לבי נתן לי המלך עליון כאשר חפצתי והבאתי הספר תורה קדש לבית הכנסת והנחתיו בהיכל הקדש...".

[7], [103], [11] דף. כ-16 ס"מ. נייר איכותי, מצב טוב, כתמים ובלאי. כרוך בכריכת עור עתיקה, פגומה [הטבעה באיטלקית: Abram Lattes].

פתיחה: **\$10,000**

Aside from the interesting information regarding the Lattes family, the records of Rabbi Shlomo, son of Rabbi Hezkiya Avigdor the doctor, contain a fascinating illustration of the prevalence of child mortality during this period. Of the nine children born to him between the years 1606-1630, five died at an early age, including four sons and one daughter.

Following two daughters, his first son was born on the 3rd of Tevet, 1613, and Rabbi Shlomo notes that he named him Hezkiya after his father. Unfortunately, the son passed away after a few months, as noted by Rabbi Shlomo in the manuscript's margin, "On 26 Nissan 1614... passed away".

In 1617, a second son was born to Rabbi Shlomo: "On 'Rosh Chodesh' Elul... 1617, I was blessed with a son who I merited to circumcise in the bosom of my brother... And the 'Sandaka'it" was my mother-in-law, Mrs. Rachel...". Apparently, Rabbi Shlomo wanted to name this son too after his father, however he was worried that his fate would be similar to that of his first-born son, also named after his father, He therefore decided to name him Sa'adya – which is the name Hezkiya transliterated using the "At Bash" encryption system using the first three letters. Rabbi Shlomo notes, "I have named him Sa'adya after... our father, with the replacement of the letters using the "At Bash" encryption system, may G-d bless him that he grow up to Torah, Chupa and Ma'asim Tovim U'Merubim.Amen".

Unfortunately, his second son passed away after only two years. Rabbi Shlomo again meticulously documented this event in the margins of his birth record, "Passed away on 13 Nisan 1619...".

מלבד הפרטים על משפחת לאטאש, נמצאת ברישומיו של ר' שלמה ב"ר חזקיה אביגדור הרופא, המחשה מרתקת לשכיחות תמותת ילדים בתקופתו. מתוך תשעה ילדים שנולדו לו, בין השנים שס"ט-ש"צ (1609-1630), שיכל ר' שלמה הרופא חמשה ילדים, ארבעה בנים ובת אחת. בנו הראשון (אחרי שתי בנות) נולד בג' טבת שע"ד (1613), ור' שלמה כותב כי קרא לו בשם "חזקיה" על שם אביו. למרבה הצער, נפטר הבן לאחר מספר חודשים, כפי שהוסיף ר' שלמה בשולי הרישום: "כ"ו ניסן שע"ד יצא בי יד ה'... נפטר לעולמו וחלש" [=וחיים לכל שבק].

בשנת שע"ז נולד לר' שלמה בן נוסף: "ר"ח אלול... שנת שע"ז נולד לי בן זכר תמים וזכיתי אני למולו בחיק אחי... והסנדקית חמותי מרת רחל...". כפי הנראה, רצה ר' שלמה לקרוא גם לבנו זה על שם אביו, אך חשש שמא יהיה גורלו כגורל בנו הקודם שנקרא בשם זה, לפיכך החליט לקרוא לו "סעדיה", שהוא השם "חזקיה" בחילוף א"ת ב"ש של שלוש האותיות הראשונות. וכך כותב ר' שלמה: "וקראתי שמו בישראל סעדיה ע"ש... אבינו זלה"ה, בחילוף אותיות א"ת ב"ש מחזק לסעד, ה' יזכהו לתחמטומא" [=לתורה, חופה, מעשים טובים ומרובים אמן].

אלא שלמרבה הצער, גם בן זה נפטר כעבור כשנתיים, ור' שלמה שב ומתעד בשולי רישום הלידה שלו: "נפטר לעולמו י"ג ניסן שע"ט וחיים לנו ולכל ישראל שבק".

ואת תולדות שלמה בבלקדר חזקיה

3. טעה בריבוי יורה קולונבא אשתי מבית בת יפה בחולת.

אין שבת שקט, יורה נחומה ונחמ' אהל | נחמדה ד' חסד' שבת' |
אחרי שבת' שבת' ונחמ' |

10. *Il y a un certain nombre de choses que l'on ne peut pas dire.*

יום י' זה וסדר ששה י"ה אשך בן אחרון בעשר קצת ביום חמישי

[Faint handwritten text at the bottom of the page]

והוא שם המלך המשיח ויהי עמו
ויהי עמו ויהי עמו ויהי עמו

101

ישיב ישיב שפיל פאטעל פארעם ווארעם ווארעם ווארעם
פארעם ווארעם ווארעם ווארעם ווארעם ווארעם

אברהם וישראל מלך המלכים יוסף וישראל. אברהם וישראל. אברהם וישראל.

11

Handwritten text, likely a signature or name, possibly "John" or "John" followed by a surname.

14. DECORATED MANUSCRIPT ON PARCHMENT – ARVIT PRAYER AND SFIRAT HAOMER – MORAVIA, 18TH CENTURY

Manuscript on parchment, containing the “Arvit” prayer and “Seder Sfirat HaOmer” with “LaMenatze’ach” Menorah. Central or Eastern Europe [Moravia?], [17/18th century.]

Nice, square scribe script, with vowelization. The first word of each paragraph is in a larger font, sometimes in colorful or gilded ink. In some places colorful decorations of leaves and flowers encircle the letters.

The manuscript contains the complete “Arvit” prayer (Ashkenazi version), with several additions, most probably reflecting the praying customs of a West or Central European congregation. Most of the additions are written following “Aleynu LeShabe’ach”, as follows: Three Psalms (chapters 24, 8, 29); five additional verses for the five weekdays (Sunday-Thursday; chapters 25, 32, 38, 51 and 86), said during the days when one prays “Tachanun” (with the instruction, “Ven man takhne zogt den zogt man mizmorim ayle”).

“Seder Sfirat HaOmer”, with the “Sfirot” according to the Kabbalah, for each day, with the psalm “LaMenatze’ach BaNeginot” in the shape of a Menorah; a whole page is dedicated to every two days of the Omer days! Following the Counting of the Omer appears a detailed “Seder Viduy” (including “Al Cheth”), and then the psalms “Shir HaMa’alot MiMa’amakim” and “LeDavid Hashem Ori”. Psalms 1-2 and 4 – which are read by some before going to sleep appear on the first two leaves of the manuscript. (Possibly these leaves are out of place and were erroneously bound at the beginning of the manuscript).

In place of the “VeLaMalshinim” benediction, a piece of parchment is pasted, of a later date, with a different version of the benediction, correcting a shorter version that existed in the original manuscript.

Adding Psalms after the “Arvit” prayer was a custom in some West European congregations (see attached material), but reciting the “Viduy” (confession) in synagogue during the “Arvit” prayer is known to have been customary only in very few communities in the East (see attached material). It is not clear whether the “Viduy” herein was written as part of “Arvit”, but it proves that such a custom existed, maybe as a single custom in an Ashkenazi community. Alternatively, perhaps, it was written only for the sake of recitation according to the custom of the “Mekubalim” during “Kriyat Shema before going to sleep”, which does not appear in the manuscript.

This manuscript, in which appears the Counting of the Omer according to the Kabbalah together with the “LaMenatzeach” Menorah, is typical of the 1600s in the period following the influence of Ha’ari. During this period, the writing of “Kavanot” in the Siddur of the Mekubalim in Ashkenaz was common.

Thirty-seven parchment leaves. 18 cm. Good-fair condition, with some staining, wear and creases. Damages to the text borders on some of the leaves. Tear and folds to first leaf.

Opening Price: \$5000

14. כתב-יד מעוטרי על קלף - תפילת ערבית וספירת העומר - מורביה, המאה ה-18

כתב-יד על קלף, תפילת ערבית וסדר ספירת העומר עם מנורת “למנצח”. מרכז או מערב אירופה [מורביה?], המאה ה-17/18?]

כתיבת סופר נאה מרובעת, עם ניקוד. התיבה הראשונה בכל קטע נכתבה בהגדלה, ולעתים בדיו צבעוני או מוזהבת. בחלק מהמקומות נוספו סביב האותיות עיטורים צבעוניים של עלים ופרחים.

כתב היד מכיל את תפילת ערבית במלואה [נוסח אשכנז], עם מספר תוספות, המשקפות כנראה מנהג תפילה בציבור באחת מקהילות מערב או מרכז אירופה.

רוב התוספות נכתבו לאחר “עלינו לשבח”, לפי הפירוט הבא: שלושה מזמורי תהלים (פרקים כד, ח, כט); חמשה מזמורים נוספים לחמשת ימי השבוע (ימים א-ה; פרקים כה, לב, לח, נא ו-פו), הנאמרים בימים שאומרים בהם תחנון [עם ההוראה: “ווען מן תחנה זאגט דען זאגט מן מזמורים אלו” = כאשר אומרים תחנה, אומרים מזמורים אלו].

“סדר ספירת העומר”, עם כוונות ה“ספירות” עפ”י הקבלה, לכל יום, ובראשו מזמור “למנצח בנגינות” בצורת מנורה [לכל שני ימים מימי העומר הוקדש עמוד שלם]. לאחר ספירת העומר מופיע סדר וידוי מפורט [כולל “על חטא”], ואחריו המזמורים “שיר המעלות ממעמקים” ו“לדוד ה’ אורי”. בשני הדפים הראשונים של כתב היד מופיעים מזמורי התהלים א-ב, ז, שיש הנוהגים לאמרם לפני השינה. [ייתכן שדפים אלו נמצאים שלא במקומם ונכרכו בטעות בראש כתב היד].

במקומה של ברכת “ולמלשינים”, הודבקה חתיכת קלף מתקופה מאוחרת ועליה נוסח אחר של הברכה, כתיקון לנוסח קצר יותר, שנמצא בכתב היד המקורי.

הוספת מזמורי תהלים לאחר תפילת ערבית נהגה בכמה מקהילות מערב אירופה [ראה חומר מצורף], אך אמירת וידוי בבית הכנסת בתפילת ערבית ידועה רק ממספר בודד של קהילות בארצות המזרח [ראה חומר מצורף]. לא ברור אם הוידוי כאן נכתב כחלק מתפילת ערבית ולפנינו עדות על קיומו של מנהג כזה [אולי מנהג יחיד] בקהילה אשכנזית, או שמא נכתב לצורך אמירה כמנהג המקובלים בעת “קריאת שמע שעל המטה” [שאינה מופיעה בכתב היד].

כת”י זה בו מופיע סדר ספירת העומר עפ”י הקבלה עם מנורת “למנצח”, אופייני לתקופת שנות הת’, בה חדרה השפעת קבלת האר”י. באותה תקופה נפוצה כתיבת כוונות בסידורי התפילה של חוגי המקובלים בארצות אשכנז.

37 דפי קלף. 18 ס”מ. מצב טוב-בינוני, כתמים, בלאי וקמטים (בחלק מהדפים פגיעה בשולי הטקסט). קרע גדול וקפלים בדף הראשון.

פתיחה: \$5000

15. SEFER HaYASHAR BY RABEINU TAM – CONSTANTINOPLE, 1515-1520

Sefer HaYashar by Rabeinu Tam. [Constantinople, ca. 1515-1520]. Sefer Mussar, sub-divided into 18 titles. Printed without a title page.

According to the "Hida", this composition was erroneously attributed to Rabeinu Tam in view of the fact that his Novellae and Responsum book is also titled "Sefer HaYashar". Rabbi Menachem Di Lunzano attributed the book to Rabbi Zerachiyah the Greek whereas others attributed it erroneously to Rabbi Zerachiyah Halevy, author of "HaMa'or". Others still attribute it to Rabeinu Yona Gironi. (See: Shem HaGedolim, Ma'arechet Gedolim 7, 13-14; Ma'arechet Sefarim 10, 72; Ya'ari, The Jewish Print in Constantinople, p.80, no. 79; Bibliography Institute CD, listing no. 0154914.) This truly rare item appears in the Bibliography Institute Database according to a copy extant in the British Library. No copy has ever before been offered at auction.

[40] leaves. 18 cm. Good-fair condition. Stains and some wear and tear to the edges. Adhesive tape stuck on the first leaf, no text omission. Untrimmed edges. Several glosses and inscriptions in a Yemenite hand, with an ownership inscription reading, "This book belongs to A. Netanel Ben Sa'id". Rebound.

Opening Price: **\$15,000**

15. ספר הישר לרבינו תם - קושטא, רע"ה-ר"פ

ספר הישר לרבינו תם. [קושטא, רע"ה-ר"פ בערך 1515-1520]. ספר מוסר קדמון, מחולק ל"ח שערים. נדפס ללא שער.

בכותרת העמוד הראשון נכתב: "ספר הישר להחכם הרב רבינו תם ז"ל", אולם לפי החיד"א, ייחוס זה לרבינו-תם יסודו בטעות, ונגרם בשל העובדה שספר החידושים והתשובות של רבינו-תם נקרא אף הוא בשם "ספר הישר". מנגד, רבי מנחם די-לונזאנו ייחס את הספר לרבי זרחיה היווני [ויש שהחליפוהו ברבי זרחיה הלוי בעל המאור], ואילו אחרים מייחסים אותו לרבינו יונה גירונדי. [ראה: שם הגדולים, מערכת גדולים ז', 13-14; מערכת ספרים י' 72; יערי, הדפוס העברי בקושטא, עמ' 80, מס' 79; תקליטור מפעל הביבליוגרפיה, רשומה 0154914].

[40] דף. 18 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים, קרעים ובלאי בשוליים. הדבקת נייר בדף הראשון, ללא פגיעה בטקסט. חיתוך שוליים לא ישר. מספר הגהות ורישומים בכתב-יד תימני, וחתימת בעלים: "זה הספר של א' נתנאל בן כ"א סעיד". כרוך מחדש.

נדיר. נרשם במפעל הביבליוגרפיה על פי עותק הספרייה הבריטית. לא הופיע במכירות פומביות.

פתיחה: **\$15,000**

16. SARAH SCHENIRER – COLLECTION OF LETTERS

Collection of letters by Sarah Schenirer, founder of Beit Ya'akov. Krakow, 1926-1933. Eleven handwritten letters by Sarah Schenirer (1883-1935), most of which were addressed to Yehudit Ross (Farkal), a native of Frankfurt (died 1992) and to directors of Beit Ya'akov in Slovakia and Romania.

The letters contain abundant content regarding Sarah Schenirer's unique character and the development of the Beit Ya'akov movement during the last decade of her life. In the letters, Ms. Schenirer advises regarding the establishment of new institutions and provides spiritual guidance. The extraordinary love and warmth that she bestowed upon her students, to whom she refers as "my sisters" and "my pure daughters", is apparent.

In one of the letters, Ms. Schenirer advises Ms. Ross against expending aggressive efforts to establish a branch of Beit Ya'akov in the city of Bardejov, Slovakia, and not to oppose the local rabbi (who apparently objected to the idea). She relates what happened in another city, Frishtach, where there too the rabbi objected to the establishment of a Beit Ya'akov, whereupon the local politicians organization wrote a letter to the Chofetz Chaim regarding this matter, and his response was published in one of the Beit Ya'akov pamphlets.

In another letter, sent prior to Yom Kippur 1927, Ms Schenirer sends her wishes for a "Gmar Chatima Tova", and mentions a "Dvar Torah", in the name of the Sanzer Rabbi (referring thus to the author of the "Divrei Chaim" of Sanz) addressing the question as to why is it customary to wish in Yiddish "Gutten Gmar Chatima Tova", because as Gutten means good, the term is repetitive.

Another letter is an especially lengthy message dedicated to the first Beit Ya'akov convention in Hungary, in which Ms. Schenirer delineates the fundamental guidelines of her movement, emphasizing in large letters the words "One entity to carry out the will of the Almighty, with a whole heart!"

The letters are all written in Yiddish, except one in German. The end of one of the letters is missing.

Eleven letters. Various sizes. Fair condition. Stains, tears, creases (taped). All the letters have been laminated. Partial summaries of the letters are included.

Opening Price: **\$8000**

16. שרה שנירר - אוסף מכתבים

צורר מכתבים מאת שרה שנירר מייסדת "בית יעקב". קראקא, תרפ"ו-תרצ"ג. אחד-עשר מכתבים בכתב ידה של שרה שנירר (תרמ"ג-תרצ"ה), שנשלחו ברובם אל יהודית רוס (פרקל), לילדת פרנקפורט (נפטרה תשנ"ב) ומפעילות "בית יעקב" בסלובקיה וברומניה.

במכתבים חומר רב על דמותה הייחודית של שרה שנירר ועל התפתחות תנועת "בית יעקב" בעשור האחרון לחייה. במכתביה מייצגת שנירר בדבר הקמת מוסדות חדשים, ומספקת הכוונה והדרכה רוחנית. בין השאר בולטים האהבה והחום שהרעיפה על חניכות תנועתה, אותן היא מכנה "אחיותי" ו"בנותי הטהורות". באחד המכתבים ממליצה שנירר לרוס לא לפעול בכוח להקמת "בית יעקב" בעיר בארטפעלד (Bardejov, סלובקיה), ולא לצאת נגד הרב המקומי [שכנראה התנגד לעניין], ומספרת על עיר אחרת (פרישטאך) שאף בה התנגד הרב להקמת מוסד של "בית יעקב", וכי אגודת העסקנים המקומית כתבה בעניין זה מכתב ל"חפץ חיים", ותשובתו פורסמה באחד מעלוני "בית יעקב".

במכתב אחר, מערב יום הכיפורים תרפ"ז, מאחלת שרה שנירר גמר חתימה טובה, ובתוך הדברים מזכירה "ווארט" [דבר-תורה קטן], בשם ה"סאנדיזער רב זצ"ל" [האדמו"ר בעל 'דברי חיים' מצאנז] באשר לשאלה מדוע מאחלים ביידיש "גוטען גמר חתימה טובה", והלוא גוטען משמעו טוב, ואם כן יש כפילות בברכה. מכתב ארוך במיוחד מוקדש לכנס הראשון של "בית יעקב" בהונגריה, ובו מתווה שנירר את קווי היסוד של תנועתה, ובין היתר הדגישה באותיות גדולות את המילים "אגודה אחת לעשות רצון אבינו שבשמים בלבב שלם!".

כל המכתבים ביידיש, למעט אחד בגרמנית. סופו של אחד המכתבים חסר.

11 מכתבים. גודל משתנה. מצב בינוני. כתמים, קרעים, סימני קיפול - מודבקים בדבק נייר. כל המכתבים נתונים בלמיניצה. מצורפים תקצירים חלקיים למכתבים.

פתיחה: **\$8000**

בית יעקב צענטראלע
קראקא אייטשטאנסטאט 30

192

5. ה'תש"ח ה'תש"ח ה'תש"ח ה'תש"ח ה'תש"ח

ה'תק"ל

[illegible]

1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325

24. 6. 15. 18. 21.
 2. 7. 18. 21. 24.

אברהם בן אברהם בן אברהם בן אברהם
אברהם בן אברהם בן אברהם בן אברהם

מקדש ה' חתום ביום כ"ב אלול
ה'תק"ל

17. פסק דין בחתימת הגאון הקדוש רבי יעקב אביחצירה - מרוקו, תקצ"ב

פסק דין בעניני מכר וחילופי קרקעות ובתים, בחתימת רבי שלמה בן סוסאן ורבי יוסף בן משה בן-עטייא. מעבר לדף הסכמה על פסק הדין, בחתימות רבי יחייא ילזו ורבי יעקב אביחצירה. [תאפיללת, מרוקו], שנת "לנשברי" [תקצ"ב 1832].

"הדין אמת שהמכר הנ"ב [=הנדון בזה] קיים ואפילו עדיין לא נשתמש כל אחד בחצר ... ולראיה חש"מ [=חתמנו שמנו] יום שני בש' [בשבת] כ"ב לח' טבת.... ע"ה יחייא ילזו ס"ט; יעקב אביחצירה סיל"ט [סיפיה יהיה לטב]."

רבי יעקב אבוחצירה (תקס"ו-תר"מ) - "אביר יעקב", נודע מצעירותו כגאון וקדוש, גאון מופלג בתורת הנגלה וההלכה, ומקובל אלוקי בחכמת האמת. רב ואב"ד בקהילת תאפיללאת [שהיתה הקהילה המרכזית באזור עמק הזיז בדרום-מרוקו]. כבר משנות העשרים לחייו נכנעו למרותו רוב רבני האזור. גם הסכמה זו על פסק הדין שלפנינו נכתבה בהיותו כבן עשרים ושש בה חתם שמו יחד עם זקן הרבנים בעירו רבי יחייא ילזו. רבינו יעקב נחשב כאחד מגדולי הפוסקים בדורו ועמד בקשרי שו"ת והלכה עם גדולי הרבנים בכל קצוי ארצות צפון-אפריקה. איש אלוקים קדוש המלומד בניסים, סיפורי מופת רבים נודעו עליו וזכה לגלוי אליהו הנביא זכור לטוב (ראה בספר "מעשה ניסים", ירושלים תשכ"ח, שנכתב עפ"י ידיעות וסיפורים ששמע מפי ה"בבא סאלי" ושאר רבני משפחת אבוחצירה). שמו נודע גם בין גויי הארץ המוסלמים שהיו קוראים לו בהערצה "אלחזן אל כביר" [=הרב הגדול].

נפטר בדרכו לעלות לארץ ישראל ונקבר בעיר דמנהור שבמצרים. על מצבתו שם נכתב: "מצבת קבורת...

גברא רבא דאתי ממערבא, הרב המופלא סבא דמשפטים, מקובל אלוקי, חסידיא קדישא בנגלה ובנסתר מו"ר עט"ר וצ"ת כמוהר"ר [מורנו ורבינו עטרת ראשנו וצניף תפארתנו כבוד מורנו ורבינו הרב רבי] יעקב אביחצירה זצוק"ל זיע"א....".

מחיבוריו: גזי המלך; יגל יעקב; שו"ת יורו משפטיך ליעקב; פתוחי חותם; דורש טוב; בגדי השרד; מחשוף הלבן; ועוד חיבורים רבים.

לכבודו ולזכרו נתחברו עשרות פיוטים, שחלקם נפוצים עד היום בין יוצאי מרוקו. תמונתו הידועה, יושב בשיכול רגלים עם ספר קודש בידי, היתה תלויה בבתים רבים במרוקו ובארץ ישראל עד היום הזה. בניו ונכדיו נודעו בקדושתם ובתורתם. המפורסמים שבהם הנם: רבי ישראל אבוחצירה ה"בבא סאלי" ואחיו רבי יצחק ה"בבא חאקי", רבי מאיר אבוחצירה ה"בבא מאיר" ועוד עשרות רבנים מובהקים ואנשי סגולה ומופת.

דף 2 עמ', 15 ס"מ. כתמים כהים. קרעים בשוליים ובמרכז הדף (משוקמים שיקום מקצועי), חלקם עם פגיעה בטקסט. כרוך בכריכת חצי עור.

נדיד למצוא חתימת יד-קדשו מתקופה כה מוקדמת. רוב החתימות הידועות ממנו הם מתקופות מאוחרות יותר, בהן כבר לא היה חותם עם כל סלסולי הקליגרפיה של חתימתו הנאה הנמצאת לפנינו.

פתיחה: \$14,000

17. RULING SIGNED BY HOLY GAON RABBI YA'AKOV ABUHATZIRA – MOROCCO, 1832

Ruling on matters of sale and transfer of ownership of land and homes, signed by Rabbi Shlomo Ben Sussan and Rabbi Yosef Ben Moshe Ben-Atiya. On the reverse is an approbation signed by Rabbi Yichye Yaloz and Rabbi Ya'akov Abuhatzira. [Tafilalet, Morocco], [1832].

“The ruling authorizes that the mentioned sale is valid even if each party has not yet made use of his yard... And as evidence, we have signed our names on Monday, the 22nd of the month of Tevet... Signed Yichye Yaloz; Ya'akov Abuhatzira”.

Rabbi Ya'akov Abuhatzira (1806-1880) – Abir Ya'akov, acknowledged from youth as a holy Gaon, exalted genius in Torah and Halachah, and divine Kabbalist. Rabbi and Av Beit Din of the Tafilalet congregation, the central congregation in the Emek Haziz region in Southern Morocco. By the time he was in his twenties, his opinion was considered definitive by most of the rabbis of the region. The approbation on this ruling was written when he was twenty-six years old. His co-signatory, Rabbi Yichye Yaloz, was the most prominent rabbi of the city.

Rabbi Ya'akov Abuhatzira was considered one of the leading Halachic authorities of his generation and thus was involved in Halachic responsa with leading rabbis throughout northern Africa. He is considered a holy and divine miracle worker, with many miraculous stories attributed to him and he was credited with a revelation of Elijah the Prophet (see “Ma'aseh Nissim”, Jerusalem 1968, based upon information and stories related to him by the “Baba Sali” and other rabbis of Abuhatzira family). He was also well known among the Moslem gentiles of the region, who referred to him respectfully as “Al Hazan Al Kabir” (great rabbi).

Rabbi Abuhatzira passed away while on his way to immigrating to Eretz Israel. He was buried in Damanhur, Egypt. The epitaph on his tombstone reads, “Tombstone of... the great miraculous, divine Kabbalist, the holy Torah scholar Rabbi Ya'akov Abuhatzira...”. His compositions include “Ginzei HaMelech”, “Yagel Ya'akov”, “Yoru Mishpatecha LeYa'akov” Responsa, “Pituchei Chotam”, “Doresh Tov”, “Bigdei HaSrad”, “Machsof HaLavan” and many others.

There exist dozens of poems composed in his honor and memory, some of which are still widespread among Moroccan Jews. The famous picture of him seated with his legs crossed holding a holy book, hangs in many homes in Morocco and in Israel to this day. His sons and grandsons were known for their holiness and vast knowledge of the Torah. The most famous are Rabbi Yisrael Abuhatzira, the “Baba Sali”, and his brother Rabbi Yitzchak the “Baba Haki”, Rabbi Meir Abuhatzira the “Baba Meir” and dozens of other prominent rabbis.

Signatures in Rabbi Abuhatzira's holy handwriting from such an early period are rare. Of his known signatures, the majority are more recent and lack the calligraphic curls of the fine signature that appears here.

2-page leaf, 15 cm. Dark stains. Tears to the margins and to the center of leaf the (professionally restored), some extending into the text. Half-leather binding.

Opening Price: \$14,000

הנסיעה ב"מחצלת"

משפחת אבוהצירה היא אחת המשפחות המיוחסות והותיקות ביהדות צפון אפריקה, אשר בניה שמשו ברבנות ובדיינות מדורי-דורות. ראש וראשון לשושלת היה הגאון הקדוש רבי שמואל אבוהצירה, יליד ירושלים לפני כארבע מאות שנה ובסוף ימיו חי בדמשק. החיד"א בספרו 'שם הגדולים' כותב על רבי שמואל אבוהצירה שהיה איש אלוקים קדוש ופרוש מדרכי העולם הזה והעיד "ששמע מזקנים עוזו ונפלאותיו שהציל לישראל מכמה צרות". מסורת מסופרת איש מפי איש, שרבי שמואל יצא פעם מירושלים בשליחות לטובת עניי ירושלים וכשבא לנמל יפו להפליג בספינה סירב רב החובל להעלותו לספינתו, אז פרש על המים מחצלת קנים הנקראת בערבית "חצירה", ישב עליה והפליג בעקבות הספינה עד שהגיע ליעדו, ומכאן נובע מקור השם "אבי-חצירה". אחדים מצאצאיו נסעו מארץ ישראל ומסוריה והגיעו לצפון-אפריקה, המפורסמים שבהם - הצדיק הקדוש רבי יעקב אבוהצירה "אביר יעקב" וצאצאיו.

Journey on a "mat"

The Abuhatzira family is one of the most ancient and distinguished families of North African Jewry, a family of rabbis for many generations. The most prominent member of this dynasty was the holy Gaon Rabbi Shmuel Abuhatzira who was born in Jerusalem approximately four hundred years ago and towards the end of his life resided in Damascus. In his book “Shem HaGdolim”, the Chida refers to Rabbi Shmuel Abuhatzira as a divine and holy man who abstained from the practices of this world. He testified, “Elders spoke of his might and wonders with which he saved Jews from tragedies”. It is traditionally related that Rabbi Shmuel once departed Jerusalem for the benefit of the poor of the city. When he reached the port of Jaffa to sail upon a ship, the captain refused to allow him to board, whereupon the Rabbi spread out a mat of reeds (known in Arabic as a “Hatzira”), sat upon it and sailed in the wake of the ship until reaching his destination. It is from this legendary mat that the name “Abi-Hatzira” was derived. Several of his descendants traveled from Eretz Israel to Syria and North Africa, the most famous of which were the holy righteous Rabbi Ya'akov Abuhatzira, “Abir Ya'akov”, and his descendants.

18. THREE LETTERS FROM THE GAON RABBI WOLF BOSKOWITZ, AUTHOR OF "SEDER MISHNAH"

Handwritten and signed letters by the Gaon Rabbi Wolf Halevy Boskowitz, to his friend the Gaon Rabbi Mordechai Ber Kornfeld (disciple of the "Noda BeYehuda"), and an ordinance certificate of his disciple and son Rabbi Aharon Kornfeld. Kolin, 1808-1810. The renowned Gaon Rabbi Wolf Binyamin Boskowitz (1740-1818) was among the greatest rabbis of Hungary. He was the author of "Seder Mishnah" and son of Rabbi Shmuel HaLevi of Kolin, author of "Machatzit HaShekel". He served as the Rabbi of Assaf from 1782 and as Rebbe of Prostejov from 1786, where he became very close to Rabbi Moshe Sofer (author of "Hatam Sofer", see "Ishim BeTeshuvot H"Sh"). Rabbi Boskowitz served as a rabbi and teacher in various towns (Pest, Kolin and Bonyhad). The letters presented here were written during the studies of his Yeshiva disciple in Kolin, Rabbi Aharon Kornfeld (1795-1882; Rebbe of Yenikoy, Bohemia and author of the book "Tziunim LeDivrei Kabbalah", Prague, 1865).

Three letters. Sizes and conditions vary – one letter in good condition and the other two with tears at folds.

Opening Price: **\$5000**

18. שלשה מכתבים מהגאון רבי וואלף באסקאוויץ בעל "סדר משנה"

מכתבים בכת"י וחתומת הגאון רבי "וואלף הלוי באסקאוויץ", אל רעו הגאון רבי מרדכי בער קורנפלד [תלמיד ה"נודע ביהודה"] ותעודת-סמיכה לתואר "הבחור החבר רבי" לתלמידו בנו הגאון רבי אהרן קורנפלד. קעלין, תקס"ח-תק"ע.

הגאון הנודע רבי בנימין וולף בוסקוביץ (ת"ק-תקע"ח), מגדולי רבני הונגריה, בעל "סדר משנה", בנו של רבי שמואל הלוי מקעלין בעל "מחצית השקל". משנת תקמ"ב אב"ד אסאד, ומשנת תקמ"ז אב"ד פרוסטיץ, שם נקשר בידות רבה לרבי משה סופר בעל "חתם סופר" [ראה "אישים בתשובות חת"ס", אות קיג] כיהן ברבנות ובהרבצת תורה במקומות שונים [פעסט, קעלין ובאניהאד]. המכתבים שלפנינו נכתבו בתקופת לימודיו של תלמיד ישיבתו בעיר קעלין. הגאון רבי אהרן קורנפלד (תקנ"ה-תרמ"ב, לימים אב"ד יעניקוי, בוהמיה. מחבר הספר "ציונים לדברי קבלה", פראג, תרכ"ה).

3 מכתבים, גודל ומצב משתנים (מכתב אחד במצב טוב ושני האחרים עם קרעים בקיפול הנייר).

פתיחה: **\$5000**

၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့

[illegible]

!..on:ne

[illegible][illegible]

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of a letter or document from the same period as the previous page.

... della finta (che) gli si potesse per un po' di tempo...

ان شاء اللہ تعالیٰ

John Stone & Co. 1875

הבחרו
מִכָּל הָעָם אֲנֹכִי וְעַתָּה הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא אֵלַיכֶם אֶת הַיְּהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְעַתָּה
אֲנִי מֵבִיא אֵלַיכֶם אֶת הַיְּהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְעַתָּה אֲנִי מֵבִיא אֵלַיכֶם אֶת הַיְּהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְעַתָּה

[illegible]

בשתכר אהרן קאמפילד

နက္ခတ်သီလံသိမ်မွေ့စွာ စာမကုန်ဘဲ သိမ်း

၁၈၈၆ ခု ဇူလိုင်လ ၁၁ ရက်နေ့

[illegible]

בית המדרש החדש: צוואתו של רבינו יצחק אייזיק וויזניץ זצ"ל

— — — — — 1115 1116 1117 1118 1119 1120 1121 1122 1123 1124 1125 1126 1127 1128 1129 1130 1131 1132 1133 1134 1135 1136 1137 1138 1139 1140 1141 1142 1143 1144 1145 1146 1147 1148 1149 1150 1151 1152 1153 1154 1155 1156 1157 1158 1159 1160 1161 1162 1163 1164 1165 1166 1167 1168 1169 1170 1171 1172 1173 1174 1175 1176 1177 1178 1179 1180 1181 1182 1183 1184 1185 1186 1187 1188 1189 1190 1191 1192 1193 1194 1195 1196 1197 1198 1199 1200 1201 1202 1203 1204 1205 1206 1207 1208 1209 1210 1211 1212 1213 1214 1215 1216 1217 1218 1219 1220 1221 1222 1223 1224 1225 1226 1227 1228 1229 1230 1231 1232 1233 1234 1235 1236 1237 1238 1239 1240 1241 1242 1243 1244 1245 1246 1247 1248 1249 1250 1251 1252 1253 1254 1255 1256 1257 1258 1259 1260 1261 1262 1263 1264 1265 1266 1267 1268 1269 1270 1271 1272 1273 1274 1275 1276 1277 1278 1279 1280 1281 1282 1283 1284 1285 1286 1287 1288 1289 1290 1291 1292 1293 1294 1295 1296 1297 1298 1299 1300 1301 1302 1303 1304 1305 1306 1307 1308 1309 1310 1311 1312 1313 1314 1315 1316 1317 1318 1319 1320 1321 1322 1323 1324 1325 1326 1327 1328 1329 1330 1331 1332 1333 1334 1335 1336 1337 1338 1339 1340 1341 1342 1343 1344 1345 1346 1347 1348 1349 1350 1351 1352 1353 1354 1355 1356 1357 1358 1359 1360 1361 1362 1363 1364 1365 1366 1367 1368 1369 1370 1371 1372 1373 1374 1375 1376 1377 1378 1379 1380 1381 1382 1383 1384 1385 1386 1387 1388 1389 1390 1391 1392 1393 1394 1395 1396 1397 1398 1399 1400 1401 1402 1403 1404 1405 1406 1407 1408 1409 1410 1411 1412 1413 1414 1415 1416 1417 1418 1419 1420 1421 1422 1423 1424 1425 1426 1427 1428 1429 1430 1431 1432 1433 1434 1435 1436 1437 1438 1439 1440 1441 1442 1443 1444 1445 1446 1447 1448 1449 1450 1451 1452 1453 1454 1455 1456 1457 1458 1459 1460 1461 1462 1463 1464 1465 1466 1467 1468 1469 1470 1471 1472 1473 1474 1475 1476 1477 1478 1479 1480 1481 1482 1483 1484 1485 1486 1487 1488 1489 1490 1491 1492 1493 1494 1495 1496 1497 1498 1499 1500 1501 1502 1503 1504 1505 1506 1507 1508 1509 1510 1511 1512 1513 1514 1515 1516 1517 1518 1519 1520 1521 1522 1523 1524 1525 1526 1527 1528 1529 1530 1531 1532 1533 1534 1535 1536 1537 1538 1539 1540 1541 1542 1543 1544 1545 1546 1547 1548 1549 1550 1551 1552 1553 1554 1555 1556 1557 1558 1559 1560 1561 1562 1563 1564 1565 1566 1567 1568 1569 1570 1571 1572 1573 1574 1575 1576 1577 1578 1579 1580 1581 1582 1583 1584 1585 1586 1587 1588 1589 1590 1591 1592 1593 1594 1595 1596 1597 1598 1599 1600 1601 1602 1603 1604 1605 1606 1607 1608 1609 1610 1611 1612 1613 1614 1615 1616 1617 1618 1619 1620 1621 1622 1623 1624 1625 1626 1627 1628 1629 1630 1631 1632 1633 1634 1635 1636 1637 1638 1639 1640 1641 1642 1643 1644 1645 1646 1647 1648 1649 1650 1651 1652 1653 1654 1655 1656 1657 1658 1659 1660 1661 1662 1663 1664 1665 1666 1667 1668 1669 1670 1671 1672 1673 1674 1675 1676 1677 1678 1679 1680 1681 1682 1683 1684 1685 1686 1687 1688 1689 1690 1691 1692 1693 1694 1695 1696 1697 1698 1699 1700 1701 1702 1703 1704 1705 1706 1707 1708 1709 1710 1711 1712 1713 1714 1715 1716 1717 1718 1719 1720 1721 1722 1723 1724 1725 1726 1727 1728 1729 1730 1731 1732 1733 1734 1735 1736 1737 1738 1739 1740 1741 1742 1743 1744 1745 1746 1747 1748 1749 1750 1751 1752 1753 1754 1755 1756 1757 1758 1759 1760 1761 1762 1763 1764 1765 1766 1767 1768 1769 1770 1771 1772 1773 1774 1775 1776 1777 1778 1779 1780 1781 1782 1783 1784 1785 1786 1787 1788 1789 1790 1791 1792 1793 1794 1795 1796 1797 1798 1799 1800 1801 1802 1803 1804 1805 1806 1807 1808 1809 1810 1811 1812 1813 1814 1815 1816 1817 1818 1819 1820 1821 1822 1823 1824 1825 1826 1827 1828 1829 1830 1831 1832 1833 1834 1835 1836 1837 1838 1839 1840 1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900 1901 1902 1903 1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 193

אדרת

[illegible]

170

[Faint handwritten text at the bottom of the page]

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

100.22

הבחור החבר רבי אהרן

[illegible]

13

[Faint handwritten text at the bottom of the page]

הו, הוא לנבון בן אהרן
למנצח

Handwritten text in a script, likely Indic, possibly containing a date or reference.

18

---

19. LETTER – HALACHIC RESPONSE FROM THE GA'ON MAHARAM SCHICK TO THE AUTHOR OF "ARUCH LANER"

Halachic response letter from the Ga'on Rabbi Moshe Schick, Rebbe of Yeregin, to Rabbi Ya'akov Ettlinger, Rebbe of Altona and author of "Aruch LaNer". Yeregin, 1848. This lengthy response was written for publication in the biblical anthology "Shomer Zion HaNe'eman", as a rebuttal to the writings of the author of "Aruch LaNer" who criticized the words of his teacher and rabbi, the "Chatam Sofer", concerning the growth of chametz.

The response opens with a signed letter, "Moshe Schick of Rezawa". He writes to the "Well-known Ga'on Ya'akov Ettlinger Rebbe of Altona... I am here to ask... to be given space between the leaves of "Shomer Zion"...".

A handwritten inscription by Maharam Schick appears on the upper part of the leaves "I copied to Siman 208 Orach Chaim", and indeed this response was printed in Maharam Schick Responsum (Munkatch, 1880) in Orach Chaim, Siman 208. Presented here is the complete response in Maharam Schick's own handwriting, including the letter (which wasn't printed in the book).

Rabbi Moshe (Maharam) Schick (1807-1979, Otzar HaRabbanim 15194), an outstanding Ga'on, was amongst the greatest rabbis of his generation and one of the leaders of Hungarian Jewry. At the age of 14, he joined the yeshiva of the Chatam Sofer and within a short time became one of its most important students. He served as rabbi of the city of Yeregin near Pressburg for many years, afterwards serving as rabbi of Chust, where he established a yeshiva and taught renowned disciples until his death. He left a vast amount of Torah works including responsa, sermons, novellae on the Talmud, on the six-hundred and thirteen mitzvot, etc. He was amongst the fiercest rivals of the reformists.

4 pp, 27.5 cm. Good-fair condition, restored damages at edges of leaves with minor text omissions. Leather binding.

Opening Price: **\$12,000**

19. מכתב תשובה הלכתית מהגאון מהר"ם שיק אל בעל "ערוך לנר"

מכתב תשובה הלכתית "בענין ביעורי איסורי הנאה וגידולי־הם", מהגאון רבי משה שיק אב"ד יערגן, אל רבי יעקב יוקב עטלינגער בעל "ערוך לנר" ואב"ד אלטונה. יערגן, ג' תמוז תר"ח 1848.

התשובה הארוכה נכתבה על מנת לפרסמה בקובץ התורני "שומר ציון הנאמן", כתגובה על דברי ה"ערוך לנר" שהשיג על דברי מורו ורבו ה"חתם סופר" בדין גידולי חמץ.

התשובה פותחת במכתב חתום: "הק' משה שיק מברעזווא". בו הוא כותב "להרב הגאון המפורסם מופת הדור... מו"ה יעקב עטלינגער אב"ד דק"ק אלטונא... מרחוק אכרעה ואשתחווה ואומר ברוך הוא לה', יהי ה' אלוֹקיו עמו, קרנו ירום בכבוד וחפץ ה' בידו יצלח ומעשה ידיו כוננה עליו...". בהמשך הוא מבקש: "... באתי לבקש מאת מר פר"מ נ"י שיתן לדברי מקום בתוך עלי שומר ציון למען יצא כנוגה אור הצדק והאמת...".

בראש העמודים כיתוב בכתב-ידו של המהר"ם שיק "העתקתי לסימן ר"ח לאו"ח", ואכן תשובה זו נדפסה בשו"ת מהר"ם שיק (מונקאטש, תר"מ 1880) בחלק אורח חיים סימן ר"ח. לפנינו נמצאת כל התשובה בשלמותה בעצם כתב-ידו של המהר"ם שיק, כולל המכתב המקדים שלא נדפס בספר.

הגאון הנודע רבי משה שיק - מהר"ם שיק (תקס"ז-תרל"ט, אוצר הרבנים 15194), גאון מופלא, מגדולי דורו וממנהיגי יהדות הונגריה. בגיל 14 בא לישיבתו של ה"חתם סופר" והפך עד מהרה לאחד מחשובי תלמידיו. שימש שנים רבות ברבנות בעיר יערגן הסמוכה לפרשבורג, ולאחר מכן כיהן עד פטירתו כרבה של חוסט, בה ייסד ישיבה גדולה והעמיד תלמידים מפורסמים. התיר אחריו יבול תורני עצום, הכולל תשובות בהלכה, דרשות, חידושים על הש"ס, על תרי"ג מצוות ועוד. מגדולי הלוחמים ברפורמה.

4 עמודים, 27.5 ס"מ. מצב טוב-בינוני, פגמים משוקמים בשולי הדפים עם פגיעות קלות בטקסט. כרוך בכריכת עור.

פתיחה: **\$12,000**

$\frac{1}{2} \log \frac{1}{2} = \frac{1}{2} \log \frac{1}{2} = \frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$

1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325

مجلس

2. $\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{r^2} \right) = -\frac{2}{r^3} \frac{dr}{dt}$

[illegible]

This image shows a page from a handwritten manuscript, likely a letter or a document, written in a cursive script. The text is densely packed and covers most of the page. The ink is dark, and the paper appears aged. The handwriting is fluid and characteristic of a specific historical period or region. The text is written in a language that appears to be a form of Hebrew or a related Semitic language, given the characters and the style. The page is numbered '10' in the top right corner. The text is written in a cursive script, and the ink is dark. The paper is aged and shows some wear. The handwriting is fluid and characteristic of a specific historical period or region. The text is written in a language that appears to be a form of Hebrew or a related Semitic language, given the characters and the style.

20. SIGNED LETTER – HALACHIC RESPONSE BY THE GAON RABBI YOSSEF MITRANI - THE MAHARIT

Handwritten letter signed by the Ga'on Rabbi Yossef Moshe Mitrani. [Constantinople, early 17th century].

This response on the issue of libel rules, concerning "Reuven who publicly criticized the communities' treasures" regarding matters in Romania and the Sephardic community in one of the towns in Turkey, was printed in Maharit Responsum (Part B, Yoreh D'ea Siman 16).

In his response, the Maharit rules that a joke as a matter of a verbal jest does not imply any disgrace. The Maharit tells two interesting stories about Rabi Itzhak Abuav (the Second) who was blind in one eye: "He was once walking in a field and sat on a rock, where two dignitaries were sitting, one on the right and one on the left, and one of his disciples was standing in front of them. The rabbi was telling jokes and turned to the disciple and said to him, "You speak now". The disciple said, "Let me sit". The rabbi said, "Sit". The disciple sat on the rock and said, "On one rock, seven eyes..." (a joke about four people with only seven eyes, referencing the verse in Zacharia 3:9). The Maharit continues and tells another story about the one eye of Rabbi Isaac Abuav: The King of Portugal said, "I have two eyes in my kingdom unlike any eyes in the world: The eye of the Portugal Bridge and the eye of the Rabbi".

Rabbi Yossef Mitrani, the Maharit (1568-1639), son of Rabbi Moshe Mitrani, the Mabit, was born in Safed in the time of "Beit Yossef" and was one of its leading Torah scholars. In 1601, he departed for Constantinople where he taught many disciples including Rabbi Yehoshua Benbenishti, author of "Sde Yehoshua" on the Yerushalmi, his brother Rabbi Chaim Benbenishti, author of "Kneset HaGdola", Rabbi Aharon Lapfa, Rabbi Chaim Abulafia, and others. After 20 years service he was appointed head of Constantinople rabbis. His famous book "Maharit Responsum" (Maharimat) was printed by his sons after his death.

Rabbi Yehonatan Eibeshitz and Rabbi Ya'akov Emden write that "He was the greatest of the 'Achronim' and an outstanding Torah authority" (see Kreiti U'Pleiti, Siman 110, Kuntress Beit H'Sefeikot; She'elat Ya'avetz Responsa, Yoreh D'ea, Siman 142).

2 pp, 21 cm. Good-fair condition, stains, moth damage and wear to the borders (not harming the text). Leather binding.

Attached is an expert confirmation concerning the comparison between this manuscript and other known Maharit signatures.

Opening Price: **\$28,000**

20. מכתב חתום של תשובה הלכתית מהגאון רבי יוסף מטראני - המהרי"ט

מכתב כת"י בחתימתו של הגאון רבי יוסף בכמהר"ר משה מטראני זלה"ה. [קושטא, ראשית המאה ה-17].

תשובה זו בדיני לשון הרע, אודות "ראובן שקרא תגר על ממוני הקהילות" בענינים הנוגעים לק"ק רומניא וק"ק ספרדים באחת הערים מערי טורקיה. נדפסה בשו"ת מהרי"ט (חלק ב', יורה דעה סימן טז). בתוך התשובה בה פוסק המהרי"ט, כי בדיחה דרך חידוד מליצה וצחות הלשון אין בה משום גנאי, מספר המהרי"ט שני סיפורים מעניינים אודות רבי יצחק אבואב (השני), שהיה עיור בעין אחת: "פעם אחת היה מהלך בדרך בשדה וישב לו הרב על שן סלע אחד, ושני נכבדים ישבו א' מימין וא' משמאל, והיה בחור אחד מתלמידיו עומד לפניו, והרב ז"ל בדיחא דעתיא והיו מדברים בדברי צחות (=מליצות עפ"י פסוקים), ופנה הרב אל התלמיד ואמר לו אמור אתה. אמר לו תן לי רשות שאשב. אמר לו שב. ישב על האבן ואמר - על אבן אחת שבעה עינים..." (מליצה על ארבעה אנשים עם 7 עינים בלבד, עפ"י הפסוק בזכריה פרק ג פסוק ט). עוד מספר המהרי"ט על עינו האחת של רבי יצחק אבואב, מה שהיה אומר עליו מלך פורטוגל, "ב' עינים יש לי במלכותי שאין בכל העולם ערוך להם: עין גשר פורטוגל ועינו של רבי".

הגאון רבינו יוסף מטראני - המהרי"ט (שכ"ט-שצ"ט 1568-1639), בן הגאון רבי משה מטראני - המב"ט. נולד בצפת בזמן ה"בית יוסף" והיה מגדולי חכמיה, בשנת ש"ס יצא לקושטא שם העמיד תלמידים הרבה (רבי יהושע בנבנשתי בעל "שדה יהושע" על ירושלמי, אחיו רבי חיים בנבנשתי בעל "כנסת הגדולה", רבי אהרן לפפא, רבי חיים אבולעפיה ועוד) לאחר כעשרים שנה נתמנה לראש רבני קושטא. ספרו הנודע "שו"ת מהרי"ט" (מהרי"מ ט) נדפס ע"י בניו לאחר פטירתו.

רבי יהונתן אייבשיץ ורבי יעקב עמדין כותבים עליו "גדול האחרונים מופלג בהוראה" (ראה כרתי ופלת, סימן ק"י, קונטרס בית הספקות; שו"ת שאילת יעב"ץ, יורה דעה, סימן קמ"ב).

2 עמ', 21 ס"מ. מצב טוב-בינוני, כתמים, פגיעות בלאי ועש בשולי הדף ללא פגיעה בטקסט. כרוך בכריכת עור.

מצורף אישור מומחה, על השוואת כתה"י לחתימות אחרות של המהרי"ט.

פתיחה: **\$28,000**

21. HOLY MANUSCRIPT OF RABBI YISHAYA HALEVI HOROWITZ, AUTHOR OF "HASHELAH HAKADOSH" – SIGNED GLOSSES FROM HIS BOOK "BIGDEI YESHA" AND A LENGTHY GLOSS BY HIS SON RABBI SHEFTEL HALEVI

Manuscript leaf, in ancient, magnificent Ashkenazi writing. Leaf from book "Bigdei Yesha" on the "Mordechai" on tractate Shabbat, with additional handwritten glosses by the author, the holy Ga'on Rabbi Yishaya Horowitz, author of "Shnei Luchot HaBrit" (HaShelah HaKadosh), with the majority of the glosses also signed with his mark "Y" or "Yish" or "Yishaya". [Late 16th century].

The margins of the manuscript contain a lengthy gloss in the handwriting of his son, the righteous Ga'on Rabbi Sheftel HaLevi, author of "Vavei HaAmudim", in which he discusses his father's approach, and writes, "...And it occurred to my genius father, who responded at great length...". (The gloss was written during his father's lifetime). "Bigdei Yesha", which includes commentaries and glosses of the Shelah on the Mordechai, was first printed in Amsterdam in 1757 (the Vilna Shas edition contains the composition on the Mordechai); it is a "commentary on Rabbi Mordechai with Chiddushim on the Shas, Rif, Rambam, Tur and Beit Yosef on Seder Mo'ed" (wording of the title page). In his book of the Shelah, Rabbi Horowitz mentions the composition a number of times. His son, Rabbi Sheftel, mentions the composition in his book "Vavei HaAmudim", and he notes that the composition is "a work of immense inspiration". When comparing the contents of this manuscript with the printed book, it appears that the entire manuscript, both the original text and the handwritten glosses and additions in the margins of the manuscript, are quotes of Rabbi Horowitz from his essay "Bigdei Yesha". An expert examination of the manuscript clearly shows that the glosses were written in the typical handwriting of the Shelah, and it is quite possible that the entire text is in his handwriting.

Rabbi Yishaya HaLevi Horowitz (1570-1630) was one of the Torah giants and greatest, righteous Kabbalists of his generation. He was a famous and righteous Hassid throughout the entire Diaspora, and a disciple of Rabbi Shlomo Leibush of Lublin, a disciple of Rabbi Yehoshua Falk Cohen (author of "Sefer Me'irat Einayim") and a disciple of the Maharam of Lublin. He served in the rabbinates of Dovna, Ostrog, Frankfurt am Main and Prague. In 1621, Rabbi Horowitz immigrated to Eretz Israel and served as first rabbi of the Ashkenazim in Jerusalem as well as "Nesi Eretz Israel". He is buried in Tiberias, in close proximity to the graves of the Rambam and Rabbi Yochanan Ben Zakai.

He is known by the name of his book "Shnei Luchot HaBrit", which covers ethics, Halacha and concealed wisdom, and is known as the "Shelah HaKadosh". The Shelah is one of the three luminaries referred to by the title "HaKadosh": HaAri HaKadosh, HaShelah HaKadosh and the Or HaChaim HaKadosh.

His son, Rabbi Sheftel HaLevi Horowitz (1592-1660, Otzar HaRabbanim 18052), was too amongst the Torah giants of his generation and an exalted Hassid. He was famous for his vast knowledge and greatness in revealed and concealed facets of the Torah. He served as Chief Av Beit Din of Prague, and afterwards served in the rabbinates of the congregations of Fürth, Frankfurt am Main, Vienna and Posen.

21. כת"י קדשו של רבינו ישעיה הלוי הורוויץ בעל השל"ה הקדוש - הגהות חתומות על ספרו "בגדי ישע" והגהה ארוכה מבנו רבינו שעפטיל הלוי

דף כת"י, כתיבה אשכנזית עתיקה ומפוארת. דף מספר "בגדי ישע" על ה"מרדכי" על מסכת שבת, עם הגהות נוספות בכת"י קדשו של המחבר הגאון הקדוש רבינו ישעיה הורוויץ בעל "שני לוחות הברית" (השל"ה הקדוש), ההגהות רובן גם חתומות בחתימתו "י" או "יש" או "ישעיה". [שנות הש', שלהי המאה ה-16]. בשולי הגליון הגהה ארוכה בכתב-ידו של בנו הגאון הקדוש רבי שעפטיל הלוי (בעל "ווי העמודים"), בה הוא דן בדברי אביו, וכך הוא כותב בתוך דבריו: "... והנה עלה על דעת אבי הגאון יצ"ו, וְהִרְבֵּה לְהִשִּׁיב --- במאד מאד מה כוונת המקשה...". [ההגה נכתבה בחיי אביו המוזכר בברכת יצ"ו - ישמרהו צורנו ויחיהו]. ספר בגדי ישע, הכולל ביאוריו פירושו והגהותיו של השל"ה על המרדכי, נדפס לראשונה באמשטרדם שנת תק"ז, (במהדורת ש"ס וילנא צורף החיבור על גליון ספר המרדכי). והוא "פירוש על רב מרדכי עם חידושים על הש"ס והרי"ף והרמב"ם והטור ובי" על סדר מועד" (נוסח השער). בספר השל"ה מוזכר רבינו את החיבור מספר פעמים. בנו רבי שעפטיל מזכיר את החיבור בספרו "ווי העמודים", והוא כותב על החיבור כי "הוא חיבור גדול ונורא".

בהשוואת תוכן כתה"י שלפנינו, עם הספר הנדפס, נמצא שכל כתה"י, הן הטקסט הפנימי והן ההגהות וההוספות החתומות שבשולי הגליון, הם דברי רבינו בחיבורו בגדי ישע. בבדיקת כתה"י ע"י מומחים עולה באופן ברור כי ההגהות הם בכתב-ידו האופייני של רבינו השל"ה, ואף יתכן כי הטקסט כולו הוא בכתב ידו של רבינו השל"ה.

רבינו ישעיה הלוי הורוויץ (ש"ל-ש"צ), מגדולי גאוני דורו, גדול המקובלים והקדושים בימיו. קדוש וחסידי מפורסם בכל תפוצות ישראל, תלמיד מהרש"ל השני מלובלין (רבי שלמה ר' ליבוש'ס), תלמיד רבי יהושע וולק כהן בעל הסמ"ע ותלמיד המהר"ם מלובלין. כיהן ברבנות דובנא, אוסטראה, פרנקפורט-דמיין ופראג. בשנת שפ"א עלה לארץ ישראל והיה הרב הראשון של האשכנזים בירושלים ו"נשיא ארץ ישראל". קברו נמצא בטבריה בחצר קבר הרמב"ם ורובן יוחנן בן זכאי.

נודע שמו בישראל על שם ספרו "שני לוחות הברית", בו מובאים דברי מוסר, הלכה וחכמת הסוד, והוא מכונה בפי כולם בשם "השל"ה הקדוש". רבינו הוא אחד מהשלשה שמכונים בפי העם בשם "הקדוש": הארי"ה הקדוש, השל"ה הקדוש והאור החיים" הקדוש.

בנו רבי שבתאי שעפטיל הלוי הורוויץ (שנ"ב-ת"כ, אוצר הרבנים 18052), מגאוני דורו המפורסמים וחסידי מופלא. מפורסם בחכמתו וגדלותו בנגלה ובנסתר. כיהן כראב"ד פראג, ולאחר מכן כיהן ברבנות הקהילות: פיורדא, פרנקפורט דמיין, וינה ופוזנא.

דף כתוב משני צידיו, 21 ס"מ. מצב טוב. כתמים. קרעים משוקמים שיקום מקצועי. קרע חסר (משוקם) עם פגיעה בטקסט. נתון בכריכת עור עבה ומפוארת, בצדה הפנימי הודבק דף מודפס עם תפלת השל"ה. ראה עוד אודות כת"י זה, במאסף "ישורון", כרך ט"ו, ניסן תשס"ה, עמ' נ-פא.

פתיחה: \$30,000

Leaf with script on both sides, 21 cm. Good condition. Stains. Professionally restored tears. (Restored) missing tear with slight damage to text. Thick and fancy leather binding with printed leaf of Tefilat HaShelah.

For additional information related to this manuscript, see the "Yeshurun" Collection, volume 15, Nissan 2005, pp. 50-81.

Opening Price: **\$30,000**

22. חידושי מסכת ביצה בכתב-יד-קדשו של האדמו"ר רבי צבי אלימלך מדינוב בעל "בני יששכר"

כת"י חידושים והערות על מסכת ביצה בכת"י קדשו של רבי צבי אלימלך מדינוב בעל "בני יששכר", [ראשית המאה ה-19].

בחידושים מופיעים ביטויים אופייניים לכתיבתו המעניינת של מהרצ"א: "ועיין עוד לקמן ותמצא נחת"; "ועמ"ש בסמוך בדברי רש"י ותבין"; "שוב מצאתי ראיתי" [מליצה עפ"י דברי הגמ' בבבא מציעא דף ב' "מאי מצאתיה, ראיתיה"]; "לי הקטן הדברים תמוהים". עמוד 2 מסתיים במילים: "ודו"ק כי נכון הוא בעזהש"ת". הגאון הקדוש רבי צבי אלימלך לנגזם-שפירא (תקמ"ג-תר"א), תלמיד מובהק של רבי מנדלי מרימנוב ותלמיד "החוזה מלובלין", היה גם תלמידם של הרב מאפטא והמגיד מקוזניץ. מגיל צעיר כיהן ברבנות בעיירות שונות בגליציה אך בעיקר נודע ע"ש רבנות העיר דינוב, בה אף הוכתר לאדמו"ר בשנת תקע"ה. כיהן גם ברבנות העיר מונקאטש, בירת רוסיה הקרפטית. חיבר עשרות חיבורים בהלכה ובאגדה, בחסידות ובקבלה. חיבורו אשר על שמו נודע שמו בישראל, הוא הספר הקדוש "בני יששכר" [קרא את שמו עפ"י הגילוי שגילה לו רבו "החוזה" כי הוא משבט יששכר]. מצאצאיו יצאו שושלות רבות של רבנים ואדמו"רים: דינוב, מונקאטש, בקאוויסק ועוד.

כתב-יד-קדשו אלו של האדמו"ר רבי צבי אלימלך מדינוב עברו בירושה דור אחר דור, לבנו האדמו"ר רבי דוד מדינוב בעל "צמח דוד" (תקס"ד-תרל"ד), וממנו לבנו האדמו"ר רבי מאיר יהודה שפירא מבקאוויסק בעל "אור למאיר" (תר"י-תרס"ט), אשר ציוה בצוואתו כי עשירית מנכסיו תירש נכדתו היתומה לאה (בת בתו שיינדל רחל) אשר נתגדלה בבית סבה האדמו"ר.

כתב-היד והספרים של זקנם הגדול נתחלקו לעשרה חלקים, ודף זה הוא מאותה עשירית שהגיעה לחלקם של הרבנית לאה ובעלה רבי אלעזר שפירא מבערעטש (שהיה אף הוא מצאצאי רבי צבי אלימלך מדינוב). רבי אלעזר שפירא ניצל מהשוואה ומאותם כתבים שירש מאשתו בזיווג-ראשון, הוא הדפיס את הספר "חידושי בני יששכר" (ניו-יורק, תשי"א).

לפנינו הדף הראשון מאותם כתבי יד קודש של בעל "בני יששכר" שנדפסו בספר "חידושי בני יששכר" והוא מכיל את כל החידושים על מסכת ביצה שנדפסו שם. (2 העמודים שבכת"י הם 4 עמודים בספר, עמ' מו-מט, ראה צילום מצורף).

2 עמ', 32 ס"מ. נייר ירקרק. קרעים חסרים בשוליים הימניים והשמאליים, משוקמים שיקום מקצועי, עם פגיעות בסופי השורות ובראשיתן. כרוך בכריכת עור.

פתיחה: \$28,000

רבי אלימלך או צבי-אלימלך

אמו של רבי צבי אלימלך מדינוב היתה בת אחותם של האחים הקדושים רבינו אלימלך מליזנסק ורבינו זושא מאניפולי. עוד קודם לידתו אמר עליו הדוד רבי אלימלך, כי יוולד בן "אשר יאיר את ישראל בתורתו ובקדושתו" ואף הורה כי הילד יקרא כשמו, אף שהיה עוד בחיים. מפני כבודו ובשביל מנהג [האשכנזים] שלא לקרוא שם על שם אדם חי, קראוהו לבסוף "צבי אלימלך". כששמע זאת רבי אלימלך מליזנסק התאכזב ואמר: "חבל, חבל! אילו היה נקרא בשמי היה כמוני ועכשיו יהיה רק כמחציתי...". (ע"פ אנצ' לחסידות, ג' עמ' תקעד).

החוזה מלובלין וה"בני יששכר"

על סיבת קריאת שם ספרו בשם "בני יששכר", מביא בנו הגה"ק רבי אלעזר מלאנציט בהקדמת ספרו "יודעי בינה", וכך הוא כותב: "כבוד אאמ"ו קרא שם ספרו בני יששכר בעבור כי רבו המובהק לו אשר מפורסם לבעל רוח הקודש [החוזה מלובלין] חזה ברוח קדשו שהוא משבטו של יששכר, וכשחזה ב' כדרכו בקודש אמר שהוא חזיון טוב".

על עניני רוח הקודש שהופיעה בבית מדרשו של "החוזה" מלובלין, מעיד רבינו צבי אלימלך בעצמו במספר מקומות: "בעינינו ראינו מכבוד אדמו"ר הרב הקדוש מוהר"ר יעקב יצחק ז"ל שכאשר היה קורא מהכתב שמות בני אדם שכתבו לו היה מתבונן ברוח קדשו אם זך וישר פעלו ואם להפך חס ושלום". (אגרא דפרקא, אות כה). "וכבוד אדמו"ר הרה"ק מוה"ר יעקב יצחק היה כותב ברוח קדשו בכל יום מה שיהיה בכל החודש כנודע הדבר בפרסום לחבורתנו הקדושה..." (אגרא דכלה, פרשת פקודי).

[The page contains dense handwritten text in a cursive script, likely from a Hebrew manuscript. The ink is dark, and the handwriting is fluid and compact. There are approximately 20 lines of text visible on the page.]

22. CHIDDUSHEI TRACTATE BEITZAH IN THE HOLY HANDWRITING OF REBBE RABBI TZVI ELIMELECH OF DINOV, AUTHOR OF “BNEI YISSASCHAR”

Manuscript of Chiddushim and comments on Tractate Beitzah, in the holy handwriting of Rabbi Tzvi Elimelech of Dinov, author of “Bnei Yissaschar”. [Early 19th century]. The Chiddushim contain many expressions typical of the unique style of Rabbi Tzvi Elimelech, for instance, “See the following and derive pleasure”, “See what Rashi writes and you will gain understanding”, “Once again I have observed”, and “I, the humble, am astounded by the sayings”. Page 2 ends with words, “Be precise and see that all is true with G-d’s help”.

The holy Ga’on Rabbi Tzvi Elimelech Langsam-Shapiro (1783-1841) was a prominent disciple of Rabbi Mendel of Riminov and a disciple of the Seer of Lublin. He was also a disciple of the Rabbi of Apta and of the Maggid of Koznitz. From a young age he served in the rabbinate in various towns in Galicia, however was especially known for his service in the Rabbinate of Dinov, where he was coronated as Rebbe in 1815. He also served in the rabbinate of Munkacs, the capital of Carpathian Russia. Authored dozens of compositions in Halacha and Aggadah, Hassidism and Kabbalah. He was known for his holy book “Bnei Yissaschar” (his mentor, the Seer of Lublin, had revealed to him that he was descended from the tribe of Yissaschar). He was blessed with descendants forming a lineage of rabbis and rebbes, including Dinov, Munkacs, Bakavisk and others.

The holy manuscripts of Rebbe Rabbi Tzvi Elimelech of Dinov were handed down from generation to generation – to his son the Rebbe Rabbi David of Dinov, author of “Tzemach David” (1804-1874), and from him to his son the Rebbe Rabbi Meir Yehudah Shapiro of Bakavisk, author of “Ohr LaMe’ir” (1850-1909), who specified in his will that a tenth of his assets shall be inherited by his orphaned granddaughter Leah (the daughter of his daughter Sheindel Rachel) who was raised in the home of her grandfather, the Rebbe.

When he died, the manuscripts and books of their grandfather were divided into ten by his descendants, and this leaf is from the tenth portion allotted to Rabbanit Leah and her husband Rabbi Eliezer Shapiro of Beretch (who also was a descendant of Rabbi Tzvi Elimelech of Dinov). Rabbi Eliezer Shapiro survived the Holocaust and – based on the writings he inherited from his first wife – printed the book “Chiddushei Bnei Yissaschar” (New York, 1951).

This is the first leaf from the holy manuscripts of the author of “Bnei Yissaschar” that were printed in the book “Chiddushei Bnei Yissaschar”. It contains all the Chiddushim on Tractate Beitzah that were printed therein. (Two pages in the manuscript appear as four pages in the book, pp. 46-49, see attached photocopy).

2 pages, 32 cm. Greenish paper. Pieces missing on the right and left margins, professionally restored, with loss at the beginning and end of lines. Leather binding.

Opening Price: **\$28,000**

Rabbi Elimelech or Tzvi-Elimelech

Rabbi Tzvi Elimelech of Dinov’s mother was the niece of the holy brothers Rabbi Elimelech of Lizhensk and Rabbi Zusha of Anipoli. Prior to his birth, his uncle Rabbi Elimelech predicted that a son will be born “who will illuminate the Jewish nation in his Torah and holiness” and went as far as instructing that the child be named with his name, even though he was still alive. In his honor and in respect of the Ashkenazi custom of not naming a child after a living person, they named him Tzvi Elimelech. When Rabbi Elimelech of Lizhensk heard this he was disappointed and uttered, “Alas, alas! Had he been given my name he would have turned out just like me and now he will be only half as great...”. (Encyclopedia of Hassidism, III, p.574).

The Seer of Lublin and the Bnei Yissaschar

In reference to the naming of the book “Bnei Yissaschar”, his son, Rabbi Eliezer of Luntzit notes in the introduction to his book “Yodei Binah”, as follows: “The esteemed Rabbi named the book ‘Bnei Yissaschar’ since his prominent rabbi who is famous for his divine inspiration [the Seer of Lublin] prophesied through his divine spirit that he is a descendant of the tribe of Yissaschar”.

Regarding the divine inspiration in the Beit Midrash of the Seer of Lublin, Rabbi Tzvi Elimelech himself testifies in several places: “With our own eyes we observed that when the holy Rabbi Ya’akov Yitzchak would read the names of people who wrote to him, he would use his divine inspiration to determine whether the person’s actions were pure and sincere, or not”. (Igra DePirka, clause 25). “And the esteemed Rebbe Rabbi Ya’akov Yitzchak would write each day that which would take place the entire month...” (Igra DeKala, Parashat Pikudei).

23. REGULATIONS CONCERNING SHCHITA, HANDWRITTEN AND SIGNED BY RABBI ISRAEL AVRAHAM OF CZARNA-OSTROW, SON OF RABBI ZUSHA OF ANIPOLI

A handwritten, signed manuscript containing regulations concerning shchitot and bedikot, determined by Rabbi Israel Avraham, Rebbe of Czarna-Ostrow in the town of Kytaihorod close to Czarna-Ostrow, 1806.

In the regulations for the Kytaihorod congregation, he warns, "... That no-one should slaughter, not here in Kytaihorod nor in the villages in the vicinity, unless he was appointed by the congregation....".

He continues that he declares unfit any slaughter by an uncertified person, and ends with the words, "Whoever will listen to me, will be blessed...". (See "Nezer Israel", 82, page 133, where it is told that the holy Rebbe see all that happens in the region of his town of Czarna-Ostrow, and that is how he knows what happens in Kytaihorod). The holy Rebbe Israel Avraham was born ca. 1772. His father, the holy well-known Rabbi Meshulam Zusha of Anipoli, said of him that he is the soul of Hizkiyahu the King of Judeah. He was the son-in-law of Rabbi Zeev Wolf of Czarna-Ostrow, a foremost disciple of the Maggid of Mezherich and later one of the leaders of the Hasidic Yishuv in Tiberias. He was the rabbi of the Holy Rabbi "Ahavat Shalom" of Kasow.

When his father-in-law immigrated to the Holy Land in 1798, Rabeinu was appointed Rebbe of Czarna-Ostrow in his stead. In his role of the Rebbe, he influenced the entire region, until his death at the young age of 42 in 1814. After his passing, his widow continued to lead the Hasidim and even their in-law Rabbi Mordechai of Chernobyl, when in town, came for Seudah Shlishit in the widow's house. The widow died in an earthquake in Tiberias in 1837 and is buried in Tiberias next to her father, the holy Rabbi Wolf of Czarna. His orphaned daughter was raised in the home of Rabbi Mordechai of Chernobyl and married the son of Rabbi David of Tulna. The rabbis of Tulna are her descendants.

Rabbi Avraham also had four sons, one of whom was the son-in-law of Rabbi Moshe Shapira, Rebbe of Slawita, who printed in his printing press the book "Noam Elimelech" by his uncle Rabbi Elimelech of Lizhensk (Slavita, 1794). This edition bore the approbation of his father Rabi Zusha (whose approbation is missing from the first edition of "Noam Elimelech", printed in Lemberg).

Remnants of his biography and his study were published by the "Nachlat Zvi" Institute in the book "Nezer Avraham VeTiferet Israel" (Bnei Brak, 1986). The letter being offered here and its photocopy appeared in "Sifte Zadikim", 1996.

22 cm. leaf. Good condition. Some creases with minor damages to the text. Small tear, professionally restored.

Attached is an expert's certificate confirming that to the best of his knowledge, this is the only signature in the Rabbi's own handwriting known today to exist.

Opening Price: **\$25,000**

23. תקנות בעניני שחיטה מהרה"ק רבי ישראל אברהם זצ"ל מטשערני-אוסטרהא, בן הרה"ק רבי זושא מהאניפולי עם חתימת כי"ק

כת"י, תקנות בעניני שחיטת ובדיקות, שתיקן רבי ישראל אברהם אב"ד טשערני-אוסטרהא בעיר קאטייהראד, תקס"ו (1806).

בתקנות שנכתבו לבני קהילת קאטייהראד הסמוכה לטשערני-אוסטרהא, הוא מזהיר: "... כי תוקף אזהרתי בלתי הרים איש את ידו בעסק השחיטה ובדיקות הן פה ק' קאטייהראד והן אצל אנשי הכפרים השייכים לפה, אשר באים לפה על ימים נוראים, רק אותו האיש אשר נתמנה מאת אנשי הקהלה דפה, ה"ה הרבני מו' יעקב במו"ה משה...". בהמשך המכתב הוא פוסל את שחיטתו של כל אשר ישחט בלי רשות הנ"ל, והוא מסיים: "וכל מי שישמע לדברי אלה ברכת טוב, ומכלל הן וכו'..." - (ראה בקונטרס נזר ישראל פ"ב עמ' קל"ג, שהרה"ק העיד על עצמו שהוא צופה ומביט ט"ו פרסאות סביבות עירו טשארני-אוסטרהא, ולכן יודע כל מה שמתרחש בקייטאהרד).

הרב הקדוש רבי ישראל אברהם, נולד בשנת תקל"ב בערך לאביו הרב הקדוש והמפורסם רבי משולם זושא מהאניפולי ז"ע, ואביו אמר שהוא נשמת חזקיהו מלך יהודה. היה חתנו של הרב הקדוש רבי זאב וואלף מטשערני-אוסטרהא, מגדולי תלמידי המגיד ממעזריטש ולאחר מכן מראשי הישוב החסידי בעיה"ק טבריה. שהיה רבו של הרב הקדוש ה"אהבת שלום" מקאסוב.

כשעלה חותנו לארץ הקודש, בשנת תקנ"ח, נבחר רבינו לאב"ד טשערני-אוסטרהא כממלא מקום חותנו הקדוש. ניהל רבנותו ברמה והשפעתו היתה פרושה על ישובי סביבתו, עד פטירתו בן מ"ב שנה בשנת תקע"ד. אחרי פטירתו המשיכה אלמנתו הרבנית בהנהגת החסידים, ואף מחותנא רבי מרדכי מטשרנוביל כששבת בעירה, הלך לסעודה שלישית שלה. הרבנית נהרגה ברעש האדמה בטבריה בשנת תקצ"ז ומנו"כ בטבריה סמוך לאביה הרה"ק רבי וואלף מטשערני. בתו היתומה נתגדלה בבית הרב הקדוש רבי מרדכי מטשרנוביל ונישאה לבנו של הרב הקדוש רבי דוד מטולנא. מצאצאיה נסתעפו אדמו"רי בית טולנא.

מלבדה הניח אחריו ארבעה בנים, שאחד מהם היה מחותנו של הרב הקדוש רבי משה שפירא אב"ד סלאוויטא, והדפיס בבית דפוסו את הספר הקדוש "נעם אלימלך" של דודו רבי אלימלך מליזנסק (סלאוויטא, תקנ"ד), במהדורה זו נדפסה הסכמת אביו הרה"ק רבי זושא (שאינו נמנה על המסכימים להוצאה הראשונה של ה"נעם אלימלך" שנדפסה בלמברג).

שרידים מדברי תורתו ומתולדותיו נדפסו ע"י מכון "נחלת צבי" בקונטרס "נזר אברהם ותפארת ישראל" (בני ברק, תשמ"ו). המכתב וצילומו נדפסו בקובץ שפתי צדיקים ח' אדר תשנ"ו.

דף 22 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול וקמטים, עם פגיעות קלות בטקסט. קרע קטן מושקם שיקום מקצועי.

- מצורף אישור מומחה הכותב כי למיטב ידיעתו, זו היא חתימת יד קדשו היחידה הידועה כיום.

פתיחה: **\$25,000**

24. הגהות הגר"א על הש"ס - הגהותיו בעצם כתב יד קדשו על שש מסכתות

תלמוד בבלי - כך הכולל את מסכתות ראש השנה, תענית, יומא, סוכה, ומסכת מגילה. יחד עם תלמוד ירושלמי - מסכת שקלים. ברלין-פרנקפורט דאדור, תצ"ה (1735).

בשער הספר כיתוב בכת"י שון: "עם הגהות הגר"א בעצם כתב ידו". הגהות רבות בעצם כת"י קדשו של הגאון רבינו אליהו מוילנא, (בכתיבה עתיקה מאד אופיינית לשנות הת-ת"ק). רוב ההגהות נדפסו ב"הגהות הגר"א" על הש"ס במהדורת ווילנא תר"ם, חלקן לא נדפסו שם, או שנדפסו בשינויים.

• מלבד הכיתוב העתיק המיחס את ההגהות ל"עצם כתב ידו" של הגר"א, יחס ההגהות לעצם כתב יד הגר"א ניכר לעיניים, הן בסגנון ואופן כתיבת ההערות והן בכך שכתב היד דומה לכתבי היד הידועים של הגר"א. ובעיקר, השוואה ברורה של ההגהות שבכרך שלפנינו עם הגהות הגר"א נוסח דפוס ווילנא תר"מ-תרמ"ו 1880-1880, (שנערכו עפ"י הגמרות המקוריות עם ההגהות בכתב-ידו של הגר"א כמואב ב"אחרית דבר" להוצאת ש"ס ווילנא), בה התברר למעלה מכל ספק, כי זהו אכן אותו הכרך אשר השתמשו בו מדפיסי ווילנא להוצאה המתוקנת של הגהות הגר"א.

בגמרות אלו למד הגר"א שנים רבות, בהן עמל ולמד בעמידה כשגמרות אלו מונחות על זרועותיו. נטפי חלב רבים ניכרים על דפי הגמרות, שכן כידוע הגר"א היה מגיף תריסי חדרו גם בשעות היום ולומד לאור נרות, ראה בהקדמת תלמידו רבי ישראל משקלוב לספרו "פאת השולחן" הכותב על רבו הגר"א: "והי' סוגר ביום חלונות בית לימודו והי' לומד לאור הנר כדי שלא יבלבלוהו עין אדם, וכך הי' דרכו בימי חורפו ביגיעתו על לימוד תורה לשמה והי' חוזר כל תלמוד בבלי כל חודש כל ימיו".

• דפוסי הגהות הגר"א וההבדלים ביניהם:

הגהות הגר"א על הש"ס, נדפסו לראשונה באופן חלקי ומשובש במהדורת הש"ס של המדפיס אנטון שמידט, ווין תקס"ו 1806, שרכש העתק ההגהות וזכויות הדפסתן מאת יורשי הגר"א. מהדורה זו לוקה בטעויות רבות וזאת משתי סיבות: טעויות שנעשו בהעתקה שהגיעה לפני המדפיס ועבודת העריכה הרבה הנדרשת להגהות הגר"א שנכתבו ברמז-רמזים, הנצרכים לפענוח ע"י תלמידי חכמים מובהקים. על מהדורת אנטון שמידט כתב רבי ישראל משקלוב תלמיד הגר"א: "כי הגהותיו הן הן גופי הלכות ונמסרו לעם הארץ וגוי מדפיס" (הנורק הראשי של מהדורת ווין, היה יהודה-ליב בן-זאב, משכיל ופורק-עול, שעפ"י המסופר בשם ה"דברי חיים", אף נתפס בחילול-שבת בעת עוסקו בהגהות הש"ס).

רבי ישראל משקלוב, תלמיד הגר"א ערך מחדש את הגהות הגר"א על מסכת שקלים, בספרו "תקלין חדתינ" (מינסק, תקע"ב) עפ"י העתקה מוסמכת שנשלחה אליו לארץ ישראל, (על גבי מסכת שקלים מש"ס דפוס סלאוויטא תקס"ב, שנדפס לאחר פטירת הגר"א בשנת תקנ"ח).

בתלמוד בבלי מהדורת קאפוסט נעשה ניסיון לתקן את השיבושים, אך התיקונים נעשו מסברא ולא עפ"י כתב יד.

• מהדורת ווילנא תר"מ, שנדפסה עפ"י הגמרות המקוריות של הגר"א:

גולת הכותרת של עריכת הגהות הגר"א על הש"ס נעשתה בהוצאת הש"ס בוילנא תר"מ-תרמ"ו 1880-1880, ע"י מדפיסי משפחת ראם. לצורך עבודת העריכה נבחר צוות גדול של תלמידי חכמים בראשות רבי אברהם אבא קליינרמאן, שעמלו במשך שנים לפענח ולערוך את ההגהות מתוך הגמרות שהיו לפנייהם בעותקים המקוריים בכתב יד-קדשו של רבינו הגר"א, ועפ"י מחבורות.

במהדורה זו ישנן עשרות הגהות חדשות שלא נדפסו בוויין והגהות רבות שנדפסו משובשות במהדורת אנטון שמידט ותוקנו עפ"י הכת"י המקורי. במספר הגהות בוטלו שינויי עריכה והוחזרו לכתב המקורי (למשל בתענית דף כח/א נדפס בוויין "ועיין רע"ב", ואילו במהדורת ווילנא נכתב כמו בכת"י המקורי שלפנינו "ועירע"ב"). מעלתן היחידה של הגהות דפוס ווין הם בתיקוני שינויי צנזורה שלא נדפסו בוילנא, בה שלטה צנזורה קפדנית יותר (ראה למשל מגילה דף יא, בה תיקן הגר"א פעמיים "רומיים" במקום "פרסיים" ותיקון זה מופיע רק במהדורת ווין ובכתתה", ואינו מופיע במהדורת ווילנא).

ב"אחרית דבר" למהדורת ווילנא (המודפס בסוף מסכת נדה) כותבים מדפיסי ווילנא שהיו לפנייהם הגמרות המקוריות בהן למד הגר"א וכתב עליהם את הגהותיו ואשר נרכשו מירושת הגאון רבי יהודה בכרך אב"ד

סייני בעל "נימוקי הגר"ב" שנפטר בשנת תר"ו. (גם נכדו רבי יעקב בכרך, כותב בספרו "מהעיבור ומנין השנים", ווארשא, תרנ"ג, על ההגהות "כתיבת יד הגר"א הקדושה, בגליון ארבעת כרכי הש"ס שלמד בהם הגר"א זצ"ל, וכתב הגהותיו בידו הקדושה על גליוניהם. והמה היו בידי אביו-אביו הגאון הנ"ל").

• הראיות כי הכרך שלפנינו הוא מהגמרות שהם נדפסו "הגהות הגר"א" בדפוס ווילנא: עיון מדוקדק בעותק שלפנינו, מלמדנו כי לפנינו נמצא עותק מקורי "אוד מוצל מאש", אחד מאותם ארבעת הכרכים שעמדו לפני מדפיסי ווילנא ואבדו במשך השנים. ראיות רבות על כך מובאות במאמר המצורף ונביא מספר דוגמאות לדבר: 1. כל ההוספות והשינויים שנמצאים במהדורת ווילנא, נמצאים בכת"י קדשו שלפנינו. כמו כן טעויות או שינויי עריכה מוטעים שנעשו בדפוס ווין ותוקנו במהדורת ווילנא נמצאים לפנינו כמו שנדפס בוילנא. 2. במספר מקומות מתארים בדפוס ווילנא, פרטים מכתב-היד שעמד לפנייהם, למשל במסכת ראש השנה דף כ"ג נכתב במהדורת ווילנא: "(בהגהות כת"י אשר לפנינו הגהה זו ליתא)", וכן הוא בכרך שלפנינו. במסכת סוכה דף ז' נדפס: "ל"ג שוחק (כך שמעו מפיו, ולא נמצא בכ"י ולא גושפנקי דמריה חתים ע"ז)", ואכן לפנינו לא נמצאה הגהה כזו בכת"י קדשו. במסכת יומא דף מ"ט נדפס במהדורת ווילנא ב"הגהות הגר"א": "... כצ"ל, ושבתים סגור בעגולים", וכך הוא לפנינו מסומן למחיקה ע"י סוגריים עגולים ולא בדרכי המחיקה האחרות של הגר"א. 4. הרישום בשער שנכתב בכת"י ישן "עם הגהות הגר"א בעצם כתב ידו", נכתב כנראה על ידי רבי יהודה בכרך (ראה צילום מצורף להשוואה של כתב-ידו בספרו "נימוקי הגר"ב").

• סגנון ההערות נכתבו תוך כדי לימוד ולא ע"י מעתיק, ודרכו של הגר"א בהגהותיו:

ההערות נכתבו כדרכו המיוחדת של הגר"א בהגהותיו הידועות. הגר"א היה כותב את הגהותיו לעצמו ברמיזות וכוונות שונות, למשל: 1. סוגריים או עיגול סביב אותיות או תיבות, לסימון מחיקה. 2. קו על גבי האותיות או התיבות, לסימון מחיקה או שינוי גירסא. 3. גירוד אותיות מהדפוס למחיקה. 4. סימון סגול או סגול הפוכה (בין או מעל התיבות), לסימון הגהה בצד של פירוש או הוספת גירסא חדשה. 5. סימון אותיות א-ב על גבי תיבות, לציין את הסדר הנכון של קריאת התיבות, ועוד סימונים נוספים. 6. הוספת השמטות הצנזורה (חלקם תוקנו בכת"י קדום יותר, שיתכן כי הוא כת"י אחר, או שכתבן רבינו הגר"א בימי צעירותו). 7. הגהות ארוכות ולמדניות עם פירושים וביאורים.

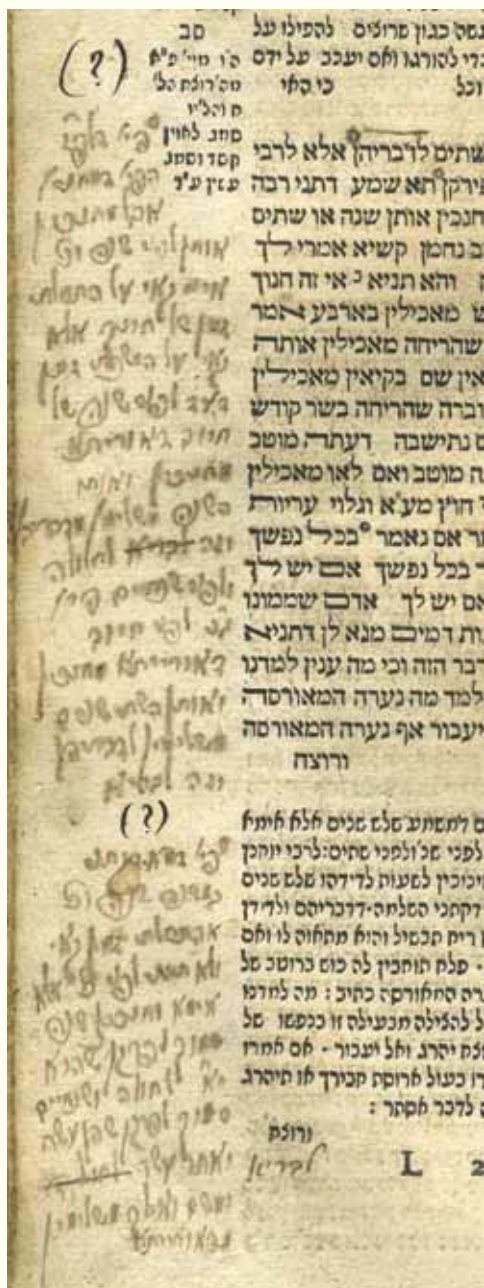
ההגהות נכתבו תוך כדי לימוד, במשך שנים רבות, בסגנונות כתב שונים של רבינו הגר"א. (כתב רהוט ועתיק מימי צעירותו, כתב גדול יותר מימי זקנותו וכיו"ב). הדברים ניכרים בעיקר במסכת שקלים, שהוגהה פעמים רבות ע"י הגר"א בהגהות חוזרות ונשנות לאורך שנים רבות, והדבר ניכר בסגנונות שונים של כתב-יד-קדשו.

הגהה מעניינת במיוחד שנכתבה בשני שלבים (המוכיחה למעלה מכל ספק את מקוריות ההגהות) נמצאת במסכת מגילה דף יג: בגמרא נכתב על משה רבינו "יָרַד זה משה, ולמה נקרא שמו יָרַד, שירד להם לישראל מִן בימיו", בתחילה סימן הגר"א סימוני מחיקה על המילה "מִן" ורשם בשוליים "תורה". ושוב חזר רבינו הגר"א מהגירסא שתיקן מחק בקו את המילה "תורה" וסימן בסוגריים עגולים את כל הקטע ("שירד להם לישראל מִן בימיו") ורשם בשולי הגליון את גירסתו החדשה: "שהוריד תורה לישראל".

לפי הנראה מההגהות שלפנינו, רבינו הגר"א כתב את גירסאותיו לעצמו, ולא סימן אותם באופן מודגש ללמדם לאחרים. למשל במסכת תענית דף טו/ב הגיה הגר"א תיבת "ותקעו" בגירוד האות ו' מהדפוס "ותקעו". הגהה זו אינה נראית מיד לעין (נמצאת רק בדפוס ווילנא, ומכאן אתה למד עד כמה עמלו מדפיסי ווילנא בהגהותם). אם אכן הגר"א כתב להגהותיו על מנת ללמדן לאחרים, הרי שהיה מוחק בדיו, כמו במקומות אחרים שסימן את מחיקותיו בסוגריים או בקו מעל האותיות הנמחקות, ומכאן אתה למד שההגהות נכתבו לעצמו בדרך לימודו.

ידוע ומפורסם שהגר"א מוילנא לא האריך בכתיבה וכל דבריו נאמרו ונכתבו בקיצור רב, וצריך לעמל רב להבין ולעמוד בסוד כוונתו בכל סימון וכיתוב שיצא מתחת ידיו. בהגהותיו על התלמודים בבלי וירושלמי ובהגהותיו על מדרשי חז"ל (ספרא, ספרי, מכילתא וספרי הזוהר) הכתיב לנו הגר"א תורה שלימה, ורבים וטובים התעמקו על כל תג ותג מהגהותיו, להבין אמרי בינה וגירסאותיו המזוקקות של רבינו הגר"א.

• מעלתן של ההגהות המקוריות שלפנינו וההבדלים בינן לכל מהדורות הדפוס:

על פי העותק שלפנינו אפשר להבין חלק מההגהות שנדפסו ווילנא, אך עדיין יש בו הגהות רבות וסימונים שלא נדפסו ב"הגהות הגר"א" הנדפסות, ראה למשל שתי הגהות בתענית דף יא/ב של מחיקת גירסא (מעניין לציין שאחת ההגהות נכתבה שם בהגהות "גליון הש"ס" לרעק"א, עפ"י גירסת רש"י). סיבת ההשמטות של ההגהות שלא נדפסו בדפוס ווילנא (שנערך כאמור ע"י צוות של מגיחים תלמידי חכמים מומחים) היתה כנראה משום שהיו ספקות בפענוח הדברים, או משום שהגר"א עצמו חזר בו מהגהותיו. ישנן גם הגהות וסימונים קלים שנתעלמו בשגגה מעיניהם, כדוגמת הגהות גירוד ומחיקת אותיות (ראה לעיל).

• מסקנת הדברים:

מלבד חשיבותו הרבה של האוטוגרף שלפנינו, בכתב יד-קדשו של רבינו הגר"א מווילנא, ומלבד חשיבותו הרבה של ההגהות החדשות אשר עדיין לא נדפסו, יש בגמרות אלה שלפנינו מקור משמעותי להבנת דברי הגר"א, שכידוע ל"לומדים" הרי על כל אות ואות מדבריו ניתן למצוא ביאורים נרחבים בסוגיות שלימות, כדרכו המיוחדת של הגר"א לקצר בהגהותיו ולרמוז במילים ספורות על גירסאות ברורות ומנופות אשר שופכות אור חדש על דברי התלמוד והמדרשים. רק בעותק שלפנינו אפשר למצוא את רמזי ההגהות במקורן הראשון כפי שיצאו מתחת ידי הגר"א בעת שרשמן לעצמו בדרך לימודו.

כל הנכתב כאן הוא בעיקר עפ"י מאמר חות-דעת של הרב דוד קמנצקי שליט"א, מומחה ידוע לחקר כתבי הגר"א. במאמר הארוך והמפורט (המצורף בזה) ישנה השוואה בין ההגהות הכתובות להגהות הנדפסות, הכוללת עשרות דוגמאות של הגהות שהושמטו מהנדפס והגהות שנדפסו בשינויים.

[1], ב-מא דף; [1], ב-לו דף; [1], ב-צג דף; [1], ב-סז דף; [1], ב-יג דף; [1], ב-מז דף. כ-34 ס"מ. נייר עבה ואיכותי, מצב טוב-בינוני, בלאי שימוש רב, במספר דפים קרעים והדבקות נייר. פגעי עש קלים במספר דפים. כתמי שימוש ונטפי חלב רבים. שדרת-עור פגומה, ללא כריכה.

פתיחה: \$500,000

ראש השנה

עם פרשי ותוספות ורבינו אשר ופסקי הראש
ופסקי תוספות ופירוש המשניות מדרבבסול

כפי אשר נדפס בספר ראש השנה ופסקי הראש ופסקי תוספות ופירוש המשניות מדרבבסול
ועם שנים עשר מעלות טובות שנתחדש בהם לא ידוע מהם שהם הקדוש השגור בשם כבודו
נרפס זה על ידי בערלין עיר ההודו והמערב - וברק פרנקפורט ראדורה י"א:
תחת אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף

ברפס
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף

ROSCH HASCHANA.
OPUS IN QVO DE BENEDICTIONIBUS, DE GRATIS DEO AGENDIS
De Oratationibus, & Divinis Laudibus agitur!
Recognitum a MARCO MARINO BRIX, Can. Regul. D. Servatoris
Et ab omnibus illis, quae contra Religionem Christianam sunt,
Juxta morem Concilii Tridentini Expressum,
Adco ut non modo circa Impietatem, verum etiam cum Fructu legi possit;
SECUNDUM EDITIO TEM BASILENSEM.
pauet jam antea,
Cum Privilegio SACR. CAESAR. MAJ. & Serenissimorum REGUM POLONIAE
& PRUSSIAE
bis emissum fuit, anno domini 1710.

BEROLINI & FRANCOFURTI ad ODERAM.

התרומה

פרק

רבינו ירושלמי שקלים

אשר נכתב על ידי רבינו ירושלמי ופסקי הראש ופסקי תוספות ופירוש המשניות מדרבבסול
ועם שנים עשר מעלות טובות שנתחדש בהם לא ידוע מהם שהם הקדוש השגור בשם כבודו
נרפס זה על ידי בערלין עיר ההודו והמערב - וברק פרנקפורט ראדורה י"א:
תחת אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף

הדרן עלך התרומה פרק חמישי

אלו
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף

הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף
הוא אחרית אחרית חסד הגדול והרחמים אשר הוסיף להוסיף

3. The words “With glosses from the Gra of Vilna, in his own handwriting” are scribbled in an old-style handwriting on the title page. These words were presumably written by Rabbi Yehuda Bachrach (see photocopy attached to enable comparison with his handwriting taken from “Nimukei HaGri”b”).

• The Gra's writing style

The comments were written in the Gra's typical fashion, for example: 1. Parentheses or a circle around letters or words to be deleted; 2. A line drawn over the letters or words, to mark a deletion or change of version; 3. Scratching printed letters for deletion; 4. A symbol of three dots forming a triangle between or above words, to note a gloss or an addition of a new version; 5. Marking words with the letters “Aleph” and “Bet”, thus indicating a reversal of the order of the words in the text.

The handwritten glosses of the Gaon vary, due to their being written over a span of many years (for example, use of clearer script when he was young and larger script when he was older). The change in his handwriting is particularly noticeable in the Tractate Shekalim, where he commented numerous times. Some of the comments, while being repetitious, are noticeably different in handwriting styles.

Another particularly interesting gloss is the one written in two stages (proving beyond a doubt the originality of the glosses). This gloss is located in Tractate Megillah, page 13a: The Gemara writes about Moshe Rabbeinu, “Yered – this refers to Moshe and why was he called Yered? For he brought down manna to the people in his days”. At first, the Gaon marked notes of deletion over the word “Manna”, and wrote instead in the margin, “Torah”. At a later time, the Gaon revised this first version. He crossed out the word “Torah”, and marked parentheses to indicate the need to delete the whole section. He noted in the margin his new version, “Who brought down Torah to the people of Israel”.

It seems from the glosses offered here, that they were written by the Gra for his personal use only and that he did not intend to publicize them to teach others. For example, in Tractate Ta'anit, leaf 15b, the Gra commented on the word “VeTaku” by scratching the first letter in the printed text, thus leaving “Taku”. This gloss is not easily discerned at first sight. (It exists only in the Vilna edition, from which, by the way, we can fathom how hard the Vilna printers had to work). If indeed the Gra had written his glosses in order to educate others, he would probably have implemented this deletion in ink, as in other places where he marked deletions using parentheses or with a line above the deleted letters. Hence, it appears that the glosses were meant for himself, for his own study.

It is well known that the Vilna Ga'on did not elaborate unnecessarily in his speech and writings. His words were short and brief. It therefore requires much thought and knowledge to understand the depth of each of his writings and markings. In his glosses to the Babylonian and Jerusalem Talmud and Midrashim of our Sages (Safra, Sifri, Mehilta, and Zohar), the Gra transmitted to us entirely new understanding of the texts. Many scholars have studied and scrutinized every note of his glosses, many of which are understood only by the most advanced and brilliant minds.

Conclusion

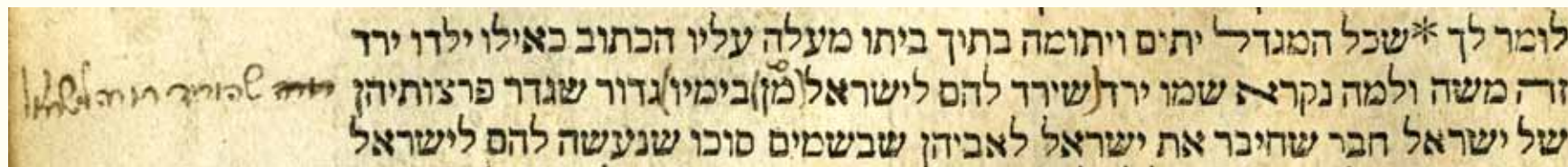
Aside from the immense importance of the autograph of the Vilna Gaon offered here, and apart from the tremendous significance of the new glosses that have not yet been printed, this volume is a significant source of information and knowledge to better understand his commentary. One can study the Gra's handwriting itself and discover new meaning and significance in the Gaon's words and insights.

The above item description is based mainly on the opinion of Rabbi David Kamenetsky, a renowned expert in the research of the Gaon's writings. Rabbi Kamenetsky authored a 40-page essay about the very volume offered here (attached). In it, he compares in detail the differences between the written glosses and the printed ones, with tens of examples that were altered or omitted.

Description of the Volume

[1], 2-41 leaves; [1], 2-36 leaves; [1], 2-93 leaves; [1], 2-67 leaves; [1], 2-13 leaves; [1], 2-47 leaves. ca. 34 cm. Heavy, good quality paper. Good-fair condition. The volumes show signs of usage, including tears to some of the leaves, with adhesions. There is minor moth damage to several leaves. Some staining and drops of melted wax. The leather spine is damaged, no binding. (A detailed condition report can be provided upon request).

Opening Price: **\$500,000**

24. HA GRA GLOSSES TO THE TALMUD – GLOSSES IN HIS OWN HANDWRITING ON FIVE TRACTATES OF THE BABYLONIAN TALMUD AND ONE OF THE JERUSALEM TALMUD

Volume containing Babylonian Talmud Tractates Rosh HaShana, Ta'anit, Yoma, Sukkah and Megillah, as well as the Jerusalem Talmud, Tractate Shekalim. Berlin – Frankfurt am Oder, 1735.

Written on the title page in an old handwritten script are the words, **“With glosses by the Gra in his own handwriting”**. Inside the volume itself are numerous glosses handwritten by the Gaon Rabeinu Eliyahu of Vilna. (The script is typical of the early 18th and 19th centuries). Most of the glosses appear in “HaGra Glosses to the Talmud” (Vilna, 1880; this edition was known to be more accurate than previous editions). Some glosses found in this volume do not appear there.

- **Besides the script on the title page, which states that the glosses are in the Gra’s own handwriting, it is also obvious that this is indeed his handwriting based on the style and method of the handwriting here, which is identical to other well-known manuscripts attributed to the Gra. In particular, a clear similarity exists between the glosses in the present volume and the Gra glosses in the Vilna printing of 1880-1886 (which was edited according to the original Gemarot with glosses in the Gra’s own handwriting), thus proving without a doubt that this is indeed the volume that the Vilna printers used for the revised edition of HaGra glosses.**

The Gra studied from these Gemarot. Drops of melted wax appear on the Gemarot leaves. It is known that the Gra closed the shutters of the windows in his room and studied by candle light. See introduction by his disciple Rabbi Israel of Shklov to the book “Pe’at HaShulchan”, where he writes about the Gra, “He would close the windows of his room, studying by candle light, so as not to be disturbed or distracted by people, and this was the manner in which he studied from his youth in his toil in Torah, and reviewed the Babylonian Talmud every month, all his life...”.

- **Glosses of the Gra: Editions and the differences between them**

HaGra glosses to the Talmud were first printed partially and incorrectly by a gentile printer, Anton Schmidt, in Vienna in 1806. Schmidt purchased a copy of the glosses and the right to publish them from the Gra’s heirs. Many mistakes appear in this edition, for two reasons. First, there were simple copying errors, and second, the glosses were misinterpreted. The glosses, which were worded in clues and hints, needed to be deciphered by scholars. Rabbi Israel of Shklov, the Gra’s disciple, commented about Anton Schmidt’s edition, “The Gra’s glosses are the essence of Halacha, and were given to an uneducated gentile for printing”. Moreover, the chief editor of the Vienna edition was Yehuda-Leib Ben-Ze’ev, a freethinking Jew belonging to the Enlightenment, who, according to the “Divrei Haim”, was observed desecrating the Shabbat while working on the Talmud glosses.

Rabbi Israel of Shklov edited the Gra’s glosses on the Tractate Shekalim in his book “Tekalin Hadatin” (Minsk, 1812). These glosses were copied from the original source and sent to Rabbi Israel of Shklov who at the time was living in Eretz Israel. The

copied glosses received by Rabbi Israel of Shklov were written in a copy of the Tractate Shekalim from the Slawita Talmud printed in 1802.

There had been attempt to correct the errors of the Viennese edition in the Kopys edition of the Babylonian Talmud, however, these corrections

- **The Vilna Edition of 1880, printed from the Gra’s original manuscript**

The Vilna edition of the Talmud, 1880-1886, is the crowning glory of HaGra glosses. The Romm publishers secured a team of scholars headed by Rabbi Avraham Aba Kleinermann to decipher the glosses of the Gra’s original manuscripts. The team toiled for several years to complete this monumental undertaking.

This Vilna edition, prepared by great Jewish scholars, contains corrections of many of the errors that appeared in the Viennese edition by Anton Schmidt. By using the original manuscript, the scholars were able to revise the glosses back to the original version. (eg. Ta’anit 28/a, was printed in Vienna as “ועיין רע”ב” while in the Vilna edition it was printed – as in the original manuscript offered here – “ועיין רע”ב”).

The sole advantage the Vienna edition had over the Vilna edition was that the censorship in Vienna was less stringent than in Vilna. See, for example, Megillah page 11a, where the Gra corrected the text twice to read “Roman” instead of “Persian”. This correction appears in the Vienna edition and in the original manuscript, whereas it is missing from the Vilna edition.

In the epilogue to the Vilna edition (end of the Tractate Niddah), the Vilna printers commented that they worked off the original copy of the Talmud that the Gaon studied and on which he added his glosses. This volume was in the possession of the Gaon Rabbi Yehuda Bachrach of Seini, author of “Nimukei HaGrib” and a grandson of the Vilna Gaon. Rabbi Yehuda was also referred to as “Gaon”, like his grandfather. (Rabbi Ya’akov, grandson of Rabbi Yehuda Bachrach, writes in his book “MeHaIbur uMinyan HaShanim” (Warsaw, 1893) in regard to the glosses, “...In the four volumes of the Talmud which the Gra studied and in which he wrote glosses in his own handwriting... These belonged to the Gaon [Rabbi Bachrach], my father’s father”).

- **Evidence that the volume offered here is the Gemara from which “The Gra’s Glosses” were printed in the Vilna printing press**

A close examination of the copy offered here proves that this is the original manuscript. Much evidence is presented in the attached essay. Here are some examples:

1. All the additions and changes extant in the Vilna edition appear in the Gra’s own handwriting presented here.

2. In some instances, the Vilna printers describe minute and specific details of the manuscript they saw in front of them and off which they worked. For example, Tractate Rosh Hashanah, page 23b, states in the Vilna edition, “This gloss does not appear in the original manuscript”, and this is indeed so in the volume on offer here. In the Tractate Sukkah, page 7a, it states, “So it was heard from him [the Gaon] but it is not found in his handwriting...” and indeed such a gloss is not present in the manuscript. In Tractate Yoma, page 49b, the Vilna edition contains the words, “In the mean time are encircled” marking these words for deletion. In the original text, the words ‘in the mean time’ are encircled.

25. MANUSCRIPT BY RABBI AVRAHAM BEN HA GRA

Handwritten manuscript leaf by Rabbi Avraham Ben HaGra, containing commentaries on verses from the Books of Kings. [Post 1798].

An inscription handwritten by his son Rabbi Ya'akov Moshe Slonim appears on the margins: "I printed this writing" (and indeed the texts appear in prints of Vilna and Horodna in 1820).

The Ga'on Rabbi Avraham of Vilna (1766-1809) was the youngest and most beloved son of Rabeinu Eliyahu of Vilna, a brilliant genius in the Seen and Unseen, son-in-law of Rabbi Noah Mindis, of the Vilna geniuses (author of "Nifla'ot Hadashot" and "Pera'ot LaChochma"). It is said that he did not remove his hand from his father's hand all his life and heard from him many of the secrets of the Torah.

When his father passed away he headed the "HaGra Kloyz" in Vilna. He published his father's books and composed extensive introductions to HaGra's books. He added many commentaries to HaGra's books in the name of "Be'er Avraham" ("Aderet Eliyahu", etc.). He composed books about all sections of the Torah, commentaries on the Bible and the Book of Psalms, Tikunei Zohar and Legends of the Sages, and more. He refers to numerous writings of his father, the Vilna Ga'on, in his books. His son was Rabbi Moshe Landau of Slonim-Jerusalem, who followed in his path and published books by HaGra and by his father, Rabbi Avraham.

2 pp, ca. 31 cm. Good-fair condition, restored minor damages, in an elaborate leather binding. Included is an expert's report regarding the handwriting, the content and the time of writing (after his father, HaGra, had died, between the years 1798-1808).

Opening Price: **\$8000**

25. כת"י של רבי אברהם בן הגר"א

דף בכתב-ידו של רבי אברהם בן הגר"א, ביאורי פסוקים מספר מלכים, [אחרי תקנ"ח 1798]. בשולי הגליון כיתוב בכת"י בנו רבי יעקב משה מסלונים: "קבעתים ת"ל בדפוס בשמו בד"ה", [ואכן הדברים נדפסו בשמו בנ"ך שהדפיס בוויילנא והורודנא בשנת תק"פ].

הגאון רבי אברהם מוויילנא (תקכ"ו-תקס"ט), צעיר בניו של רבינו אליהו וואהאוב עליו מכל בניו, גאון מופלג בנגלה ובנסתר, חתן רבי נח מינדיס, מגאוני ווילנא (בעל "נפלאות חדשות" ו"פרפראות לחכמה"), לא זזה ידו מיד אביו כל ימי חייו וזכה לקבל ממנו הרבה מסודות התורה. לאחר פטירת אביו עמד בראש "קלויז הגר"א" בוויילנא. הוציא לאור ספרי אביו הגר"א וכתב הקדמות נרחבות לספריו. בהרבה מספרי הגר"א נוספו פירושו בשם "באר אברהם" ("אדרת אליהו" ועוד). חיבר ספרים על כל חלקי התורה, פירושים על תנ"ך ותהלים, תיקוני זוהר ואגדות חז"ל, ועוד. בספריו מביא דברים רבים בשם אביו הגר"א. בנו הוא הגאון רבי יעקב משה לנדא מסלונים-ירושלים, שהמשיך דרכו בהוצאת ספרי הגר"א וספרי אביו רבי אברהם.

2 עמ', כ-31 ס"מ. מצב טוב-בינוני, פגיעות משוקמות, נתון בכריכת עור מפוארת.

מצורף אישור מומחה, על כתב היד, תוכנו וזמן כתיבתו (לאחר פטירת אביו הגר"א, בין השנים תקנ"ח-תקס"ט).

פתיחה: **\$8000**

ms. A. 9. 2. 26

1. *... ..*
 2. *... ..*
 3. *... ..*
 4. *... ..*
 5. *... ..*
 6. *... ..*
 7. *... ..*
 8. *... ..*
 9. *... ..*
 10. *... ..*
 11. *... ..*
 12. *... ..*
 13. *... ..*
 14. *... ..*
 15. *... ..*
 16. *... ..*
 17. *... ..*
 18. *... ..*
 19. *... ..*
 20. *... ..*
 21. *... ..*
 22. *... ..*
 23. *... ..*
 24. *... ..*
 25. *... ..*
 26. *... ..*
 27. *... ..*
 28. *... ..*
 29. *... ..*
 30. *... ..*
 31. *... ..*
 32. *... ..*
 33. *... ..*
 34. *... ..*
 35. *... ..*
 36. *... ..*
 37. *... ..*
 38. *... ..*
 39. *... ..*
 40. *... ..*
 41. *... ..*
 42. *... ..*
 43. *... ..*
 44. *... ..*
 45. *... ..*
 46. *... ..*
 47. *... ..*
 48. *... ..*
 49. *... ..*
 50. *... ..*
 51. *... ..*
 52. *... ..*
 53. *... ..*
 54. *... ..*
 55. *... ..*
 56. *... ..*
 57. *... ..*
 58. *... ..*
 59. *... ..*
 60. *... ..*
 61. *... ..*
 62. *... ..*
 63. *... ..*
 64. *... ..*
 65. *... ..*
 66. *... ..*
 67. *... ..*
 68. *... ..*
 69. *... ..*
 70. *... ..*
 71. *... ..*
 72. *... ..*
 73. *... ..*
 74. *... ..*
 75. *... ..*
 76. *... ..*
 77. *... ..*
 78. *... ..*
 79. *... ..*
 80. *... ..*
 81. *... ..*
 82. *... ..*
 83. *... ..*
 84. *... ..*
 85. *... ..*
 86. *... ..*
 87. *... ..*
 88. *... ..*
 89. *... ..*
 90. *... ..*
 91. *... ..*
 92. *... ..*
 93. *... ..*
 94. *... ..*
 95. *... ..*
 96. *... ..*
 97. *... ..*
 98. *... ..*
 99. *... ..*
 100. *... ..*

1. *...הוא ...*
 2. *...הוא ...*
 3. *...הוא ...*
 4. *...הוא ...*
 5. *...הוא ...*
 6. *...הוא ...*
 7. *...הוא ...*
 8. *...הוא ...*
 9. *...הוא ...*
 10. *...הוא ...*
 11. *...הוא ...*
 12. *...הוא ...*
 13. *...הוא ...*
 14. *...הוא ...*
 15. *...הוא ...*
 16. *...הוא ...*
 17. *...הוא ...*
 18. *...הוא ...*
 19. *...הוא ...*
 20. *...הוא ...*
 21. *...הוא ...*
 22. *...הוא ...*
 23. *...הוא ...*
 24. *...הוא ...*
 25. *...הוא ...*
 26. *...הוא ...*
 27. *...הוא ...*
 28. *...הוא ...*
 29. *...הוא ...*
 30. *...הוא ...*
 31. *...הוא ...*
 32. *...הוא ...*
 33. *...הוא ...*
 34. *...הוא ...*
 35. *...הוא ...*
 36. *...הוא ...*
 37. *...הוא ...*
 38. *...הוא ...*
 39. *...הוא ...*
 40. *...הוא ...*
 41. *...הוא ...*
 42. *...הוא ...*
 43. *...הוא ...*
 44. *...הוא ...*
 45. *...הוא ...*
 46. *...הוא ...*
 47. *...הוא ...*
 48. *...הוא ...*
 49. *...הוא ...*
 50. *...הוא ...*
 51. *...הוא ...*
 52. *...הוא ...*
 53. *...הוא ...*
 54. *...הוא ...*
 55. *...הוא ...*
 56. *...הוא ...*
 57. *...הוא ...*
 58. *...הוא ...*
 59. *...הוא ...*
 60. *...הוא ...*
 61. *...הוא ...*
 62. *...הוא ...*
 63. *...הוא ...*
 64. *...הוא ...*
 65. *...הוא ...*
 66. *...הוא ...*
 67. *...הוא ...*
 68. *...הוא ...*
 69. *...הוא ...*
 70. *...הוא ...*
 71. *...הוא ...*
 72. *...הוא ...*
 73. *...הוא ...*
 74. *...הוא ...*
 75. *...הוא ...*
 76. *...הוא ...*
 77. *...הוא ...*
 78. *...הוא ...*
 79. *...הוא ...*
 80. *...הוא ...*
 81. *...הוא ...*
 82. *...הוא ...*
 83. *...הוא ...*
 84. *...הוא ...*
 85. *...הוא ...*
 86. *...הוא ...*
 87. *...הוא ...*
 88. *...הוא ...*
 89. *...הוא ...*
 90. *...הוא ...*
 91. *...הוא ...*
 92. *...הוא ...*
 93. *...הוא ...*
 94. *...הוא ...*
 95. *...הוא ...*
 96. *...הוא ...*
 97. *...הוא ...*
 98. *...הוא ...*
 99. *...הוא ...*
 100. *...הוא ...*

[illegible]

הערות
Notes

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

השתתפות טלפונית ☐ הצעה בכתב ☐
Phone Participation Absentee Bid

טופס הצעת מחיר לפריטים
Absentee Bidding Form
מכירה מס' 25 Auction No.

הנחיות להגשת הצעת מחיר:

הטופס מיועד למבקשים להשתתף במכירה אך נבצר מהם מלהגיע או למבקשים להשתתף במכירה באמצעות הטלפון.

מילוי הטופס מהווה הוראה של מגיש ההצעה לקדם - בית מכירות פומביות בע"מ לרכוש עבורו את הפריטים המופיעים בו, וזאת במחיר הנמוך ביותר האפשרי ובלבד שלא יעלה על המחיר המירבי המפורט להלן. מילוי הטופס מהווה התחייבות של מגיש ההצעה לרכוש את הפריט במחיר הפתיחה במקרה בו לא תהיה כל הצעה נוספת לרכישת הפריט מצד קונים אחרים.

קדם תעשה כמיטב יכולתה למלא אחר ההוראות. אולם, לא תוטל עליה שום אחריות בגין אי ביצוע ההוראות הצעת המחיר.

במידה והצעתו המירבית של מגיש ההצעה תהיה זהה להצעה אחרת, יכול מגיש ההצעה להורות לקדם - בית מכירות פומביות בע"מ להעלות את הצעתו במדרגה אחת נוספת על ידי סימון העמודה שכותרתה "שובר שוויון".

הנני מאשר כי קראתי את תנאי המכירה והאחריות המופיעים בקטלוג ואני מסכים להם.

עמלת הקניה היא 20%.

Instructions for Absentee Bidding:

This form is intended for those who wish to participate in the auction but can not attend it in person, or those who wish to participate in it by phone.

Filling of this form acts as an instruction of the bidder to Kedem Auction House Ltd. to purchase for him the item/s which are listed in it at the lowest possible price, as long as it does not exceed the maximum price detailed in this offer. Filling this form acts as an obligation by the bidder to purchase the item at its opening price in case there aren't any other bids on the item by other potential buyers.

Kedem will do its best to fill these instructions, but will not assume any responsibility for not executing these bidding instructions.

In case the maximum offer of the bidder will be identical to another offer, the bidder can instruct Kedem Auction House Ltd. to raise his offer by one step by marking the column titled "Tiebreaker".

This bid is in accordance and subjected to the conditions of purchase, as detailed at "terms of sale" section.

Buyers Premium: 20%

שם מלא				
Full Name				
כתובת				
Address				
טלפון	פקס	סלולרי	Cellular	Fax
Tel				
דואר אלקטרוני	ת.ז. / דרכון	ID / Passport No.	Email	
חתימה	תאריך	Date	Signature	

מספר פריט	שם ותיאור הפריט	* מחיר מירבי מוצע ב- \$	שובר שוויון
Item No.	Name and Description of Item	Max. Offered Price in US\$	Tiebreaker

* לא כולל עמלה ומע"מ not including commission and VAT

תנאי מכירה

1. "קדם - בית מכירות פומביות" (להלן "קדם") פועלת כשלוחה מטעם מוכרי הפריטים המוצעים למכירה פומבית.
2. "קדם" תפיק קטלוג לכל מכירה (להלן: "הקטלוג") ובו יפורטו, בין היתר, הפריטים המוצעים למכירה, מספריהם ומחירי הפתיחה שלהם. למען הסר ספק, הנתונים המופיעים בקטלוג נועדו לשמש לצרכי מידע בלבד לקונה ואין בהם כל אחריות לגבי תאור, יחוס, בעלים קודמים, תקופה, מקור או כל נתון אחר.
3. המחירים אשר מופיעים ברשימת הפריטים, הינם מחירי מינימום ואינם מהווים הערכה.
4. "קדם" תמנה אדם לתפקיד מנהל מכירה, שיהיה אחראי מטעמה, בין היתר, לעריכת המכירה הפומבית וניהולה.
5. מנהל המכירה שומר לעצמו את הזכות למנוע השתתפות במכירה מאנשים שאינו מעוניין בהשתתפותם. למנהל המכירה הסמכות הבלעדית לקבוע מי זכה במכירה, לבטל מכירה של פריט כלשהו (גם אחרי מכירתו), או להעמידו מחדש למכירה וזאת עפ"י שיקול דעתו הבלעדי. כן רשאי מנהל המכירה להוסיף או להוציא פריט מהמכירה, או לשנות נתונים לגבי פריט המוצע למכירה שנתקבלו לאחר הדפסת הקטלוג.
6. השתתפות במכירה מותנית בקבלת שלטית ממוספרת. הקונה בכוח יצטייד לפני המכירה, בשלטית ממוספרת כאמור, אשר תשמשו לצורך הצבעה במכירה.
7. המכירה תתנהל בדולרים של ארה"ב.
8. "מחיר פטיש" לעניין המכירה הפומבית משמע הסכום הנקוב כהצעת קונה בכוח שהצעתו נתקבלה עפ"י תנאים אלה. מיד לאחר הקשת ה"פטיש" והכרזת מספרו הסידורי של הקונה בכוח ע"י מנהל המכירה, תיחשב הצעת הקונה בכוח כנתקבלה והפריט שהוצג למכירה ייפוך לקניינו של אותו קונה מציע ההצעה (להלן: "הקונה הזוכה"), בכפוף לביצוע מלוא התחייבויותיו לתשלום עפ"י הסכם זה. הקונה בכוח שהצעתו נתקבלה ישלם ל"קדם", בתוספת למחיר הפטיש, **עמלה בשיעור 20% בתוספת מע"מ** (על העמלה). התשלום המלא יעשה מיד בסיום המכירה ולא יאוחר מתום שבוע ממועד קבלת הצעת הקונה.
9. ניתן לשלם במזומן או בהעברה בנקאית ללא עמלה. **תשלום בכרטיס אשראי כרוך בעמלת חברות אשראי של 3%. במקרים בהם אושר מראש, ניתן לשלם בהמחאה בנקאית. העמלה על המחאות מחוץ לישראל 1.5%.**
10. באחריות הקונה לדאוג להוצאת הפריטים שרכש, ישירות ממשדרי "קדם", או באמצעות שליח או חברת משלוחים מטעמו. במקרה שהרוכש יבקש, "קדם" תוכל, ללא אחריות מצידה, לארוז ולשלוח את הפריטים בתשלום מלא על חשבון הקונה. לתעריפי אריזה ומשלוח יש לפנות למשרדי "קדם". המחיר מותנה בסוג האריזה, חברת המשלוח וארץ היעד.
11. תשלומים ל"קדם" יבוצעו במזומן, בכרטיסי אשראי או בהעברה

- לחשבון הבנק. המחאות פרטיות לא ייתקבלו ללא אישור מראש של בית המכירות.
12. תשלום בשקלים עבור פריט שמחירו נקוב בדולרים ארה"ב, יחושב לפי שער החליפין (שער יציג) של דולר ארה"ב המפורסם ע"י בנק ישראל ביום המכירה.
13. כל פגיון בתשלום, יגורר חיוב בריבית פיגורים על הסכום החייב בשיעור של 2% לחודש בתוספת הפרשי הצמדה לשער הדולר ארה"ב.
14. הרוכש פריט כל שהוא, בין אם לעצמו ובין אם עבור אדם אחר, מתחייב לשלם עבור הפריטים ולקחתם. בידי מנהל המכירה הסמכות לנקוט בכל האמצעים שייראו לו על מנת שהרוכש יעמוד בהתחייבותו ובין השאר גם לבטל מכירה, למכור הפריט לאחר, לחייב את הרוכש בהוצאות שנגרמו למנהל המכירה כולל ריבית והצמדה, להגיש תביעת פיצויים, לעכב שחרור הפריט ולהוסיף לסכום המגיע את ההוצאות שנגרמו.
15. "קדם" אחראית כלפי הקונה בכוח ליתן מידע באשר למהות הפריט, מקוריותו ומצבו. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, מובהר בזאת כי מידע הנמסר ע"י "קדם" ניתן במעמדה כשלוחה מטעם המוכר ומבוסס על מידע מצטבר וניסיון מומחים מטעמה. על כל קונה בכוח לבדוק במהלך הצגת הפריטים לקהל במועדים שלפני המכירה, את מצבו, גודלו, מקורו, טיבו וערכו של הפריט. מבלי לגרוע מהאמור, לקונה הזוכה נתונה הזכות להשיג בכתב בפני "קדם" בכל הנוגע למקוריותו ומצבו וזאת לא יאוחר מ-30 יום ממועד המכירה. היה ויוכח ל"קדם" שאכן נפלה טעות במידע שנמסר לגבי הפריט, תשיב "קדם" לקונה הזוכה את הסכום ששולם כנגד החזרת הפריט לחזקתה. ביצעה "קדם" הלכה כאמור, לא יהיו לקונה כל תביעות ו/או דרישות נוספות כלפיה.
16. הקונה מתחייב לקבל לחזקתו את הפריט שרכש ולהשלים את התחייבויותיו לתשלום לא יאוחר משבוע ממועד המכירה. למען הסר ספק, מסירת החזקה בפריט תעשה רק לאחר שהשלים הקונה את מלוא התחייבויותיו לתשלום.
17. "קדם" תייצג ללא תשלום לקוחות אשר נבצר מהם או אינם מעוניינים להשתתף במכירה. לקוחות אלו יתבקשו למלא עד יום המכירה את "טופס הצעת מחיר" המופיע בקטלוג המכירה או באתר האינטרנט של "קדם". למען הסר ספק, כל מעשה ו/או מחדל בקשר לייצוג כאמור, אין בהם כדי להטיל על "קדם" ו/או על הפועלים מכוחה חבות מכל סוג.
18. לקוחות המעוניינים להשתתף במהלך המכירה באמצעות הטלפון, מתבקשים לפנות מראש ובהקדם לצורך תיאום.
19. לבתי המשפט המוסמכים בעיר ירושלים מוקנית סמכות השיפוט היחידה והבלעדית בכל סכסוך הנוגע לעניינים הנובעים ו/או הקשורים לרכישת ו/או למסירת הפריט בין "קדם" לבין הקונה.
20. בכל מקרה של חילוקי דעות, הנוסח העברי הוא הקובע.

Terms of Sale

1. "Kedem" Public Auction House ("Kedem") acts as agent for sellers of items to be offered for sale to the public ('the Sellers').

2. "Kedem" will produce a catalogue for every sale ('The Catalogue'), which will include a list of items available at the sale, their serial numbers and opening prices. For the avoidance of doubt, information provided in the Catalogue, including opening prices, descriptions of items and any other information concerning the items, are solely for the purpose of information for potential buyers and are in no way to be construed as stand and/or obligation on behalf of "Kedem" and/or its employees and/or representatives.

3. "Kedem" will appoint a person as manager of the sale ('the Auctioneer') who will be responsible on its behalf for the execution and management of the auction.

4. The Auctioneer reserves the right to prevent participation in the auction of any person. The auctioneer reserves the right to determine the winner of each lot, to cancel the sale of any item (even after it's sold) or to re-enter it for sale, at his own discretion and at any stage whatsoever. The auctioneer also has the right to withdraw or add items to the sale and to add or withdraw from the Catalogue any information about an item to be offered in the auction on the basis of information received by "Kedem" after publication of the Catalogue.

5. In order to participate in the auction, a potential purchaser must obtain a numbered paddle before the auction which will enable him to bid at the auction.

6. The auction will be conducted using US Dollars as currency.

7. On the fall of the hammer and the acknowledgment of the numbered paddle of the offeror by the Auctioneer, the offeror's offer will be binding and will be considered to be accepted and title to the item will pass to the offeror whose offer was accepted ('the Purchaser'), subject to the fulfilment by the Purchaser of all payment obligations to "Kedem" as set out hereunder.

8. The amount mentioned in an offer at a sale by a Purchaser which is accepted ('the Hammer Price') shall be paid to "Kedem" by the Purchaser, together with the commission of 20% of the Hammer Price ('the Commission') and Israeli VAT on commission only. Payment to "Kedem" shall be effected immediately upon the conclusion of the auction but, at any event, not later than seven days after the date of the auction.

9. Payment can be made by cash or bank transfer with no commission. Payment by credit card involves a commission by the credit company for 3%. In cases which were approved in advance by "Kedem", it is possible to pay by money order / bank drafts. Commission for overseas checks is 1.5%.

10. It is the responsibility of the buyer to take the purchased items, directly from the offices of "Kedem", or by delivery service or courier on his behalf. In case a buyer requests - "Kedem" can, taking no responsibility for damages or loss, pack and ship the items, charging the buyer full costs of shipping and handling. For shipping charges - please contact "Kedem" offices. Price varies according to type of package, shipping method and country of destination.

11. Payments to "Kedem" shall be made in cash, credit card or bank transfer.

12. An item which is priced in US dollars will be calculated in New Israel Shekels in accordance with the representative rate of exchange as published by Israel Bank on the date of the auction.

13. A Purchaser is liable to pay interest on any delay in payment, at the rate of 2% per month of the amount payable, with adjustments to index-link all outstanding amounts payable to the Dollar Exchange Rate

14. The purchaser, whether for himself or for another, is obliged to pay for the items and take them. The auctioneer has the right to take any means he thinks appropriate to ensure the purchaser keeps his obligation, among these to cancel a sale, sell the item to another, charge the purchaser with any expenses caused to the auctioneer including interest and index linkage, sue for compensation, delay the release of the item and add all expenses to the sum due.

15. "Kedem" is responsible for the information given regarding the items' nature, originality and condition. However all information given by "Kedem", in its capacity as agent for the consignor, and based on accumulated information and the experience of the its experts. It is entirely the responsibility of the prospective purchaser to check and inspect the items to determine condition, quality, authenticity, size, authorship during the allocated time prior to the auction. The purchaser may submit in writing, any doubts regarding the authenticity and condition of the item within 30 days of the sale. If it is proven to "Kedem" that there has clearly been an error

in the information which was given relating to any item, "Kedem" shall refund any sums paid by the purchaser and the item shall be returned to the possession of "Kedem". Subject to this obligation, the purchaser shall have no claims and/or further demands with respect to that item.

16. A purchaser is obliged to collect the purchased item and to fulfill his obligations to pay for the item no later than seven days from the date of the sale of the item. For the avoidance of doubt, the right to possession of the item will pass only once the purchaser has fully filled his payment obligations as set out in these conditions.

17. "Kedem" will represent, free of charge, potential purchasers who do not wish or who are unable to attend the auction. These potential purchasers are requested to complete the Rights to Bid form in the catalogue or website, no later than one day prior to auction. "Kedem" will not be liable, under no circumstances, for any error, emissions in connection therewith.

18. Any potential purchaser who wishes to participate in the auction via telephone shall make the necessary arrangements within a reasonable time before commencement of the auction.

19. The courts of Jerusalem, Israel, shall have the sole jurisdiction in any dispute between "Kedem" and the purchaser or any potential purchaser, based on the details of this agreement and/or related to the sale and/or to the transfer of any item.

20. In any case of doubt the Hebrew version of this Terms Of Sale will be the binding document.

פרט מתוך פריט 7
Detail from item 7

Special Jubilee Anniversary Auction
Gemarat with Handwritten Glosses by The Vilna Gaon
and other rare and unique items

25